

545379619

101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

99.4 Bauditz, , Gustav Ba

Bauditz

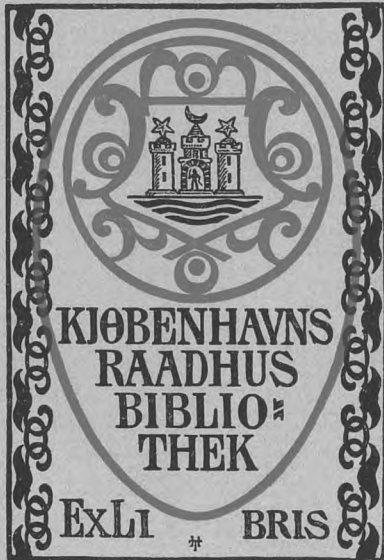
ekelig

id

RHB

99.4-Bardizz, Gustav Ba

99.4 Ba

EN LYKKELIG TID

GUSTAV BAUDITZ

EN LYKKELIG TID

V. PIOS BOGHANDEL — POVL BRANNER
NØRREGADE — KØBENHAVN — 1926

COPYRIGHT 1926 BY GUSTAV BAUDITZ

S. L. Møllers Bogtrykkeri. København.

262220

P R O L O G

DEN 12. Oktober 1880 blev *Sophus Bauditz* i Vartov Kirke viet til *Emmy Augustinus*.

Der holdtes ikke stort Skydebane-Bryllupsgilde, og der blev ikke foretaget Bryllupsrejse; men et uendeligt lykkeligt, ungt Ægtepar, der havde nok i sig selv, fæstede Bo i H. C. Andersensgade.

— *Sophus Bauditz's* Svoger, *Christopher Boeck* havde i Dagens Anledning skrevet en Kantate, og i denne forekom en »Duet af Borgmester Nansens og H. C. Andersens Gjenfærd«.

Som bekendt ligger H. C. Andersensgade mellem Nansensgade og Nørre Søgade, og i Duetten hed det:

Til Melodien: Du tænker at vinde Din Sejer.

Nansen.

Saasnart paa mit himmelske Stade

Min salige Sjæl erfoer,

:: At I skulde bo i min Gade,

Jeg skyndte mig hid paa Jord. ::

H. C. Andersen.

O enevoldsvigtige Sprade,

Du har kun borgmesterlig Rang,

:: Men H. C. Andersens Gade,

Se det har udødelig Klang. ::

Nansen.

Til Trods for din spottende Tone
 Jeg ønsker de nygifte To,
 ∴ Poeten med samt hans Kone,
 Al borgerlig Lykke og Ro! ∴

H. C. Andersen.

Hør Spidsborgermester, ti stille,
 Og gjem dog din Prosa lidt!
 ∴ Jeg ønsker dem tidlig og silde
 Af Æventyr tusind og ét. ∴

Halvandet Aar efter, den 2. April 1882 — *selve H. C. Andersens Fødselsdag* — kom *Sophus* og *Emmy Bauditz* Førstefødte til Verden.

I Daaben blev han kaldt *Gustav*; det hed hans Fader tillige, og hans Bedstefader, Oldefader og flere andre Forfædre havde baaret samme Navn. Blandt disse *Gustav*'er var der to kommanderende Genera-ler, en paa Christian den 5's og en paa Frederik den 6's Tid, og ved Daabsgildet blev der da ogsaa spaaet den unge Verdensborger en glørværdig Fremtid — dog ikke indenfor den danske *Hær*, men derimod *Marinen*, 2. April var jo tilmed Datoen for Slaget paa Rheden — i hvert Fald pointerede en af Fest-talerne, at da han allerede paa Daabsaftenen »laa i Dynekilen«, kunde man med nogenlunde Sikkerhed gøre sine Beregninger med Hensyn til den senere Karriere.

Denne skal imidlertid ikke berøres i disse Linier. Dog maa jeg lige bemærke, at det faldt i den lille Gustavs Lod allerede fire Maaneder gammel at kunne invitere sine Forældre paa et Landophold i Sommerferien — jeg skal tilføje, at det var saavel *første* som *eneste* Gang, dette skete!

Sagen forholdt sig saaledes: Af en Slægtning havde jeg i Daabsgave faaet nogle Hundrede Kroner. Disse mente Forældrene burde anvendes paa fornuftig Maade, og man havde Lyst til at besøge det yndige Frederiksdal i Ferien fra Midten af Juli til August. Dog Ejeren af den nødvendige Driftskapital maatte sanktionere Planen først — min Fader var Jurist — og Moderen spurgte da sin Søn, om han ikke mente, Familien vilde kunne have godt af Frederiksdalluften; ved Hjælp af en, af den kærlige Fader anbragt, Finger bag Nakken kunde derefter den lille fra sin Vugge nikke et »Ja!«. Saa var den Sag afgjort, og under et skyggefuldt Træ i Frederiksdal gamle Krohave drømte jeg den første danske Sommer hen.

Omtrent to Aar herefter kom min Broder *Knud* til Verden. Min Fader havde til Daabsfestligheden haft den Idé at lade de Indbudte, samt Vært og Værtinde, agere i en Holberg-Komedie. I hvert Fald har jeg Plakaten fra denne liggende for mig. Den saa saadan ud:

De eneste

ved Hans Kongl. Mayestæts særdelig Raade
privilegerede danske Comoedianter
aabne idag,

Mandagen den 30. Junj,

deres Theatrum ved paa det danske Sprog at forestille
et Skuespil eller Comoedie,
som kaldis:

Barfjeltuen.

De fornemste Personer i Comoedien:

Barfel-Dvinden	Fru Emmy Bauditz
Corfitz, hendes Mand	Hr. Sophus Bauditz
Jeronimus, en Borger	Hr. L. Augustinus
Gothard, en Cantor	Hr. J. Berthelsen
Anne Kandestøbers	Fru J. Berthelsen
Else David Skolemesters	Frk. L. Schønheyder
Stine Jsenfræmmers	Fru L. Augustinus
En Dame	Fru E. Sehested
Anne Signe-Kielling	Madame Berg
Mester Bonifacius (Quakhalver)	Dr. med. Grünfeld
Christopher Eisenfresser	Hr. H. C. A. Lund
Jens Olsen	Hr. L. Jacobsen
Ammen	* * *

* * * Denne Rulle ageres af den samme Person,
som forestiller Barfel-Dvinden.

Til nærmere Oplysning om de Rollehavende tjæ-
ner, at Hr. L. Augustinus var min Bedstefader, senere
Etatsraad *Ludvig Augustinus*, Hr. og Fru Berthelsen

dennes Svoger og Svigerinde, Justitsraad *Berthelsen* og Hustru, f. *Casadaban*, Frk. *Schönheyder*, en nysudnævnt Lærerinde, var min Moders Veninde; Stine Isenkræmmers, Fru *Louise Augustinus*, gift med min Moders Broder, havde til Fader den kendte Isenkræmmer *Bøving* i Gothersgade, Kammerherreinde *Eva Gyldenstjerne Sehested* min Faders Moster, »spillede« *Damen*, medens *Madame Berg*, Jordemoderen, optraadte paa Programmet som *Signe-Kielling*. Endvidere blev *Quaksalveren*, Dr. med. *Grünfeld*, senere Overlæge ved St. Johannes Stiftelsen, Medlem af Sundhedskommissionen og Professor. Hr. *H. C. A. Lund* var selvfølgelig den kendte Historiker, »*Nationaltidende*«s politiske Medarbejder, Lærer ved Søofficersskolen, Professor *H. C. A. Lund*; og endelig, den sidste af de agerende, Hr. *L. Jacobsen* er den eneste nulevende af Selskabet: fhv. Kontorchef i Finansministeriet *Ludvig Jacobsen*.

I. KAPITEL.

Christiansborg Slots Brand. — Evaldsgade Vesterbrogade. — De første Jagtminder.
Skovensomhedens Poesi.

HVAD her i foranstaaende Linier er berettet, har jeg selvfølgelig fra anden Haand. I det følgende skal jeg imidlertid søge at fortælle, hvad jeg selv har hørt, først og fremmest hvad jeg mener kan belyse det Hjem, jeg voksede op i, min Faders og Moders Samliv og de højst forskellige Kredse, mine Forældre færdedes i, og de Venner, som omgav dem. Fra mine allerførste Dage erindrer jeg et stort Galleri af interessante Mennesker og karakteristiske Typer, som nu for langt den største Parts Vedkommende er døde og borte, men hvis Navne endnu lever. Tillige tror jeg, at det vil kunne lykkes mig med lette, gennemsigtige Akvarelfarver at male et Billede af Datidens København, som det var for en Menneskealder siden. Og denne Opgave forekommer mig saare fristende. Selv om Aarene ikke er saa mange, har dog saa uendelig meget skiftet Fysiognomi herhjemme i dette Tidsrum. Begivenheder og Forandringer er fulgt Slag i Slag paa hinanden, og København har gennemgaaet en Udvikling saa enorm, at jeg synes, *min* Barndomstid — det Liv der *da* levedes i Hovedstaden — maa ligge Tiden fra Frederik den 6.s Regering langt nær-

mere end vor, evig urolige rastløse, der forrykker Menneskenes Begreber og gør Sindene uimodtagelige for den gamle Romantik, der — selv om den er hengemt og for moderne Smag dufter lidt for meget af Lavendelflasken — dog har sin store Charme og tillige Magt over mange Sjæle.

Min første bevidste Erindring er Christiansborg Slots Brand, der brød ud om Aftenen den 3. Oktober 1884. Ilden opstod i den søndre Slotsfløjs Stueetage, og i Løbet af Natten nedbrændte jo hele Bygningen.

Mine Forældre var da flyttet fra H. C. Andersensgade til Evaldsgade Nr. 4. Paa den modsatte Side af Gaden var der — som nu — Villaer. Morgenen efter Branden, jeg husker det ganske tydeligt, befandt jeg mig oppe paa vort Loft; jeg sad paa min Barnepige, *Mines Arm*, og hun pegede ud over Villaelerne ind til København for at jeg skulde se den store Røgsky, alt medens hun — sikkert efter nærmere Ordre fra min Fader, der tidlig, som sædvanlig, var gaaet hjemmefra for at passe sine mangeartede Forretninger og Embedsvirksomheder — forklarede, hvad det var, der var sket.

Jeg var kun to og et halvt Aar — nøjagtig — den Gang, men jeg erindrer altsaa tydeligt at have set Røgen og iøvrigt tillige, at en Herre, Grev *Sophus Trampe*, der sammen med sin Tante, Frk. *Charlotte von Scholten*, min Bedstemoders Barndomsveninde, boede ovenover os, viste mig sin høje Silkehat, i

hvilken der den foregaaende Aften var brændt Hul af en Gnist fra det mægtige Baal.

Andre Minder har jeg ikke fra mine Forældres Hjem i Evaldsgade — min Bedstemoder kom imidlertid senere til at bo der — men vi flyttede snart hen i Vesterbrogade 15 i Møbelfabrikant Mørcks Ejendom, og her levede jeg min længste Barn-domstid.

— Fra de tidligste Aar erindrer jeg, at min Fader og Moder i en ganske sjælden Grad var glade for deres Hjem, glade for det dog først og fremmest fordi det var Enklaven om deres Kærlighedslykke.

Mangfoldige Gange har jeg hørt mine Forældre af Slægt og Venner blive kaldt »De Forlovede«.

Da min Fader havde hjemført sin Brud, skrev han et Digt til hende, og heri forekom de Linier:

Men tro dog ej, jeg mener, at
Jeg Sangene kan spare,
Fordi jeg vandt min dyre Skat
Og der ej mer' er Fare.

Jeg vil ej slaa til Ro mig nu,
Nej, jeg skal altid mindes:
Den bedste Skat, en Skat som Du,
Hver Dag paany maa vindes:

Og det var ikke alene paa Papiret, at disse Ord gjaldt. Min Fader var i de godt 20 Aar, han var gift, den mest ridderlige og altid omsorgsfulde og kærlige Ægtefælle. Af svageligt Helbred var min

Moder. Kort før sit Bryllup havde hun ligget alvorlig syg, og stadig kæmpede hun med Sygdom. Men min Fader tabte aldrig Taalmodigheden, altid søgte han at pleje og hjælpe hende. En anden Sag var, at han mulig ved sin til Tider maaske noget for store Omsorg kunde trætte Patientten. Jeg véd, at min Moder ofte, med et Smil ganske vist, kunde fortælle, at hendes Sophus sommetider havde vækket hende af en dyb og sød Søvn — blot for at spørge hende om Hovedpinen var gaaet over!

Som sagt, mine Forældre elskede deres Hjem. Det var ikke fordi dette i de første Aar udmærkede sig ved saa mange kostbare eller just smagfulde Møbler. »Udstyret«, min Moder havde faaet, var efter Datidens hæslige Mode, den i hvilken »Mazart-Buketterne« spillede en Rolle, (af *dem* havde vi dog ingen); men jeg erindrer et gyseligt rødt Plyds-Salon-Møblement i »Dagligstuen«. Min Fader havde to Stuer, et Arbejdsværelse med et smukt gammelt Mahogniskrivebord, som han havde arvet efter sin Morbroder, Kabinetssekretær, Konferensraad *F. Clemmetsen*, og »Biblioteksværelset«, der virkede ret imponerende med sin anselige Bogsamling. Paa Væggene hang gode Billeder, og Aar efter Aar blev der anskaffet nye Ting — man havde jo et, ovenikøbet kunstnerisk ledet, Snedkerværksted i Baghuset, og min Fader var — hvad der iøvrigt laa til Familien — »nævenyttig«, som man siger.

Jeg husker fra Vesterbrogade min Fader som en evig optaget Mand. Han arbejdede ogsaa strengt.

To Gange om Ugen begyndte han om Morgenen før Daggry, det maa have været Kl. 7½, ude paa Søofficers- eller Kadetskolen, hvad man nu kaldte den, i Nyboder, hvor han var Lærer i Dansk og Literaturhistorie; tillige underviste han i Borgerdydsskolen paa Christianshavn, saa var han Medlem af Eksamenskommissionen paa Universitetet først sammen med *Sigurd Müller*, senere med nuværende Professor *Verner Dahlerup*. Paa Det kgl. Teater havde han sin daglige Gang, idet han var bleven Forstander for Balletbørnenes Skole — ikke *Danseskolen* forstaar sig, men den i hvilken de lærte, hvad Børn og unge Mennesker nu en Gang skal lære i en almindelig Skole, hvis Skema Balleteleverne paa Grund af den stadige Teatertjeneste ikke kunde indordne sig under. Endelig var der andre smaa Bestillinger, som skulde passes, t. Eks. var min Fader Bibliotekar for Lensgreve *Moltke* og literær Konsulent for det Reitzelske Forlag en Overgang.

Og endelig digtede han jo! Men det var rigtig nok ogsaa kun i Ferierne, den forholdsvis lange Sommerferie og Jule-, Paase- og Pinseferien.

Saasnart Borgerdydsskolen paa Christianshavn lukkede sine Porte ved Sommer eller Vintertid, brød ogsaa hele Familien op og forlod København, enten for herhjemme at tage paa Landet eller for at rejse udenlands.

Inde i Byen vilde der heller ikke den Gang have været Stunder til at skrive.

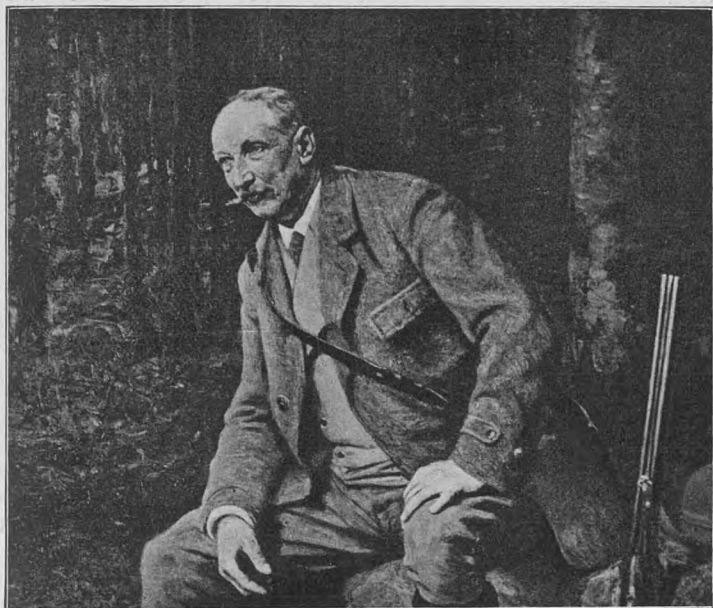
De tidligste Minder fra Landet knytter sig til Horns Herred mellem Nordsjælland og Odsherred. Her boede en Onkel til min Moder, Godsforvalter paa »Overberg«, Kancelliraad C. Becker, han havde sin egen Gaard med en dejlig Have, og hvad der var det vigtigste: overalt i den nærmeste Omegn, Overbergs Rivir iberegnet, kunde min Fader vandre med sin Bøsse og sin Hund, i Moserne, gennem Skovene, ved Stranden og paa de veldrevne Marker.

Vildtet var maaske ikke saa talrigt; men dette gjorde egentlig ikke noget. Thi de *ensomme* Jagture betød for min Fader noget helt andet — og jeg kan tilføje ogsaa noget bedre — end for Jægere i Almindelighed, enten saa disse maa regnes til »Sportsskytter« eller »Køkkenjægere«. Min Fader sagde ofte: »Heller komme hjem med tom Taske, men saa have oplevet et Æventyr, det være nok saa lille, end omvendt!«

Jeg véd kun faa, der havde et saa indgaaende, minutiøst Kendskab til Fauna og Flora som min Fader, og jeg véd slet ingen, der kunde som han glæde sig over den mindste Bagatels Skønhed.

Og saa' han Sporet af et Dyr, han ikke før havde mødt paa *den* Kant, eller han hørte Vingesuset af en sjelden Fugl eller mod Aften en ukendt Røst fra Mosens blaanende Rørskove — ja, det interesserede min Fader langt mere end den stolteste Vildtparade.

— Det er kun berettiget, at danske Jægere med Stolthed nævner *Sophus Bauditz* som deres Kammerat. Men *Jægeren Sophus Bauditz* husker jeg dog helst fra hine Tider, hvor han i Overbergs Skov

Sophus Bauditz.

viste mig Rævens Hule i Granskoven, Høgens Rede højt oppe i den gamle Eg og de bugtede Baner, som Vildanden rør i det »grønt broderede Kær«.

At min Fader var Jæger, det var noget af det, jeg først og fremmest blev klar over — en rigtig »Jægersmand med Hu til grønne Skove«, med Lyst til at strejfe rundt i Mark og Vænge, kun ledsaget af sin Hund — og saa min Ringhed!

Thi hver Eftermiddag i min Barndoms Sommerferier paa »Højagergaard«, Onkel Beckers Ejendom, tog min Fader mig ved Haanden, og vi vandrede da over Naboen Lars Andersens Marker, vi sprang over

den sunkne Stenkiste ved Skellet og stod saa paa Overbergs Grund — hvor Reviret begyndte.

— Da jeg mange Aar senere læste *Tieck's* Fortælling fra Harzen: »Der blonde Ekbert«, den Fortælling i hvilken Skovensomhedens Mystik overhovedet for første Gang gøres til Genstand for digterisk Behandling, kom jeg til at tænke paa en Aften i Overberg Skov.

Vi sad, min Fader og jeg, ved Foden af en gammel Eg og ventede paa en Rovfugl, der havde sin Rede i Træets Krone.

Pludselig raslede det i Løvet; jeg troede et Øjeblik, det var Hunden, der rørte sig, men den var lige saa stille, som vi andre, forstaaende Situationens Alvor med Hovedet gemt under min Faders Jagtfrakke.

Hvad var det da? Jo, en lille, brun Skovmus arbejdede sig frem af Løvet, sad lidt stille og løb saa, ganske langsomt og ubekymret, over min Faders ene Vandstøvle og forsvandt igen, saa rolig som den var kommen, bag en knudret Trærod.

Jeg husker, at jeg uvilkaarlig snappede efter Vejret, at mit Hjerte bankede — men det var jo ogsaa første Gang jeg stirrede paa et Blad i den tykke, uudgrundelige Bog, der kaldes Naturens, første Gang jeg fornå et svagt Pust af den Skovensomhedens Poesi, som har fortryllet mindre modtagelige Sind, end mit.

— Og jeg husker, da Hejren blev skudt ved Overberg Strand. Mange Gange senere har *Sophus Bau-ditz* været paa Hejrejagt, paa Steder, hvor der

har været hele Kolonier af de slemme Fisketyve, t. Eks. paa Høvdingsgaard, der da ejedes af Assessor *Obelitz*, men ved Overberg var de sjeldne, derfor var det en stor, stor Dag, da den sølvgraa Fugl blev baaret hjem.

Men Sælhunden fik vi aldrig, endskønt vi vovede os saa langt ud, at vi selv var ved at gaa til Søs baade med Hest og Vogn, da vi til Slut jagede ud i Vandet.

... Det, at *Sophus Bauditz* var Jæger, at han var fortrolig indtil de mindste Enkeltheder med Livet i Naturen paa alle Aarstider, har jo i saa høj Grad præget hans Værker. Men de ensomme Jagtture betød dog især noget for ham. Naar han strejfede rundt under aaben Himmel, naar han sad paa Andetræk eller lyttede efter Spoverne højt oppe i Luft~~en~~, da udformede han sine Bøger, da spandt han de Traade, der saa let og elegant holder Rammen sammen om Fortællingkredsen.

Og naar han saa kom hjem fra saadan en Jagt~~tur~~, man skulde tro dødtræt, satte han sig til Skrive~~bordet~~ og kunde blive dér til over Midnat.

II. KAPITEL.

Horns Herred. — Kancelliraad Becker og Skovrideren. — Højagergaard. — Holmblad.
— »De Forlovede« i Færgelunden. — Den Gale i Landsbyen. — Overberg. — Min Fader
paa Landet.

I Horns Herred var min Fader kendt i mange Miles Omkreds iblandt Herremænd og Forpagtere og Embedsmænd. »Doktoren« kaldtes han indenfor den mere snævre Kreds. Men om det var, fordi han altid i sine Ferier medførte et meget velforsynet Husapotek, ved Hjælp af hvilket han kurerede paa Dyr og Mennesker, véd jeg ikke. Det var vist snarere saadan en Slags Ærestitel, man havde givet ham, fordi han vidste Besked og villig gav Besked om alt muligt.

Jeg læste for nogen Tid siden i en Avis, at en Skovridergaard i Nærheden af Køge skulde have været »Modellen« til hans »Skovridergaard«. Dette passer ikke. Min Fader *brugte* overhovedet ikke »Model«, hverken levende Model eller han gengav nøjagtig et Sceneri, naar da ikke ganske bestemte Egne blev skildret. Men selvfølgelig kan man finde Træk og Ejendommeligheder, som han havde fundet karakteristiske hos sine Venner og Bekendte, overført paa de forskellige Typer, der optræder i hans Bøger.

Jeg véd, at »Historier fra Skovridergaarden« i mange Ting har som Baggrund Blegind Præstegaard mellem Aarhus og Skanderborg, og dens Beboere, Pastor *Knudsen* og hans Familie, hos hvem min Fader som Barn tilbragte saa mange Ferier.

Men i Skovrideren kan jeg ogsaa glimtvis kende den gamle prægtige Godsforvalter *Becker* — iøvrigt den vældige Jæger, Overretssagfører *Carl Beckers* Fader.

Kancelliraaden, som han altid kaldtes, efter at denne, vel nu saa at sige helt uddøde Titel aller-naadigst var ham tildelt, ser jeg for mig holde Siesta efter Middag omgivet af Hundene, akkurat som Skovrideren. Og lige som denne kunde berømme sin Brønds klare Kildevæld, ja egentlig være overbevist om, at Mage til Vand fandtes ingen Steder i Verden — ikke engang i Lourdes, om dette da ellers havde været kendt her paa den Tid — saadan kunde Kancelliraaden tale om *sin* Brønd, der forøvrigt havde rigtig Post, som det bedste ved hele Gaarden.

Ogsaa »Skovridergaardens« Faktotum, den ejendommelige Skytte *Janos* fra Böhmerland, var lidt i Familie med en lige saa mærkelig Skikkelse, der paa en vis Maade hørte med til Højagergaard. Det var *Frants Holmblad*, en Broder til den rigtige, gamle *Holmblad*, Etatsraaden med Lysestøberiet, Lakfabrikken og Spillekortene.

Henved 40 Aar havde han vist ialt haft sit Hjem hos Beckers. Den ene Arm havde han som ung mistet, og Forstanden havde han aldrig kunnet rose

sig stærkt af. Men Hjertet hos ham var godt, og en snurrig halv, efterhaanden helgammel Fyr var han, sær og fantastisk i Væsen, ævntyrlig i Udseende med det ene Øje næsten skjult, Eftervéer fra et apoplektisk Anfald. Han mindede i visse Retninger om den »gamle Karl« i *H. C. Andersens* »Nabofamilierne«, der lavede Graaspurven om til en Guldfugl; men han var ogsaa i Familie med den tyske Digter *Hoffmanns* Skikkelser, omend det diabolske dog var ham fremmed. Imidlertid rummede hans Bryst i det mindste én poetisk Følelse. Hvert Foraar gik han nemlig ud til en Korsvej, hvor der stod et enligt Piletræ for at se, om »hans Fugl« var kommen. Det var hans Tro, at der hvert Foraar sad en lille Fugl — og vel at mærke altid den *samme* — i Toppen af Pilen; tillige var han overbevist om, at den kendte ham og kvidrede ham en Hilsen i Møde. Og den gamle Fasanjæger Janos i »Skovridergaarden« vandrer jo ogsaa hvert Foraar ud til Træet ved Hovedlandevejen for at hilse paa Fuglen, som bringer ham en Hilsen fra det gamle Hjem i Bøhmerland.

Holmblad var, som sagt, godmodig. Jeg husker, at en Kat paa Højagergaard en Gang havde mistet et Ben, og den skulde da skydes. Min Fader besøgte dette, og en Begivenhed var det selvfølgelig for min Broder Knud og mig. Da vi havde begravet Katten i en Grusgrav med *Holmblad* som det deltagende Følge, sagde min lille Broder Knud, da han havde set lidt paa Mandens tomme højre Ærme, der var syet fast til Sidelommen: »Du *Holmblad*, Du skulde bede Far om at skyde Dig!« Den gamle

spurgte ganske naturligt: »Hvad mener Du med det Dreng?« Men Knud, der af en af Tanterne paa Højagergaard havde faaet den Forklaring, at Katten maatte lade sit Liv paa Grund af det manglende Ben, og nu var befriet for sine Lidelser, svarede opmuntrende: »Jo, for saa faar Du det saa godt, Holmblad — ligesom Katten!« Den gamle smagte lidt paa Forslaget; men saa svarede han blot: »Sludder Dreng, jeg skal jo ikke fange Mus!«

Livet paa Højagergaard var ellers stille og roligt. Den ene Dag gik som den anden saa nogenlunde, enten det var Foraar, Sommer eller Vinter.

Om Aftenen og om Formiddagen skrev min Fader; og naar ikke han var paa Jagt, havde han hundrede andre Ting om Ørene. Han var Gartner, han udstoppede Fugle og gjorde sine Jagtvaaben i Stand. Om Vinteren lavede han Snehytter for Drengene og spillede Dukkekomedie for hele Gaardens Selskab, om Sommeren arrangerede han Havefester og afbrændte selvlavet Fyrværkeri — et Talent han havde haft lige fra Drengesaarene — altid var han Fornøjelsesraad, aldrig uoplagt. Kun én Ting vilde han ikke, naar der kom Fremmede, det var tale Politik, og det gjorde man jo jævnlig i de Tider. — »Jeg deler ikke Folk i Højremænd eller Venstremænd, kun i hæderlige Folk og Slubberter — og af de sidste har jeg gudskelov truffet saa faa!« sagde han. Han var Romantiker og Lysseer; derfor manglede han ganske vist ikke Evnen til at kunne skelne »Slubberterne« fra de andre, men naar han traf saa faa af dem paa

sin Vej, var det ofte, fordi han havde en egen Evne til at undgaa dem; han holdt, hvem han vilde det, tre Skridt fra Livet; og blev nogen for nærgaaende, trods advarslende Blik eller en vis Trækning af Overlæben, som forøvrigt sjelden forfejlede sin Virkning, da var nogle Ord, fremsat med en egen Kommandostemme, der var trænet op gennem tidligere Generationers befalende Officerssprog, mere end tilstrækkelige til at give Respekt.

Som sagt, det var et roligt, stille Landliv, som levedes i Horns Herred. En Udflugt til Jægerspris eller syd paa til »Dejligheden«, tror jeg det hed, ved Holbæk Fjord var Begivenhederne. En Gang hver Sommer besøgte mine Forældre ogsaa »Svanholm«, hvor den gamle Geheimekonferensraad, tidligere Amtmand over Frederiksborg Amt, Baron *Bille-Brahe* residerede med sine to elskværdige Døtre. Og jeg mindes som noget af det vidunderligste, jeg havde set, et lille Miniatur Slot med Værelser og Køkken i Svanholm Park, som Baronesserne havde leget i som Børn.

Horns Herred laa dengang — altsaa i 80'erne — saa temmelig »uberørt«. En gul Diligence kørte om Morgenen tidlig fra Skibby til Frederikssund — »røde Post«, formedelst Kuskens røde Frakke, kaldtes den — og returnerede om Eftermiddagen. Landligere var et ukendt Begreb; ikke en Gang, tror jeg, var der Turister ved Jægerspris. Paa »Færgegaarden«, der laa ud for Frederik den 7's Bro, som forbandt Horns

Herred med Frederikssund, havde ganske vist min Moders Forældre tidligere boet om Sommeren, og i Færgelunden havde min Fader og Moder de dyreste Minder fra Forlovelsestiden. »De Forlovede«, som de jo stadig kaldtes, holdt hvert Aar Valfart til Skoven sammen med begge Drengene, men disse vidste, at naar man kom til et vist Træ, der i Stammen havde faaet indridset et *S.* og et *E.*, saa maatte de lege alene sammen og lade Fader og Moder i Fred med deres Minder en Stund.

Egnens Bondebefolkning havde man ikke meget, eller rettere sagt slet intet, Samkvem med. Tiltalende har den neppe heller været.

Jeg husker, at i Landsbyen Landerslev, der laa et Kvarters Gang fra Højagergaard, eksisterede et Forhold, der særlig var Fru *Becker* til usigelig Pine, og det maatte aldrig omtales i hendes Paahør, thi saa kom hun i daarligt Humør for hele Dagen. For os Drengene stod det i et rædselsindgydende Skær, saare uhyggeligt, men dog ikke ualmindeligt, som det ogsaa var. I et Hus i en af Sidegaderne boede en Mand med sin Kone; men hun var kort efter Brylluppet — der laa en halv Snes Aar tilbage i Tiden — bleven sindssyg, uhelbredelig, *hed* det sig. Den Gale var da bleven spærret inde i et Kammer med Jernstænger for Vinduet. Ind igennem en Lem i Døren blev der stukket Mad til hende; men aldrig kom hun ud, aldrig blev der talt til hende eller hun saa' et Menneske; som et Dyr, *hed* det sig, levede hun, og hendes Skrig hørtes ofte langt bort.

Naar man kørte gennem Landsbyen kunde man let paa Husets Haveside faa Øje paa Vinduet foran hvilket der iøvrigt i Reglen var hængt et Stykke Tøj, vel sagtens for at ikke den ulykkelige Kvinde ved at kigge ud skulde forstyrre Ægtemanden eller dennes Husholderske, naar Parret gik Tur mellem Bonde-roserne og Asterserne. Gysende, erindrer jeg, stirrede vi Børn paa Tørklædet, som skjulte den Gale; og forskræmte, men med den Nysgerrighed overfor det ukendte, gyselige, som man i den unge Alder er i Besiddelse af, frittede vi Homblad ud om den tragiske Historie.

Højagergaards nærmeste Omgang var selvfølgelig Familien Hellmers paa Overberg. Den unge Godsejer *Carl Johan Hellmers* var sammen med nuværende Overretssagfører *Carl Becker* min Faders Jagtkammerater, og vi Børn kom ogsaa tidlig og silde paa Overberg, en gammel Gaard om hvis imponerende Stengærder der gik det Sagn — eller *Historien* virkelig kunde berette — at de havde ruineret en tidligere Ejer, en *Ahrenstorff*, som havde ofret, hvad han ejede for at lade Stenene grave op af Markerne. Tilsidst blev han saa fattig, at hans Kusk ernærede ham. Men de senere Ejere af Gaarden havde han altsaa gavnet betydeligt.

En af Grundene til, at min Fader befandt sig saa vel og kunde arbejde saa fortræffeligt paa Højagergaard, var, at han var helt i Ro, naar han da vilde det, for Selskabsmennesker og det meget, som han under ét kaldte for »Konversation«. Særlig brugte

Paa Højergaard.

han Udtrykket: »Konversation paa Morgenstunden« for noget ganske forfærdeligt, som hans Medmennesker kunde plage ham med. Til at være Eneboer vilde min Fader ikke have egnet sig, *det* skal indrømmes; men paa den anden Side maatte han til Tider lukke sin Dør af eller være alene med sig selv i Naturen. Og saa kunde han hos *Beckers* gaa klædt, som det behagede ham. Helt lazaronagtig kunde han, til stor Tilfredsstillelse for sig selv, se ud — ikke at misforstaa saaledes, at man tror, han ikke holdt af Renlighed; flere Gange om Dagen badede han og »skiftede«

fra inderst til yderst, og hans Jagttøj og sager skulde behandles med den største Nøjagtighed og Delikatesse. Et Ordensmenneske, indad- og udadtil, var han i de mindste Enkeltheder — Arv baade efter Faderen og Moderen. Og med sin Person, sit Tøj var han pillen og — til Trods for det tilsyneladende skødesløse — forfængelig. Sit aristokratiske lille Rovfuglehoved, den ranke Ryg og det ved Friluftsliv trænnede Legeme, var han ikke lidt stolt af, medens derimod det *moderne* Begreb »Sport« var ham fremmed eller vel snarere Genstand for hans Foragt. Sejlads, Ridning — fra Barnsben var han en glimrende Rytter — og de »ridderlige Idrætter«, Jagt først og fremmest, havde hans Hjerte.

III. KAPITEL.

Jagt i Amagers Farvand. — Borgerdydsskolen paa Christianshavn. — Johannes Helms. — Minna Helms. — Ernst Østrup. — Chr. Heering. — Christopher Leuning og Poul Reumert.

FERIERNE var imidlertid korte — naar man da tager Hensyn til, at i dem skulde skrives alt det, der gjorde min Fader til *Forfatteren* Sophus Bauditz — dog husker jeg ikke en Beklagelse, naar man atter var i Byen, og det i Virkeligheden ofte trælsomme Liv igen begyndte.

Selvfølgelig var min Fader ogsaa udrustet med en ganske overordentlig stor Arbejdsevne, et praktisk Greb paa at udnytte Tiden økonomisk paa bedste Maade. »Som en Leg« gik vel nok meget for ham, ellers vilde det have været ham umuligt at overkomme saa meget forskelligartet, som det lykkedes ham.

Og i København blev Jagten heller ikke ganske forsømt. Med Mellemrum holdt en Droske for Døren, og saa kørte min Fader ud til »Krudttaarnsvejen« paa Amager og ved Stranden dør drev han Jagt, han havde skaffet sig Tegn fra Militæret; ligesom Togter sammen med Assessor *Obelitz* blev arrangeret i en Bugsérbaad for at »holde Eksamen« over Knortegæs i Saltholmens Farvand. Jeg husker

at vi Drengé én Gang — en Søndag — var med paa saadan en Udflugt, under hvilken det blev en hel Storm, saa vi maatte ty ind til Dragør, hvor de gode Jagtherrer til langt ud paa Aftenen sad og spillede L'hombre paa Kroen.

Imedens gik tre Damer, min Moder, min Bedstemoder og min Moders Svigerinde, Fru *Louise Augustinus*, hvis Mand var Deltager i Ekspeditionen efter Gæs, og rystede og bævede i Dyrehaven, alt medens Vinden tudede i Trækronerne. Min Moder fortalte senere, at deres Trøst var, at *Obelitz*, kendt som en af Byens trindeste Kæmper, da umuligt, naar Skibbruddet havde fundet Sted, vilde synke, og at Børnene da kunde »redde sig paa ham«!

Paa Borgerdydskolen — den rigtige gamle og berømte Christianshavnerborgerdyd — underviste min Fader i Dansk og Literaturhistorie.

Da jeg var fem Aar gammel, vandrede jeg med ham derud en Dag i Midten af August, for at begynde min Skolegang.

Bestyreren var Digteren *Johannes Helms*, hvem jeg havde truffet i Forvejen. Han var en fornøjelig, frisk Mand, syntes jeg. Skønt han var ganske hvidhaaret, forekom han dog helt ungdommelig; det skulde blive rart, mente jeg, at komme i Skole hos ham. Derimod var jeg ikke begejstret ved den Tanke, at min Fader ogsaa var Lærer derude. Uvilkaarlig var jeg bange for, at det gode Forhold kunde forstyrres, thi *det* var jeg klar over, allerede inden jeg havde sat mine Ben paa Skolens Grund mellem Strandgade

og Wildersgade, at *Skolen*, den var noget ganske andet end Jagtudflugter i Overberg Skov. Imidlertid fik jeg hurtigt at vide, at min Fader kun underviste i de højere Klasser, saa der var længe til, vi skulde mødes ved Katederet.

Til at begynde med, i de første Aar, var jeg da ogsaa væsentlig henvist til at nyde godt af Lærerindens Belæring. Af disse Damers Pædagogik tror jeg ikke, jeg havde saa meget Udbytte, dog var der én — jeg kan ikke lade være med at tilføje *straalende* — Undtagelse. Jeg tænker med Taknemmelighed paa Frøken *Ninna Helms*, en Datter af Bestyreren. Hun var et udmærket Menneske; trods sin Ungdom ejede hun en sjælden Evne til at hævde sig, hendes Forstand var klar, logisk, og hun formaaede at interessere Børnene, saadan at hendes Timer den Dag i Dag staar i min Erindring som Lyspunkter i Barne-tilværelsen. Ikke mindst husker jeg hende, naar hun fortalte os om de nordiske Guder — meget tidlig maa man dengang have taget fat paa Mythologien — hun havde Billedværker med, og hun aabnede det indre Syn for en poetisk Verden, der ganske betog mig. Saa var hun en højt kultiveret Personlighed, der mindst af alt var *Faglærerinden* blot. Om alt kunde hun give os Besked, selv om det ikke hørte med til »Timen«, og endelig var hun — hvorfor ikke fremhæve *det* ogsaa — *god* og *smuk*. Kun to Gange har jeg senere hen i Livet som voksen truffet hende, med langt Mellemrum, *da* sagde jeg det ikke, men *nu* tilstaar jeg det skriftligt, hun var min *første Kærlighed!*

Ellers interesserede Lærerinderne mig ikke. — Og

jeg skal ikke lægge Skjul derpaa — min Fader gjorde saamænd ikke noget for, at Respekten for deres Lærdomme skulde blive for stor. Hvor vi begge morede os, da jeg fortalte ham, at vor Naturhistorielærer inde havde oplyst os om, at Uglerne var »farveløse« — Uglerne *farveløse*, jeg kendte vel nok bedre, hvordan de saa' ud med alle deres gule og brune Schatteringer! Og jeg husker, at jeg fik som Forklaring paa, at Menneskene ikke mærker Jordens Omdrejning, at denne foregik saa forfærdelig hurtig!! Da maatte selv den 8—9-aarige indigneret ryste paa Hovedet over en saa taabelig Paastand eller tyk Uvidenhed.

Men i Lærerpersonalet ejede Borgerdyden en sjælden Stab.

Jeg tror — ærlig talt — at den Type Lærere, som i min Ungdom mødtes om Morgenen paa den gamle Skoleplads, der grænsede op til Frederikskirkens Kirkegaard, nu er uddød. Borgerdydens Lærere drøftede sikkert ikke med den Grundighed deres materielle Chancer, som Nutidens Pædagoger gør det. Forældremøder og Undervisningsplaner og Systemer var heller ikke paa Dagsordenen. Men i det Øjeblik, Læreren gik ind i sin Klasse, saa gik han samtidigt op i sin Gerning med en Iver og en Begejstring, som var lige frisk hver Dag, og jeg tror det først og fremmest var fordi han var en *Personlighed*, der ogsaa ønskede, at netop denne Personlighed skulde gøre sig gældende. Selvfølgelig var Lærerne Fagmænd, dér manglede ikke noget. Men Dannelsen, Kulturen, den *allround Viden*, som jo nu er en sjælden Fremtoning, var egentlig det bærende.

— Lad mig først nævne *Ernst Østrup* og *Christian Heering*.

Østrup underviste i Zoologi og Botanik. Som Videnskabsmand har han indlagt sig Fortjeneste ved Diatomé-Studier, det kom nu ikke Skolen ved; men hans livfulde, glimrende tilrettelagte Foredrag over al Naturens Liv, der i meget lidt iøvrigt holdt sig til Bogen, Lützens, anskueliggjorde paa beundringsværdig Maade. Levende staar for mig — ja som H. C. Andersenske Æventyr — Svend Foyens epokegørende Reformationer paa Hvalfangstomraadet, de lyrisk farvede Skildringer af Trækfuglenes Flugter over Europa syd paa og de fantastiske Beretninger om den uddøde Fauna. *Det* var Naturhistorie, men ikke den, man kunde læse hverken i »Lützens lille« eller »store«! *Østrup* var tillige Skolens Inspektør. I et lille Kammer ovenover Gymnastiksalen, residerede han — det samme den berømte *Svenningsen*, som *Vilhelm Bergsøe* i sine Erindringer har sat et saa karakteristisk og smukt Minde, benyttede — og her skrev han Karakterbøger og passede lignende Forretninger. Med hele Skolen havde han saaledes at gøre, og han var ubetinget en af de mest — for ikke at sige den mest — populære af Lærerne. Selv om han havde sat en Streg under et »slet« eller et »maadeligt« i Karakterbogen, for at ikke det daarlige Vidnesbyrd skulde undgaa den, der i Hjemmet skrev Bogen under, saa nærrede man ikke bitre Tanker; *Østrup* fortalte jo saa morsomt om alle de Skatte, han raadede over inde paa »Samlingen«, Skolens naturhistoriske »Kabinet«.

Heering var ogsaa en prægtig Mand og en dygtig Lærer. Historie og Geografi underviste han i; men det var ikke alene de to Fag, man fik Besked om. Literatur og Teater, særlig hvad der havde med det sidste direkte at gøre, havde *Heerings* levende Interesse. Som ung havde han været en talentfuld Skuespiller i Studenterforeningen, og han havde kendt »de store«, *Phister* og andre; ofte fik vi da, medens vi iøvrigt i Timen beskæftigede os med Asiens Sydhavsøer eller de britiske Besiddelser i Afrika, et lille fornøjeligt Resumé over den danske Skueplads' Historie; eller et Minde om Fru *Heiberg*, en af *Rosenkilderne* eller den særlig beundrede *Phister* dukkede frem midt under Samtalerne om den spanske Arvefølgekrig. En højt kultiveret, en ridderlig, aristokratisk Personlighed var *Heering*, der i hele sit Væsen kun kunde virke som et Eksempel overfor Eleverne. Af Ydre var han en elegant, altid smagfuldt, engelsk klædt, Gentleman, men det Indre svarede nøjagtig hertil, og det gjaldt for ham — ligesaavel som at bringe Kundskaber om Geografien og Verdenshistorien — at skabe velopdragne, veltænkende og hæderlige Samfundsmedlemmer ud af sine Elever.

Johannes Helms var, som sagt, Skolens Bestyrer; han underviste kun i de højeste Klasser, og døde — efter at Borgerdydskolen var flyttet fra Christianshavn til Helgolandsgade — da jeg var i 12—13 Aars Alderen

Bedst erindrer jeg ham, naar han med sit lyse Smil og det bølgende Haar, der var snehvidt, en Før-

aarsdag kom ned paa Pladsen i Frikvarteret for at give Maanedsløv.

Dengang var jo ikke, som nu, Maanedsløvdagene i Forvejen — ved Skoleaarets Begyndelse — fastsatte og Datoerne meddelte saavel Lærerne som Eleverne. De var i hin Tid forlenede med en egen Overraskelsens Charme, som nu er tabt. Og idet *Helms*, efter at have sagt nogle Ord om det gode Vejr, de grønne Knopper — eller om Vinteren og Skøjteføret — slog ud med Haanden og gav fri for de sidste fire Timer — ja, da jublede hele Skolen, det var, som om en hel lang Sommer eller Juleferie pludselig stod for Døren.

Helms Svigersøn, *Christopher Leuning* var Skolens første Inspektør og Lærer i de klassiske Sprog, dog i *Helms* sidste Aar kan man maaske nok sige, at *Leuning* allerede var den egentlige Leder, og han endte ogsaa som Rektor for »Helgolands-Borgerdyden«.

En meget ejendommelig Personlighed, og ganske afgjort en dygtig Skolemand og Lærer, maa man kalde *Leuning*.

Zeus, intet mindre, var hans Navn Eleverne imellem fra yngste til ældste Klasse. Og jeg tror ikke, at der overhovedet har været nogen anden Lærer, Bestyrer eller Rektor, som mere har forstaaet at indgyde Respekt om sin Person.

Blot Ordet: *Zeus!* lød paa en af Gangene under et Frikvarter — ja, det havde en magisk Virkning! Øjeblikkelig indtraadte den absolutte Tavshed; bukkende hilste man den mægtige Mand, og først naar

Hr. *Leuning* var nede ad en Trappe eller paa den anden Side en lukket Dør, vovede man igen at tale.

Dog ingen maa tro, at *Leuning* var en Tyran eller blot en særlig streng eller haard Mand. Det modsatte maa man betegne ham som. Ganske vist lynede et skarpt Blik under vældige buskede Øjenbryn bag de buede Brilleglas, og ildevarslende Rynker kunde tegne sig paa Panden.

Overfor gennemført Dovenskab reagerede han stærkt, og da lød hans hvasse Tunge, ligesom hans højre Haand let paa meget kraftig Maade kom i Berøring med Synderens ene Kind — først blev dog den glatte Guldring med megen Højtidelighed draget af Fingren og lagt paa Katederet; denne Del af Akten var for hele Klassen den uhyggeligste, og det forhøjede sikkert ogsaa Ofrets Lidelser at vide, hvor nødvendigt, det var, at Ringen, medens Slaget stod paa, fjernedes. Jeg har imidlertid en Mistanke om, at det lille Ring-Intermezzo var et Trick kun, som *Leuning* brugte for Effektens Skyld.

Men det skal atter understreges: *Leuning* var alt andet end brutal; og han havde en egen, meget fornøjelig Maade at skamme en doven Dreng ud paa.

Det var først, da Skolen flyttede til Helgolands-gade, at jeg fik *Leuning* til Lærer, og endnu kan jeg huske — og nyde — *Leunings* Modtagelse af »en ny Dreng« i Klassen.

Uvægerlig lød det da: — Ja, her ser Du Dine Kammerater, og Du kan selv bestemme, hvilken Plads Du ønsker at indtage blandt dem. Dog undtages Nummer *nederst*, thi den er for Livstid forpag-

tet af N. N., samt Nummer *næstnederst*, da den indehaves af N. N.s *bedste* Ven, K. K., som med en lige saa stor Energi vaager over, at ingen gør ham Rangen stridig her!

Og naar *Leuning* holdt Moralpræken for N. N. og endte med at bruge den dejlige Vending: — Jeg forsikrer Dig, hvis Du ikke tager Skeen i *en ganske anden Haand*, gaar det galt! — Ja, da tænkte man uvilkaarlig over, hvor mange Hænder egentlig N. N. havde at vælge imellem.

... En Dag optraadte »en ny Dreng«, der nu har et af de største Navne indenfor Europas Skuespillerverden. Drengen var altsaa *Poul Reumert*, mellem fjorten og femten Aar den Gang.

Han var just hjemkommen fra et ærefuldt Marine-togt, idet han som frivillig Lærling ombord paa »*Helgoland*« havde været med til, i den engelske Kanal, at repræsentere Danmark ved Dronning *Victorias* tresaarige Regeringsjubilæum. Krigsskibe fra Alverdens Sømagter havde nemlig ligget dér for at gøre Stads af den høje Dame.

Leuning gav Poul den sædvanlige Lektie, og Drengen valgte sig straks i Klassen en Plads — saaledes som Opfordringen lød paa — og Pladsen blev Nummer *ét!*

Men i det hele taget fik *Leuning* Glæde af sin nye Elev; og tillige opstod et ganske bestemt Forhold mellem Bestyreren og *Poul Reumert*, et Tillidsforhold kan det vist kaldes.

Leuning var ikke længe om at forstaa, at Poul uvilkaarlig blev sin Klasses absolutte Fører; og hvor-

ledes den praktiske Betyrer benyttede sig heraf, vil fremgaa af følgende Eksempel: Vi havde faaet en Matematiklærer, en lille skikkelig Mand, der utvivlsomt var saare

dygtig — men ogsaa, ufrivillig, lige saa grinagtig.

Poul Reumert.

Min Klasse talte mange lystige og forslagne Hoveder, og uden at vi var ligefrem uarbtige mod Matematiklæreren personlig, saa blev dog hurtig hans Timer til lige saa mange kaade Skole-Farcer, i hvilke Læreren var den komiske Rolles Indehaver. — De utroligste Paa-fund havde vi, og

særlig erindrer jeg, at den senere Amtmand paa Færøerne, nu afdøde, *Victor Stahlschmidt* overgik os andre i at lave Kommers.

En Dag kom *Leuning* ind i Klassen og udbad sig *Poul Reumerts* behagelige Nærværelse paa Kontoret i det kommende Frikvarter. Æren ved en saadan Indbydelse var ellers ret tvivlsom; men paa den anden

Side kunde vi daarlig tænke os, at Poul havde noget paa Samvittigheden.

I Spænding gik Kvarteret, og da vi kom ind i Klassen, stod *Poul Reumert* paa Katederet og gav til Kende, at han havde noget vigtigt at meddele. Hele Klassen tog da Plads, og *Reumert* Ordet:

— Jeg kommer, begyndte han, fra Hr. Leuning, der meddelte mig, at Hr. B. (altsaa vor Matematiklærer) har været hos ham, dog ikke, hvad man kunde formode, for at klage over Klassen, men for at bede sig fritaget for at undervise os, idet han følte, at han manglede Evnen til at give netop os Kundskaber, fordi han ikke kunde skaffe sig den fornødne Respekt i Timerne.

Hr. *Leuning* svarede da Hr. B. saaledes: Nej, det vil jeg ikke gaa ind paa. Jeg vidste paa Forhaand, at De var en dygtig Matematiker, men nu ser jeg, at De desuden i allerhøjeste Grad er en samvittighedsfuld Pædagog, som jeg paa ingen Maade vil af med. Og Hr. *Leuning* lovede da Hr. B., at for Fremtiden skulde ikke den fornødne Respekt mangle fra vor Side!

Poul Reumert endte saa med, som en ganske naturlig Ting, at *fastslaa*, at fra nu af var der ikke mere Tale om noget i Retning af »Løjer eller Langkaal« i Matematik-Timerne, de skulde gaa, som var det selve *Leunings!*

Og — naturligvis — det skete, som *Reumert* og Bestyreren ønskede det.

Til Gengæld kunde da *Leuning* staa sin Yndlings-elev bi, naar Poul paa en eller anden Maade var

kommen for Skade at fornærme en adstadig Lærer af den gammeldags Slags.

— Tankerne falder Poul let i Hjernen og Ordene let paa Tungen! Med saadanne Ord blev en Gang en Klager over Poul, Tysklæreren, senere Professor, *Haunstrup*, trøstet. Poul havde sammen med min Broder Knud i en Time paa Gangen udenfor Hr. *Haunstrups* Klasse givet en Mundharmonika-Koncert til bedste, og overfor den hurtig tilstedekommende og meget koleriske Tysklærer havde Poul vistnok vist lidt for megen Overlegenhed.

Til den rapmundede Elev havde endelig *Leuning* kun en Formaning om »at stikke Fingeren i Jorden og lugte, hvor han var!«

... Disse *Leuning* og *Poul Reumert* Minder stammer imidlertid fra Skolen i Helgolandsgade, og med Christianshavner-Borgerdyden er jeg egentlig ikke helt færdig.

Blandt Lærerne erindrer jeg, foruden de nævnte, den brave, men unægtelig meget lidt pædagogiske Krigsassessor *G. Licht* — selvfølgelig fhv. Underofficer, Veteran og Dannebrogsmænd — der underviste i Gymnastik. Det pudsige ved hans Timer bestod i, at Eleverne saasomt de kom ned i Gymnastiksalen, ganske skiftede Nummer. Fuksen optraadte i Reglen hos *Licht* som Nummer ét, og sprang først over »Hesten«. Blanke Toører uddeltes som »Medailler« — men just ikke til dem, der i de rigtige Klasser fik ug'er. De »dannede« Elever gjorde han i Reglen Nar af; men — trods alt — var han en brav Mand og stod *selv* i Dannelse langt over mange

af sine Standsfæller, og han var en Type, en behagelig Type, paa en nu forsvunden Samfundsklasse.

Endelig maa jeg nævne Maleren, den senere Memoireforfatter *W. Schorn*, min Barndoms og Ungdoms forgudede »Onkel« *Schorn*. Men om denne uforglemmelige, faderlige Ven vil jeg senere fortælle indgaaende.

IV. KAPITEL.

Genfærdet paa Det kgl. Bibliotek. — William Carstensen. — H. C. A. Lund. — Bredo Obelitz. — Carl Møller.

NAAR Skoledagen endte, kunde jeg vælge flere interessante Veje, som førte til Vesterbro-gade 15.

Drengene fra København havde Lov til at skraa over Kirkegaarden til Strandgade for saa at forlade Christianshavn over Knippelsbro; men ofte gjorde man en Omvej for at faa den dejlige Vold med, og Turen gik da over Langebro. Men iøvrigt var der de første af mine Skoleaar ogsaa Vold paa Københavnsiden af Broen. Jeg erindrer tydeligt et Stykke af Vestervold ved Filosofgangen, som gik ned til det uanselige Halmtorv — den nuværende Raadhusplads — med det berømte »Knapstedgaard«.

Men naar man havde passeret Langebro, kunde man ogsaa dreje til venstre, og dér hvor nu Flæskhallerne er og den ny Politigaard rejser sig, fandtes grønne Marker og Engdrag, hvor vi om Sommeren gjorde Jagt paa en Hærskare af spraglede Sommerfugle. Turen ad Christiansgade, forbi Tøjhuset med alle Kanonerne liggende foran i Grønsværet, var til lige yndet. Og endelig kom Christiansborgs Ruiner i Betragtning. I Regnvejr benyttede man selvfølgelig

Buegangene, men ogsaa selve Ruinerne øvede stærk Tiltrækning, ligesaavel som den store Kasse, der laa bagved Ministerialbygningen, og som rummede »Det kgl. Bibliotek«s mægtige Bogsamling. Der var ganske vist ikke noget mærkeligt ved selve Bygningen; men min Fader havde fortalt mig, at man én Gang, det var flere Aar tilbage, havde troet, at det spøgede om Natten i det gamle skumle Hus. Flere Gange havde Folk ved Midnatstide set et flakkende Skærlyse frem gennem Vinduerne i den ene Fløj; og endelig paastod et Par Nattevandrere, at de saagar havde observeret en mærkelig Skikkelse, indhyllet i en Bjørnevams, som gled forbi og forsvandt bag Reolerne. Historierne gik saa vidt, at man til Slut indenfor Bibliotekets Personale bestemte sig til at undersøge Sagen. En Nat overraskede man »Spøgelset« — og fandt en gammel Særling, der havde Ansættelse paa Biblioteket. Ofte gad Manden ikke gaa hjem om Eftermiddagen, og han overnattede da, indsvøbt i en Bjørneskindspels, i en gammel Lænestol mellem Bogskabene. Men hans Søvn maa have været urolig, siden han en Gang imellem maatte foretage de Rundture med et tændt Lys i Haanden, der foraarsagede hans Opdagelse.

Som tidligere fremdraget havde min Fader en lang Arbejdsdag; men han var alligevel om Aftenen selskabelig anlagt. Han saa' meget gerne Gæster i Hjemmet, og mine Forældre var ogsaa meget ude hos Slægt og Venner.

I mine første Drengenaar omgikkes min Fader Kol-

leger fra Skolen paa Christianshavn; og ude paa Søofficersskolen havde han ogsaa Venner; Chefen var dengang den senere Contre-Admiral *William Carstensen*, der ogsaa havde optraadt som Forfatter, og i ham havde min Fader baade en kær Foresat og Ven. Overfor min Broder og mig viste Kadetskolechefen sig som en Æventyrbedstefar, jeg mindes saaledes en Tivolitur, paa hvilken vi med ham besøgte *alle* de Forlystelser i Retning af Karrusel, Ballongynge, Rutschebane o. s. v., Etablissementet ejede. Men rigtignok havde *Carstensen* ogsaa særlig Interesse for Københavns Tivoli, det var jo nemlig, maa man huske paa, ingen andre end hans egen Broder *Georg Carstensen*, som havde skabt den verdensberømte Have.

Oprindelig fra Studenterforeningen stammede Venskabet med *H. C. A. Lund*, men *Lund* var ogsaa Lærer paa Søofficersskolen. Han kom meget hos os, og han var elsket af hele Familien. *H. C. A.* — som han altid kaldtes indenfor Vennekredsen — er jo saa ofte bleven skildret i Memoirer eller Fortællinger fra Studenterlivet i 70'erne og 80'erne. Saavidt jeg véd, er der aldrig skrevet noget nedsættende om ham — det kunde ogsaa kun Pokker gøre — men af mange er han dog sikkert bleven regnet for en forbenet Chauvinist og reaktionær Overlevering fra en Fortid, han knap selv havde tilhørt. Intet mindre end dette var han. Men hans Tankegang, hans Væsen og hele Optræden prægedes af en Ridderlighed — og Ordet brugt her i dets *bedste* Betyd-

ning — som man kun meget sjældnen møder — ja, som vel *nu* om Dage er ganske uddød.

For ham var Ordene: »Gud, Konge og Fædreland«, (Ord, som af mange er skammelig misbrugte), noget virkelig helligt. Aldrig — det er jeg overbevist om — har han sagt en Usandhed; *det* kunde jo ikke en Gentleman, vilde han mene. Uretfærdig har han heller neppe været i en Dom, selv om han kunde blive oprørt i sit Inderste, naar han hørte nogen haane det, *han* syntes, man skyldte Ærbødighed. Han yndede ikke Jøder, det skal indrømmes, forresten i Modsætning til min Fader, der hele sit Liv endog havde en stærk Interesse og Sympati for Jøder (man behøver blot at tænke paa Isach i »Garnisonsbyen«); men *Lunds* Antipati skyldtes sikkert politiske Grunde, det var 70'ernes literære Anførere i Studenterforeningen, han afskyede, ikke en Races Ejendommeligheder. Han var en sjældnen helstøbt Personlighed, og han viste sig altid udadtil som *den* H. C. A., der i Studenterforeningen stod som de konservatives opildnende Fører, og som overfor »Jødedoktre« og »lignende fæle Kumpaner« var »Ridderen uden Frygt og Dadel«.

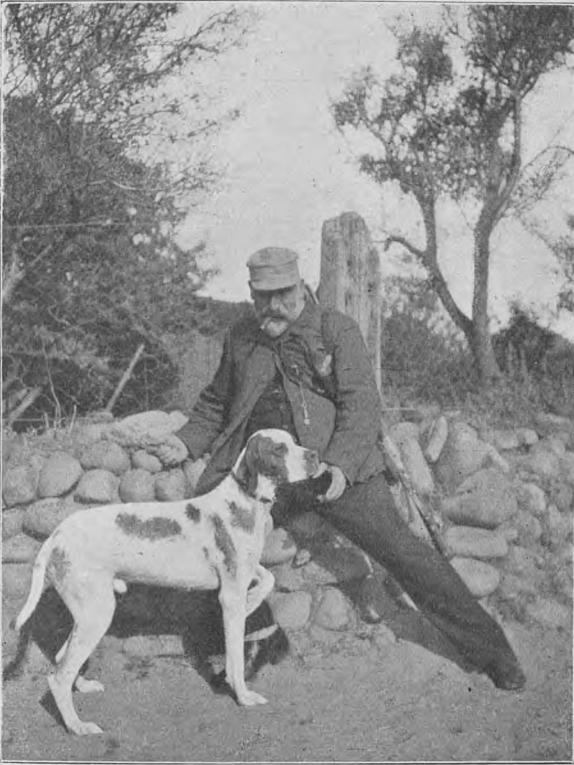
Lund handlede altid ud af en ærlig Overbevisning, og blev hans Sind oprørt, kunde den gamle Krigsmand dukke frem — ikke for intet havde han deltaget i Krigen 1864!

Jeg husker ham paa en af vore Udenlandsrejser. Vi var ombord i en Damper paa Vierwaldstädtersøen i Schweiz. Nogle unge Piger havde samlet sig

og sang patriotiske eller religiøse Sange. Pludselig lød ind imellem de friske Pigestemmer et grelt Ugle-skrig, og til al Uheld frembragtes Skraalet af — en *Jøde!* Aldrig har jeg set *Lund* blive saa rasende. Han for op og vilde hen til den brutale Urostifter, rimeligvis for at slaa ham i Dækket eller smide ham overbord, og det kostede min Fader den største Anstrengelse at holde ham tilbage. Selv da Tølperen, der ogsaa forstod Situationens Alvor, havde gjort sig usynlig ved at forsvinde i en Kahyt, tordnede *Lund* og svor paa, at han skulde finde Fyren ved Landstigningen. Til sidst maatte min Fader forklare H. C. A., at *han* ikke ønskede at optræde som Sekundant i et fremmed Land. Først henad Aften, da en Italienertrup forlystede os i den lille By Vitznau, faldt vor Ven til Ro og gik ind paa at give en Flaske Vin til Tak, fordi min Fader havde reddet ham fra at bringe hele Rejseselskabet i en pinlig Situation.

Men fra vore Udenlandsrejser med *Lund* husker jeg ogsaa de vidunderlige Timer, naar min Broder Knud og jeg i en »Pause« fik Lov til at besøge »Onkel« H. C. A. paa hans Værelse, og han da fortalte Historier, altid gemytlige, om svundne Dage.

... For os alle var *Lund* den inkarnerede Pebersvend. Saa pludselig engang giftede han sig i en forholdsvis fremrykket Alder. Det hed sig, at han havde genfundet sin Ungdomselskede. Og der er ingen Grund til at tvivle om, at den gamle Riddersmand i de mange Aar havde været *hende* tro, som han i Livets Vaar havde sat sin Lid til og givet sit ædle Hjerte.

Assessor Bredo Obelitz paa Jagt.

— Min uforglemmelige Ven! saadan kaldte min Fader altid Kriminalretsassessor *Obelitz*, efter at denne i 1910 — flere Aar før min Fader — var afgaaet ved Døden.

Min Fader havde lært *Bredo Obelitz* at kende i Højesterets Justitskontor, hvor de begge som unge juridiske Kandidater var bleven ansatte, og Venskab bet mellem dem varede trofast, til Døden gjorde sit

Bytte. Begge var de lidenskabelige Jægere, og begge ejede de den lune Humor og Evnen til at kunne betragte deres Medmennesker i Fugleperspektiv. Deres Afstamning var den samme: urgammel — i Danmark naturaliseret — tysk Adel; og deres Ærlighed og varme Hjerte for ringere stillede i Samfundet — ja, heri lignede de ogsaa hinanden. En »Poet« var ganske vist *Obelitz* ikke. Men som *Jæger* stod han *Bauditz* nær, idet for ham Naturglæden, Jagtdagens Spænding og Romantik kom i første Række. Klapjagterne dyrkede de vel begge; men det var ikke den Jagt, som de satte højest.

En Kæmpe forekom *Obelitz* at være, en Goliath eller Holofernes; bredbringet, før og høj, med Fuldsæg og Skaldepande. Men godmodig og gemytlig kunde han se ud.

Min Fader fortalte ofte, at en Gang var *Obelitz* vandret over Knippelsbro, og dér havde han haft et Sammenstød med en Amagervogn; Fatter og Mutter sad paa Forsædet, og iøvrigt var Vognen fuld af Amagerlandets spraglede Produkter. Sammenstødet forløb kritisk, idet Hest og Vogn væltede, Amagerfolkene laa paa Broen og Grøntsagerne gik til Søs, men — den mægtige *Obelitz* vandrede uanfægtet videre ad Christianshavn til.

Lad dette være et Sagn. Men sande er de mange Fortællinger, der ogsaa bragtes om *Obelitz* store Godhed og Barmhjertighed overfor de Forbrydere, han i sin Embedsstilling som Kriminalretsassessor havde med at gøre. Af sin egen Lomme hjalp han mange, naar de slap løs af Lovens Arm; og en egen

gemytlig Maade havde han at tage dem paa. Jeg skal gengive en af de Scener, der ofte udspillede mellem Forhørsdommeren og en Delikvent:

En Dag blev en mindre tiltalende Herre, for ikke at sige en rigtig ægte, københavnsk Bisse, fremstillet for Assessor Obelitz, og Fyren mødte op med Haandjern paa.

— Hvorfor har Du Haandjern paa, min Ven? spurgte *Obelitz*, det var før *Albertis* Tid, og *Obelitz* sagde altid »Du« til sit Klientel.

Svaret lød noget slukøret: — Jo, fordi jeg har været uartig mod den forrige Assessor!

— Hvad har Du da gjort ham?

— Jeg kom til at smide ham min ene Trætøffel i Hovedet! kom det meget forknyt.

Saa rejste *Obelitz* sig i al sin Vælde og stirrede lidt paa den arme Synder og sagde derpaa: — Saa dan Kunster finder Du ikke paa overfor *mig*, vel?

Det gyste helt i den stakkels Djævel, og et frygtsomt, men bestemt: — Næ'h, bevares! lød.

— Tag saa bare Haandjernene af ham, kommanderede *Obelitz*, og han tilføjede, vi snakker meget mere fortroligt sammen uden saadan Dikkedarer, og vi to, han nikkede opmuntrende til Fangen, har jo en hel Del at skulle forhandle om! Hvorefter Forhøret gik sin Gang — vistnok til begges Tilfredsstillelse.

Obelitz fik altid saadanne Eksistenser, fordi han havde sin egen Façon at tumle dem paa, og de som oftest var villige til at bekende overfor *ham*.

Jeg husker, at han ogsaa en Gang havde med

en Falskmøntnerbande at gøre. Der var bleven tegnet — altsaa gjort med Haanden — falske Ti- og Femkronesedler, et møjsommeligt Arbejde, hvilket man ikke skulde tro kunde bringe Fremstillerne meget Guld.

Obelitz havde med sig, hjemme hos os en Aften, et Par Sedler og viste dem frem.

— Se disse, sagde han, kan jeg ikke finde Op-havsmanden til. Jeg har en Kavalér, der meget pænt har tilstaaet at have en halv Snes andre falske paa Samvittigheden, jeg havde ham ogsaa mistænkt for disse her; og idag, da jeg fik ham for, læste jeg ham ordentlig Teksten og forklarede ham, at baade hans og min Tid blev spildt ved hans stadige Vægning ved ogsaa at tage de to sidste paa sin Kappe — Dommen for ham vilde jo ikke blive større for de to usle Lapper — men Fyren *vilde* ikke makke Ret. Jeg blev gal i Hovedet og slog i Bordet. Men saa, ganske stilfærdigt, paapegede Seddeltegneren nogle, lidt dilettantisk udførte Kruseduller her i Hjørnerne og bestemt sagde han til mig: — Jeg skulde engang have været Kunstner, Hr. Assessor, jeg har gaaet halvandet Aar paa Kunstakademiet, *disse* to her *kan* mit Talent ikke vedkende sig, ellers skulde jeg saa mænd gerne gøre Hr. Assessoren den Tjeneste!

— Og saa gav jeg selvfølgelig op! tilføjede Obelitz.

... Venskabet mellem Forfatteren *Carl Møller* og min Fader stammede fra Studenterforeningen.

Som lille Dreng var det min Fryd, og det

er det den Dag i Dag, at blade i den indbundne Aargang af »Oldfux-Kalendre«, som *Carl Møller* i Forening med *Conrad Møller*, en anden Studenterkommerceraad fra gamle Dage, senere Indehaver af Firmaet »Hornung og Møller«, havde udgivet paa *Ernst Bojesens* Forlag, der jo dengang repræsenterede noget ganske nyt. Og da jeg blev noget større og kunde læse, tog jeg fat paa *Carl Møllers* humoristiske Bøger, der jo — trods alle gamle Spaadomme — endnu trykkes i nye Oplag og læses Landet over, ja egentlig har opnaaet en hel Renæssance, fordi de paa saa udmærket Maade giver et Billede af Datidens Københavnerliv. Det er vel rigtigt, at der i *Carl Møllers* Bøger kan være lidt for mange af de »Studenterforeningsbrandere«, som græsserede i 70'erne og 80'erne; men »de vise paa Bjerget« forstod den Gang slet ikke Betydningen af *Carl Møllers* Forfatterskab. De kunde — eller vilde — ikke forstaa den underfundige Menneskekundskab, som prægede Skildringen af de forskellige Figurer og det uopslidelige Humør, han lagde for Dagen. Den Møllerske Satire var harmløs, det er sandt, men den var ikke mindre vittig, end den der præsteredes fra andre Lejre. Og ofte lod *Carl Møller* netop sin Spot gaa ud over den toneangivende Klike indenfor Literaturen, og det skulde man den Gang vogte sig for, hvis man da ønskede at staa sig godt med visse Kredse.

Carl Møller var imidlertid ikke Snob i den Retning — tværtimod, han var nu overhovedet ikke snobbet i nogen som helst Retning. Alle Slags Men-

nesker omgikkes han — og kunde omgaaes dem, ligesom min Fader — han ejede ogsaa Evnen til at faa andre til at fortælle, han forstod at lytte, en sjælden Egenskab. Men den, der for første Gang var sammen med *Carl Møller*, og var kommen med Forventning om at træffe en forfærdelig grinagtig Mand, der sagde Vittigheder og fortalte morsomme Historier ude fra Landet eller fra Møruppernes Udenlandsrejse, tog fejl.

Stor, bred sad han, men med et nærmest »tilknappet« Væsen. Han konverserede en Dame som en Hofmand, og i Herreværelset efter Middagen var han lig en adstadig Kontorchef i et Ministerium. Derfor skal det ikke paastaaes, at han var en *kedelig* Fyr, hans Nærværelse ved Middagsselskaber var meget eftertragtet, ikke mindst af de forskellige Huses Damer, hvem han altid viste Opmærksomheder, han havde, hvad ikke saa mange var klar over, dyb Beundring for det smukke Køn, og iøvrigt har han jo ofte i sine Bøger paa den fineste og mest forstaaende Maade skildret den purunge Pige, netop i den Stund, hvor Hjertets første Rørelser begynder.

Om hans »vilde Liv« i Byen med Svirebrødre gik der megen Snak. Selvfølgelig var denne Opspind, eller i hvert Fald stærk Overdrivelse.

Carl Møllers Liv var for uindviede en Gaade.

I sin Ungdom var han en kort Tid forlovet med en ung Dame; men *han* hævdede Forbindelsen, udelukkende af Pligthensyn, idet han ikke mente med god Samvittighed at kunne gifte sig, da hans Helbred var vaklende.

Hans Sygdom var ganske utvivlsomt ogsaa Skyld i, at han til Tider kunde faa en »Raptus«, under hvilken han, den korrekte Gentleman og det stille Vane-menneske, tumlede lidt stærkt omkring paa de københavnske Forlystelsessteder i mere eller mindre værdigt Selskab. Imidlertid benyttede han jo disse Udflugter i sine Bøger; og er der ikke sket værre Udskejelser, end dem man læser om i »Paa Farten« og »Turistkompagniet« — hvad der ganske sikkert ikke er — da har der saamænd ikke været Grund til den Forargelse, der har holdt sig lige op til vore Dage, og som bl. a. kan optræde hos en eller anden ung Digter, der *ikke* har faaet tildelt det ønskede Forfatterlegat, *Møller* stiftede for en »fortrinsvis humoristisk Forfatter under tredive Aar«.

Naar *Carl Møller* havde givet sig selv lidt for frie Tøjler, blev han menneskesky, gik ikke i Selskab, mødte ikke, hvor han ellers var Stamgæst, t. Eks. om Sommeren i Tivoli hos *Ægidius*, hvor han spiste sin Aftensmad i Reglen i Selskab med mine Forældre og Bedsteforældre. Derimod gik han — paa Grund af Nervøsitet altid ledsaget af sin Husholderske, *Madam Jensen* — i »Cirkushaven« eller andre lignende Steder, hvor han kunde være vis paa ikke at træffe sin Omgangskreds. Og naar man havde set ham »med Madammen« paa Gaden, var man klar over, at ingen Invitation lokkede ham. Vennerne besværede ham ikke, men ventede til han pludselig en Dag dukkede op i smult og kendt Farvande.

Carl Møller kaldte altid mig »Skønaanden«, fordi jeg en Gang i 10-Aars Alderen med absolut Kend-

skab til hans Produktion og med særdeles velvillig Kritik havde udtalt mig til ham om hans Forfatter-
skab. Min Fader truede meget ofte *Carl Møller*

Fort. Carl Møller i Bjergkostume.

med, at jeg, saa snart jeg var bleven konfirmeret, skulde sættes i »Digterlære« hos min Yndlingsforfatter, og den Tanke satte altid *Møller* i godt Lune. Dette skete imidlertid ikke; men vist er det, at den første Fortælling, jeg har skrevet og faaet trykt — det var i en »Almanak«, jeg var da 17 Aar, og optraadte, efter min Faders bestemte Ønske, under et Pseudonym — var humoristisk, og Forbille-

det var i hvert Fald gennemskueligt for en literær Læser!

Carl Møller døde 1898, og hans Efterladenskaber var i en sjælden mønsterværdig Orden. Der fandtes Regnskaber over alt. Fra de tidligste Aar havde han saaledes ført nøjagtig Bog over hver lille eller stor Indtægt, hans Stykker, Bøger og Smaafortæl-

linger havde indbragt ham. Han var formuende efter sin Fader, men Formuen var ikke saa lidt forøget — han havde jo ogsaa tjent godt paa flere af sine literære Arbejder. Alt hvad han ejede, ca. 125,000 Kr., gik til velgørende Institutioner og det omtalte Legat paa 20,000 Kr. Min Fader, der var en Slags Eksekutor i hans Bo, og sammen med Professor *Vilhelm Andersen* og *Møllers* Forlægger til sin Død Meduddeleger af Forfatterlegatet, havde hans Regnskaber hjemme, og han viste mig — for det gode Eksempels Skyld velsagtens — med hvilken Akkuratess og Ordenssans alt skriftligt laa efter den Afdøde.

Om *Carl Møller* selv har vidst eller haabet paa, at hans Værker skulde leve saa længe efter hans Død, véd jeg ikke. Han udtalte sig sjelden om sin egen Produktion. Men da hans Opgave naturligvis var at bringe Glæde i Læsernes Sind, saa vilde det have tilfredsstillet ham at høre genfortalt følgende lille Oplevelse, jeg havde for et Par Aar siden:

En Nervepatient laa paa et af vore Hospitaler, og jeg havde laant ham *Erik Bøghs* »Jonas Tvermoses Ærgrelser« og et Par af *Carl Møllers* Romaner.

Da jeg besøgte min syge Ven nogle Dage efter Indlæggelsen, kunde han hilse mig fra Professoren, der, efter at have undersøgt sin Patients Lektüre, havde spurgt: — Hvad er det for en klog Mand, der har givet Dem disse Bøger?

V. KAPITEL.

Selskabelighed i Hjemmet. — Den kgl. Ballet. — Peter Schram. — L. Phister. —
Kristian Mantzius.

ALLEREDE i Vesterbrogade 15 førte mine Forældre et ret selskabeligt Hus, dog dér i al Beskedenhed, om end der altid raadede en vis fornem Stil over Middagene.

Foruden Vennerne kom selvfølgelig Familien, min Farmor og mine Bedsteforældre *Augustinus* i første Række selvfølgelig; men dem vil jeg senere fortælle om. Saa var der min Faders Farbror, Gardeofficeren *Sophus Bauditz* og hans Hustru *Elisabeth*, f. *Arboe*, Søster til Generalinde *Holten*. Det var et saare fornøjeligt, meget kultiveret Ægtepar med Interesse for alt, de var begge »gammeldags« paa samme Tid som de forstod Nutiden og dens Krav. Min Moders nærmeste Veninde var Svigerinden *Louise Augustinus*, født *Bøving*, og i sin Svoger og Ungdomsven, *Christian Augustinus*, havde min Fader en kær Jagtkammerat.

Middagene i mit Barndomshjem var uden Tvivl fortræffelige. Min Fader citerede ofte Holbergs *Apicius* i »Den Vægelsindede«. Han elskede en Middag med »faa, men veltillavede Retter«. Og naar samme *Apicius* siger: »Saasnart jeg faaer en Viin paa min

Tunge, skal jeg ungefehr sige om den er fra Abee-steen, Bech, Soel, Fabricius eller Biill!«, da kunde min Fader gøre disse Ord til sine, blot Vinhandlerfir- maerne forandredes. Han forskrev imidlertid som Regel sin Vin selv eller rettere: han fik den hjem med Søofficerer fra de rigtige Kyster.

For min Broder *Knud* og mig var i Begyndelsen Middagsselskaberne en Rædsel. Sagen var at vi, om der var Plads eller ej ved »det store Bord«, skulde sidde ved et lille henne ved Vindueskarmen; mellem denne og et Sølvskab var der akkurat saa megen Plads, at en Stol kunde sættes ind, og vi skiftedes da broderligt til at have denne, thi da kunde man ikke betragtes af Selskabet, og den uhyre Forsmæ- delse at sidde »ved lille Bord« og faa de Smuler, Stue- pigen allernaadigst tildelte os, kunde skjules i »Skil- derhuset«. Naar endelig Torturen, selve Middagen, var overstaaet, efter at vi tilslut ved Desserten var bleven »haanet« af en eller anden Onkel, der endnu havde et Glas Madeira staaende foran sig og mente dette anvendeligt til at tømme paa Børnenes »Vel- gaaende«, efter at en kortere Skaaltale var holdt, gik Selskabet ind i Dagligstuen og bød hinanden »Velbekomme«, og to Minutter efter sad Herrerne i min Faders Værelse og »Biblioteket« ved Kaffe, To- bak og Likør — grøn Chartreuse var den Gang Fa- vorit — Damerne placerede sig i Dagligstuen, men maatte undvære baade Likøren og Tobakken. Vi Børn fik saa rettet en Række — vi syntes taabelige — Spørgsmaal til os af fremmede Damer; og saa be- gyndte en ny Tortur: vi skulde nemlig vandre rundt

for at sige pænt Godnat til hver enkelt af Gæsterne for dernæst at begive os til det stille Soveværelse.

Naa, den Form for Deltagelse i det højere Selskabsliv hørte jo op. Endelig en Gang optraadte vi begge energisk overfor min Moder og forklarede, hvor grusomt den Art »holden Middag« var for os. Og vi fik hende paa vor Side — saa var den Sag klarret ogsaa med Fader, og vi sad for Fremtiden ved det store Bord og fik Lov til at forsvinde ubemærket, naar Sengetiden, der strengt skulde overholdes — helt op til Konfirmationsalderen — var inde.

Et Børnebal havde vi et Par Gange i Vesterbrogade. Forholdsvis tarveligt gik det til. Traktementet lød paa Snitter med Paalæg, afbrændt Rødvind og Kransehorn. Men jeg maa sige, at de andre Steder, hvor vi kom til lignende Fester, var der ikke større Flothed.

Til disse Baller havde vi den særlige Glæde at se flere af de smaa Balletpiger — min Fader var jo Forstander for Balletskolen paa Det kgl. Teater.

Min Fader elskede Det kgl. Teater og alt hvad der hørte Institutionen til, og jeg tror egentlig, at den Embedsstilling, han har været mest glad for i Livet, har været den forholdsvis beskedne, han havde indenfor Teatrets Mure.

Balletbørnene omfattede han med den største Interesse og deres gode Opdragelse — altsaa ikke alene den Undervisning, de skulde have — var ham en Livssag.

Gyldne Regler gav han dem, saaledes denne:

— Husk, at *det* af Jer, der *ikke* ses, skal være *mindst* lige saa rent, som det, der ses!

Valborg og *Olivia Jørgensen* samt *Charlotte Hansen*, nu Fruerne *Valborg Borchsenius*, *Olivia Norrie* og *Charlotte Berény*, tror jeg nok først og fremmest havde hans Hjerte, og han fulgte deres Veje lige til sin Død.

I samme Hus, som vi, boede *Einar Linden*, som ogsaa var ved Balletten; men som ganske ung Dreng debuterede han i Skuespillet, ovenikøbet i Titelrollen i *Henrik Ibsens* »Lille Eyolf«. Han var jævn-

aldrende med min Broder og mig, og som Husfælle blev han selvfølgelig Legekammerat med os.

Det var som sagt ikke blot saa længe, han havde Skolen under sig, at min Fader interesserede sig for Ballettens Personale. Han glemte aldrig sin gamle Kærlighed. Og med tidligere Elever — *Gustav Uhlen-*

Olivia og Valborg Jørgensen.

dorff t. Eks. — drøftede han altid enhver Rørelse indenfor Skolen og Teatret; ligesom han glædede sig over de nye Kræfter — eller Stjerner — som dukkede frem — han følte sig, det tror jeg, egentlig som en Slags Onkel for alle, store og smaa, der havde haft deres Ben paa Dansesalen.

Min Fader havde imidlertid ogsaa anden Forbindelse med Det kgl. Teater. Han havde faaet flere Smaastykker opført og havde efter Bestilling oversat et Par Operaer, saaledes »La Traviata« og »Mefistofeles«.

Peter Schram kunde min Fader aldrig blive træt af at snakke beundrende om. Allerede som ung Student havde han lært ham at kende, det samme var Tilfældet med *Phister* og gamle *Mantzius*. En Gang havde han endog ved en Studenterforeningsopførelse af »Jeppe« paa »Folketeatret« været *Phisters* Sufflør under Sengekammerakten.

Min Fader ejede et ikke helt ringe Stemmeimitationstalent, og *Schram* kunde han give morsomt som Don Bartolo. Ogsaa naar han havde passiareet med *Phister*, talte han bagefter med dennes Stemme. En af Historierne lød saadan: — Jeg mødte *Phister* idag paa Kongens Nytorv, og han begyndte jo straks at klage over sit daarlige Syn. Saa pludselig tog han min Arm og sagde: Aa, kære Bauditz, De véd, jeg ser saa elendigt, men hvis ikke Øjet bedrager mig, er det ikke Olaf, som gaar derhenne? — Jeg kunde lige akkurat skelne ham, sagde min Far, men jeg troede ogsaa nok, det var Olaf, som spadserede paa

den anden Side Torvet! Naa, ja saa kunde jeg dog skimte ham, fortsatte Phister, men véd De hvad, kære Ven, jeg syntes virkelig, han er bleven tykkere end i forrige Maaned, jeg var sammen med ham! Og min Fader endte med at sige: — Phister ser saamænd lige saa godt, som jeg!

En Gang havde min Fader sammen med min Moder mødt *Schram* uden for Teatret, og da i det samme en Blomstersælgerske kom forbi, købte *Schram* galant en nydelig Buket og forærede min Moder den. Min Fader var ret optaget deraf, thi den gode Kammersanger var ellers ikke kendt som nogen Flottenheimer, der gav unødige Penge ud.

Med *Mantzius* rejste min Fader og to andre Studenter, eller Kandidater var de maaske, en Gang til Sverige. Hvad Ærindet var erindrer jeg ikke, men den Gang havde de danske Studenter idelig Samkvem med Lundenserne, og *Mantzius* var jo som hjemme i Studenterforeningen. Det var første Gang, de unge var sammen med den berømte Skuespiller, og da denne, straks efter at Baaden var gledet fra Bolværket, foreslog et Glas Portvin, gik min Fader og hans Venner — bærede som de var ved Selskabet — straks ind paa Idéen, som om Portvin var den Drik, de sædvanlig nød Kl. 10 om Formiddagen.

— Men vi *trækker* om, hvem der skal betale! forklarede *Mantzius* og halede et stort Silkelommelørklæde op af Lommen. I et af Hjørnerne bandt han dernæst en Knude med lang Snip, de fire Snipper samlede han i den ene Haand med Knuden skjult. — Nu maa de Herrer trække først, og den, der faar

Knuden, betaler Portvinen, beordrede *Mantzius* og tilføjede, dette Spil kalder man at plukke! Ja, her kommer et uskyldigt, men dog ikke helt høvisk, Ord, som min Pen kun vil skrive med Prikker.

Hvem der plukkede — Knuden, kunde min Fader ikke huske, men det var dog ikke *Mantzius*, det erindrede han!

Min Fader havde en Historie til om *Mantzius*, som han gerne fortalte, min Fader har ikke selv oplevet den, og muligt er det, at andre ogsaa kender den, imidlertid lyder den saaledes i al Korthed:

Mantzius var kommen til Jylland og skulde læse op i forskellige Byer. En Aften, da han kom til en ganske lille Købstad — min Fader nævnede altid Ebeltoft — havde *Mantzius* i Dagens Løb »plukket alt for mange Knuder«, saaledes at han, efter at være begyndt paa sin Oplæsning, viste sig saa temmelig uegnet til at fængsle et Publikum, han afbrød sig selv, han læste forkert, og værre og værre blev det, idet Publikum efterhaanden fniste, snakkede med eller rent ud forlangte: »Afslutning«. Det hele tegnede til at blive en Skandale!

Med ét holdt saa *Mantzius* op i sit Æventyr eller sin Deklamation. Med den dybeste Foragt saa' han ud over sin Tilhørforsamling og slyngede den i Hovedet: — For at tage her til — *Ebeltoft* og læse højt maa et Menneske jo være *gal* eller *fuld*. Jeg har valgt det — *sidste!* Og dermed forlod *Mantzius* Talerstolen, men Publikum klappede, og senere paa Aftenen — derom er der næppe Tvivl — har *Mantzius* nok fundet sig til rette med en Del af det mandlige Borgerskab.

VI. KAPITEL.

Knud Gamborgs Hjem. — Skarlagensfeber og Romantik. — Reinicks Æventyr. — Spøgeriet paa Stockholm Slot.

MINE Barndomsaar paa Vesterbrogade, hvor vi boede til jeg var i 10½Aars Alderen, formede sig lykkelige. Mine Glæder fandt jeg dér i Hjemmet.

I Skolen havde jeg ikke sluttet mig til nogen særlig — det var først, efter *Poul Reumert* og jeg mødtes, at jeg fik Venner blandt mine Skolekammerater —. Egentlig mindes jeg kun fra den første Tid *Knud Gamborg*, en Søn af den da saa kendte Illustrator af samme Navn. Min Klasseven er senere optraadt som Forfatter til smukke Digte, dengang, tror jeg, han tegnede med Talent.

Jeg kom en Gang imellem som Barn i den gamle Maler *Knud Gamborgs* Hjem i Bredgade. Jeg siger »gamle«, thi han var meget ældre, end min Fader, og havde ogsaa voksne Døtre.

Det Gamborgske Hjem interesserede mig levende, det var saa forskelligt fra mit eget. Begrebet »Kunstner« endsiges »Bohemehjem« var det langt fra, snarere maatte man kalde det »bestandigt borgerligt«. Men over Familiefaderens Tegnestue hvilede en egen Mystik, som betog mig.

Jeg husker, at det var en Store Bededagsaften, jeg

første Gang var hos Gamborgs, og vi fik selvfølgelig de varme Hveder.

Senere hen har jeg altid mindedes Ægteparret Gamborg, naar jeg saa' Gengivelse af Hunæus kendte Maleri med de Spadserende paa Volden Store Bededagsaften; jeg syntes, at de to maatte findes i Sel-skabet.

Men mindst af alt tænkte jeg i sin Tid paa, at jeg en 6—7 Aar senere skulde se min første trykte For-tælling — den førnævnte Humoreske — illustreret netop af *Knud Gamborg*.

Jeg havde altsaa mine Barndomsglæder i *Hjemmet* (naar da undtages Ferierne).

Jævndrende Kammerater brød jeg mig ikke saa meget om. Jeg skabte selv den Verden, jeg levede i, en Fantasiverden helt igennem var det.

Om mit Legetøj »digtede« jeg Æventyr; og end mer blev denne Trang til at leve uforstyrret af »vilde« eller kaade Drenges Friluftsovelser næret, ved at jeg ofte var sengeliggende af smitsomme Sygdomme, som Skarlagensfeber t. Eks. Jeg *skulde* altsaa være isoleret fra andre Børn.

Min Skarlagensfeber husker jeg, som om det var i Aar, jeg havde haft den. Det var *herlige* Uger! Kun de første Dage laa jeg feberangrebet; men Tiden skulde jo gaa hen i Sengen alligevel, og den gik bril-lant!

Jeg var begyndt at faa Smag for Højtlæsning, og hvem jeg kunde faa til det, min Moder eller min Bedstemoder, der hver Dag besøgte mig, læste da i

Æventyrbøger, som havde været i min Faders Eje, da han var Dreng.

Det var den i 1852 afdøde Tysker *Robert Reinicks* herlige Fortællinger, som disse Bøger indeholdt. Og jeg blev — som en seks, syvaarig Dreng — ganske overordentlig grebet af dem.

Reinick var en Del paavirket af sin Landsmand, den diabolske *E. T. A. Hoffmann*. Dog den iskolde Gru, som kan overfalde ungdommelige Læsere af *Hoffmanns* fantastiske Noveller, søgte *Reinick* ikke at mane frem — tværtimod!

Vilhelm Bergsøe har i sine Erindringer ofret flere Kapitler paa Skildringen af den Ulykke, *Hoffmann* bragte over en Periode af hans Drengaar. Jeg fik — heldigvis — først fat i *Hoffmann*, da jeg paa den *rigtige* Maade kunde nyde den ejendommelige Digter.

— Altsaa *Reinick* var — til Trods for Paavirkningen — ikke uhyggelig.

Ganske vist optraadte Alfer og Nymfer, Nisser og Aander i hans Fortællinger, men paa den mest yndefulde Maade. Han drog den ægte tyske *Roman-tik* ind i sine Børneæventyr. Med poetisk Skønhed skildrede han de gamle Borge og de stille, græsbløde Dale med hyggelige — ganske vist samtidig fortryllede — Vandmøller. Han lod En fra det dunkle Krat titte ud over den maanebelyste Eng, hvor Oberons Følge dansede i Skærsommernatten; og Skovensomhedens Stemning gav han, saaledes at ungdommelige Sjæle maatte for det indre Øre høre Fugle-

sangen og tro at fornemme Blomsterduften om sig. Denne Digter var Romantikeren i Børnestuen; og han blev hurtig min Mand. Gang paa Gang kunde jeg bede om at faa »Skovmøllen«, »Sivøen« eller mit særlige Yndlingsæventyr: »Rübezahls Middagsgilde« læst højt. Jeg drømte mig ind i den fortryllede Verden, jeg hørte om, og jeg blev fra den Stund en uforbederlig Romantiker, en lidenskabelig Elsker af Sommeraftenens Poesi, af Mosekonebryg over Enge og Moser og Skovensomhedens fredfyldte Charme — eller magiske Kraft over Sindet.

... Et Stykke Legetøj havde jeg samtidig faaet forærende. Det var ogsaa tysk, ægte Nürnberg-Fabrikat, og bestod i et lille Blikbjerg med et Hus ovenpaa, foran var en Dam, ogsaa af Blik, og fyldte man Vand i Bjerget, kunde et lille Springvand sende sin naalefine Straale tilvejs.

Dette Legetøj kom til at betyde for mig Levendegørelsen af den Natur, jeg fik beskrevet. I Bjerget boede selvfølgelig Riesengebirges melankolske Spøgelse, Bjergaanden Rübezahl, smaa Porcellænsdukker, klædt sirligt paa ved Hjælp af Silketøjsstumper, var Selskabet fra »den lille Stad Hirschberg«, som paa en Udflugt til Kæmpebjergene blev indfanget af Rübezahl, Karret med Vand blev en »bundløs« Indsø, Huset paa Bjergets Top rummede den fortryllede Møllerfamilie o. s. v.

Til sidst endte det med, at min Moder gemte Bjerget og Æventyrbogen. Hun mente — vel ogsaa med Rette — at al den tyske Romantik ikke rigtig passede sammen med Tabellen og den danske Læsebog, som

skulde studeres, saasnart den for mig dejlige Skarlagensfeber var overstaaet.

Men Æventyrene slap jeg alligevel ikke. Særlig i Ferierne kunde jeg dyrke dem, og min Fader havde dem jo alle.

Min Farmoder skylder jeg dog Kendskabet til *H. C. Andersen*, hvem hun elskede enthusiastisk; fra jeg var ganske lille, læste hun hans »Æventyr og Historier« op for mig.

Og fra jeg selv kunde stove mig gennem en Bog til den Dag i Dag, er disse den bedste Literatur, jeg ved.

Nu — *endelig* — i dette Aarhundrede synes de Danske at have forstaaet, hvem *Andersen* egentlig var; men jeg erindrer fra mine Drengaar at have hørt overbærende Udtalelser om »den barnlige Sjæl« og »Børnebogsforfatteren« (!) *H. C. Andersen*, der ogsaa som 65-aarig, verdensberømt Digter i November 1870 sad i sin lille Stue i Tordenskioldsgade 17 og ærgrede sig over, hvad hans Landsmænd skrev af nedsættende om hans nysudkomne »Lykke-Peer«. Særlig forbitret følte han sig over Kritiken i »Fædrelandet«, *Carl Plougs* Blad (!!).

... Tillige var mine Yndlingsbøger *Oehlenschlägers* og *C. Molbechs* Æventyrsamlinger, henholdsvis fra 1816 og 1843. De havde ogsaa begge været min Faders Barndoms- og Ungdoms Læsning, og han har ofte fortalt mig, at mange af Fortællingerne havde forstyrret hans Søvn — ligesom jeg selv en Overgang stadig drømte om Hexe og Spøgelser og blev mørkeræd. Særlig i *Molbechs* Samling var et irsk Æventyr

»Sømunken«, som for Alvor kunde sætte Fantasien i Bevægelse. Paa den anden Side var der saa meget fint og smukt i de gamle Æventyr, at jeg tror, det er forkert, Nutidens Ungdom ikke faar Lejlighed til at gøre sig bekendt med dem; *uskadelige* er maaske nok den Syndflod af Børnebøger, der i vore Tider oversvømmer Bogmarkedet, og som i Reglen vist kun sælges formedelst det kolorerede Omslag og Titlen, der er valgt med Henblik paa de Sportsøvelser og Spejderbedrifter, vore Dages Dreng og Piger er optaget af; men lad da disse Bøger være uskadelige — *Gavn* gør de visselig ikke! Man maa jo nærmest indrangere dem under Begrebet: Fabrikat; Poesien er banlyst Side efter Side i disse Værker, som i Snesevis udsendes.

Jeg vil — til Trods for de forandrede Tider og Forhold — tro, at endnu kunde et smukt Udvalg af de gamle, gode Æventyr finde Vej til de Unges Hjerter.

Hvad *Oehenschläger* har sagt om *Musæus* passer tillige for saa mange andre af hine Romantikere, der nedlagde al deres Kunst i Æventyrdigtningen. *Oehenschlägers* Ord lyder saa smukt: »Det Overnaturlige brugte han med Oeconomie; han er meget original; og med sit muntre Lune, der breder sig over det Tragiskhemmelighedsfulde, som Solskinnet over en gammel, mosbegroet Gravsteen, hæver han ofte Siælen og rører Hjertet«!

Min Fader havde altsaa som Dreng følt sig uhyggelig til Mode, naar hans Fantasi blev sat i Bevægelse

ved Spøgelsehistorier og lignende. Og hele sit Liv havde han en vis Respekt — og stor Interesse — for alt, hvad der tangerede »det overnaturlige«, saavel Genganger-Historier fra gamle Borge, som Naturmystikken.

Jeg tror ikke, at han noget Øjeblik havde indladt sig paa at sove ganske alene i et stærkt berygtet »Spøgelseværrelse« paa en gammel Herregaard. Direkte *frygtede* han vel ikke noget; men han var paa Forhaand ganske klar over, at Natten vilde blive urolig og ubehagelig for ham, selv om han ikke »saa« noget; og benægte, at man kunde komme til at opleve noget usædvanligt, vilde han heller ikke paa nogen Maade.

— Der var i 1892 megen Tale i København om Spøgeriet paa Stockholm Slot, og Beretninger om de Visioner, der skulde have vist sig for det danske Kronprinsepar, senere *Frederik VIII* og Dronning *Louise*, under et Ophold paa Slottet, fandt endog Vej til Bladene.

Min Fader var levende optaget heraf; og da han i den samme Tid havde sin regelmæssige Gang paa Amalienborg — han var Privatlærer for flere af Kronprinseparrets Børn, og havde stadig Samtaler med Kronprinsessen — søgte han at faa at vide, hvorledes det hele egentlig hang sammen, og han fortalte gerne om, hvad der blev ham meddelt — og det var slet ikke saa lidt!

— Fra flere forskellige Sider er der i vor Tid ogsaa bragt Oplysninger angaaende Stockholmerslottets Spøgeri — saaledes har sidst Kammerherre *Rør*

dam i sine Erindringer nedskrevet det, han har hørt ved Hoffet om Mysteriet. — Min Faders Beretninger var imidlertid langt mere detaillerede; og fra jeg var en halv Snes Aar til min Faders Død, har jeg hørt ham med Mellemrum fortælle om de mærkelige Tildragelser, som han selv altid var saa levende interesseret i og yndede at diskutere.

I det følgende skal jeg da — dels efter min Faders mundtlige Beretninger, dels efter nogle Notitser, han har gjort — meddele, hvad jeg ved om Spøgeriet i den svenske Hovedstads Kongeslot.

— Fortællinger om Spøgeri paa Stockholm Slot gaar tilbage lige til det 16de Aarhundrede, og der findes et temmelig betydeligt Arkiv herom, eftersom alt, hvad de forskellige Personer til forskellige Tider har »set« eller »hørt« eller »følt«, stadig er bleven protokolleret. Det er kun i en bestemt Fløj af Slottet, det spøger, og hovedsagelig kun i visse bestemte Værelser; denne Fløj er i Reglen ubeboet og kun benyttet, naar der er fyrstelige Gæster.

Hyppigt viser sig en mandlig og en kvindelig Skikkelse, der jævnligt følges ad; han optræder enten i gammeldags Dragt (Knæbenklæder o. s. v.) eller i en Slags Domino. Desuden er der en »hvid Dame«, som kun viser sig, naar en med det svenske Kongehus beslægtet fyrstelig Person skal dø, og endelig er der det »upersonlige« Spøgeri, nemlig at den ubenyttede gamle Riddersal ses oplyst i nogen Tid, før en svensk Konge skal dø.

Da Kronprinsesse *Louise* var i Stockholm under sin Moders, Dronning *Lovisas* sidste Sygdom, gik hun den Dag, Dronningen døde, lidt ud fra Sygeværrelset og ind i en tilstødende større Sal, hvor hun var ganske alene. Pludselig saa' hun en hvid Dame komme hen imod sig og veg uvilkaarligt tilbage for hende gaaende langsomt baglænds ind i Sygeværrelset, hvor hun lagde sig paa Knæ ved Dødslejet. Den hvide Dame fulgte imidlertid med og stillede sig ved Siden af hende, tæt op til Hovedgærdet. Dronningen sagde da noget — hvad kunde Kronprinsessen ikke høre — til den hvide Dame, og denne syntes at svare; men ingen Lyd hørtes. Derpaa forsvandt Damen, og Dronningen sagde da til sin Datter, at hvis hun senere i Livet skulde møde den hvide Skikkelse, maatte hun aldrig tiltale den, thi det kostede En Livet. Samme Dag døde den svenske Dronning.

Da *Carl XV* laa syg af sin Helsot, var Kronprinsessen i Besøg i Stockholm.

En Aften stod hun ved Vinduet og saa over mod Riddersalen. Og pludselig var det for Kronprinsessen, som om alle Ruderne tindrede, man maatte tro, at Salen — der ikke engang brugtes til Hoffester — var fuldt oplyst. Kronprinsessen mente først, at det kunde være Genskin af Solnedgangen, men Solen var forlængst nede; et Øjeblik troede hun, at det var Reflex af Gassen udefra, men Gassen var endnu ikke tændt. Endelig mente Kronprinsessen, der maatte være Ildløs og vilde gøre Anskrig, men opdagede i det samme, at Vagten paa Slottet var traadt under

Gevær, og at den vagthavende Officer saa' op til Riddersalen og pegede derop. Et Øjeblik efter forsvandt Lysningen.

Næste Dag talte Kronprinsessen om sin Faders Sygdom med en ældre kvindelig Slægtning, og denne mente da, at der forhaabentlig ikke var nogen Fare og tilføjede, at man jo heller ikke havde set Riddersalen oplyst. Nu blev Kronprinsessen — der intet kendte til Sagnene om Riddersalen — opmærksom og fortalte, hvad hun den foregaaende Aften havde set. Og da Gardeofficeren blev udspurgt, erklærede han ogsaa at have set Lyset — ligesom det hele Vagtmandskab iøvrigt — men da Fænomenet hurtigt igen forsvandt, følte man sig ikke oplagt til videre at undersøge Sagen.

Da Prinsesse *Louise*, Kronprinseparrets ældste Datter, for første Gang var i Stockholm sammen med sin Moder, havde denne — for ikke at skræmme hende — paa Forhaand intet fortalt hende om Spøgeriet paa Slottet; heller ikke andre havde omtalt det for hende. Ikke desto mindre saa' hun den første Nat, hun sov paa Stockholm Slot, den af Kronprinsessen og mange andre velbekendte mandlige Skikkelse og skildrede ham ganske saaledes, som han altid omtales.

En Nat vaagnede Prinsessen — der var Lys i hendes Værelse og Døren til Sideværelset, hvor en Kammerjomfru sov, stod aaben — og hun saa' da »Herren« og »Damen« (ikke »den hvide«), staa en halv Snes Alen fra hendes Seng, ivrigt gestikulerende, pegende hen paa hende og, som det syntes, i Samtale,

af hvilken hun dog intet kunde høre. Pludselig forsvandt Parret, og Prinsessen løb ind og vækkede Kammerjomfruen, der intet havde mærket.

En Aften sad Kronprinsessen efter Kl. 12 i sit oplyste Værelse og skrev hjem til Danmark. Døren ind til Kammerjomfruens Værelse stod paa Klem, og Kronprinsessen sad med Ryggen til den Dør, der vendte ud til Gangen. Da hørte hun en Lyd bagved sig, vendte sig halvt om og saa' Gangdøren aaben; ude paa Gangen stod en mandlig Skikkelse. Hun mente imidlertid, at det var Brandvagten, der skulde slukke paa Gangen, vendte sig rolig om og skrev videre. Et Øjeblik efter hørte hun atter noget, og nu stod den velkendte Skikkelse indenfor Døren. Hun rejste sig op og gik henimod Manden; han søgte at komme ind ad Døren til det tilstødende Værelse, men Kronprinsessen stillede sig i Vejen, og Skikkelsen veg tilbage. Hun forfulgte ham ind i et Hjørne, hvor der stod en Kakkelovn ved et lille Bord og to Stole foran; efter forgæves at have forsøgt at vige ud til en af Siderne, forsvandt Skikkelsen ind i Muren. Alt foregik i et stærkt oplyst Værelse, og Kronprinsessen erklærede, at hun, hvis hun kunde tegne Portrætter, vilde kunne tegne Skikkelsens Ansigt, i den Grad havde hun set ham tydeligt og i den Grad mindedes hun hans Træk.

VII. KAPITEL.

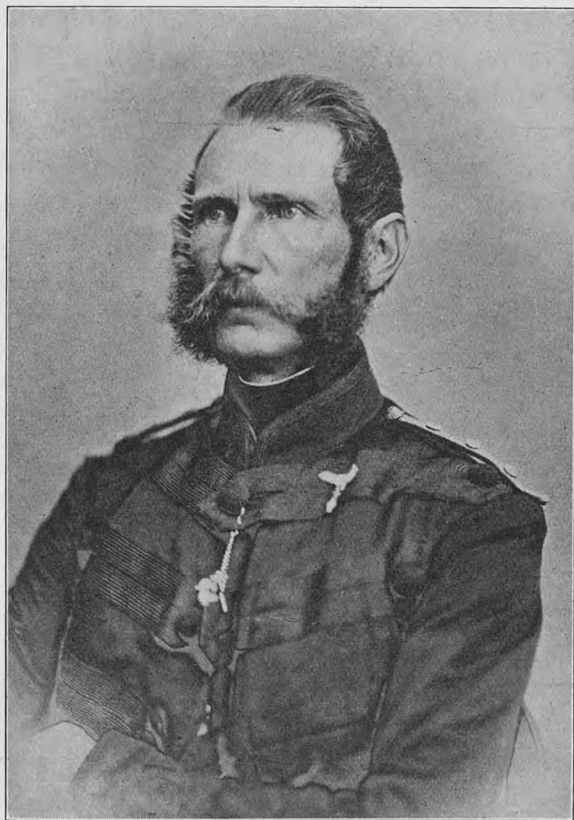
Min Bedstemoders Slægt og Hjem. — Moder og Søn. — Det gamle Nørrebro. — Drengeselskab hos Axel Madsen. — Det kgl. Teaters Scene. — Gyldenstjerne-Scheded'erne. — Kammerherre von Scholten og Biskop Madsen. — Den Skindøde paa Assistens Kirkegaard.

NAAR jeg har skrevet, at jeg — udenfor Ferierne — havde mine Barndomsglæder i Hjemmet, saa vil jeg bemærke, at egentlig havde jeg *to* Hjem! Det ene var hos mine Forældre, det andet hos min Farmoder, Oberstinden.

— Jeg vil ikke i dette Skrift komme nærmere ind paa min Fædrene Slægt, idet jeg i min tidligere udgivne Bog: »Sophus Bauditz, hans Liv og Digtning«, indgaaende har beskæftiget mig med de gamle *Bauditz*'er, oprindelig en uradelig Slægt fra Schlesien, stammende fra Venderne, hvis tyske Linie blev opøjet i rigsgrevelig Stand, medens den holstenskdanske Linie, den i 1816 afdøde Generallojtnant *Friederich Karl Bauditz*' Efterkommere, ved kongeligt Naturalisationspatent er optaget i den danske Adel.

Derimod skal jeg ganske kort fortælle, hvad jeg véd om min Bedstemoders Familieforhold.

Hendes Fader var Toldcasserer i Aarhus, Justitsraad *Jens Clementsen*, en Søn af Konstruktionsmester ved Holmen *Mogens Clementsen*.

Oberst Gustav Bauditz.

Moderen, *Eva Frederikke Schiöth*, var en Datter af Magister, Rektor i Randers, senere Provst til Bal-
lerup og Maaløv *Jens Ridderman Schiöth* og Hustru
Eva Cathrine Ebbesen, Datter af Læge i København
Peter Ebbesen. Denne Provst *Schiöths* Bedstefader
— altsaa min tre Gange Tipoldefader — var kgl.
Skibsbygmester og indkaldt fra Holland.

Der har været en Forbindelse mellem disse to Familier, inden de blev »gift sammen«. Begge havde de med Holmen at gøre, men ogsaa Holland kan der henvises til, idet Konstruktionsmester *Clementsens* havde en Broder, *Kield*, der tog til Holland og er død dér 1760.

Mine Tipoldefædre, Provst *Schiöth* og *Mogens Clementsen* satte en Mængde Børn i Verden — Provsten tolv, Konstruktionsmesteren elleve! Flere af Poderne døde dog som ganske smaa.

Af Provstens Døtre, som fik kendte Navne, var foruden min Oldemoder, Justitsraadinde *Eva Clementsen*, *Cathrine Sophie*, som ægtede den senere Generalmajor af Infanteriet *Carl Ferdinand Krag*, Fader til Kammerherre *Reinhold Krag*, hvis Søn *Otto Krag* indtraadte i Diplomatiets, og i dette Aarhundrede har været dansk Gesandt ved flere udenlandske Hoffer. En Datter af General *Krag* blev gift med *Nicolai von Bülow*, hvis Datter *Nelly* ægtede Kammerjunker *Arenstorff*.

Justitsraad *Clementsens*, min Oldefader, var ogsaa rig paa Afkom. Foruden min Bedstemoder, *Cornelia Annine Magdalene*, som under 3-aars Krigen med de slesvig-holstenske Oprørere ægtede min Bedstefader, daværende Løjtnant ved »Aarhus Dragoner«, havde han Sønnen Konferensraad *Jens Clementsen*, Arveprins *Ferdinands* og Prinsesse *Carolines* trofaste og ved hele Hoffet paaskønnede Kabinetssekretær og Raadgiver — en Forbindelse med min fædrene og mødrene Slægt, fandtes her, idet min Oldefaders Broder, Generalmajor, Kammerherre *Ferdinand Chri-*

stian Bauditz var Hofmarskal hos Arveprindsen — og endelig skal nævnes Datteren *Eva*, hvis Ægtefælle blev Cavallerioberst, Kammerherre *Hannibal Gyl-denstjerne-Sehested*.

Min Bedstemoders egen Familie gav altsaa i ydre Fornemhed ikke op for min Bedstefaders. Og en Række Rangspersoner traf jeg da ogsaa i mine ganske unge Aar hos min Bedstemoder. Foruden Søstere, Kammerherreinde *Sehested* var iøvrigt Barndomsveninden Frøken *Charlotte von Scholten*, Konventualinde i Vemmetofte, og Greve *Sophus Trampe*, der begge i Ewaldsgade boede i samme Hus, som min Bedstemoder, den nærmeste Omgang og de bedste Venner.

Hvis man imidlertid vil tro, at jeg følte mig tvungen eller hindredes i mine Barndomsglæder og Lege ved det fine Rykind i min Bedstemoders Hjem, da tager man Fejl. Tværtimod befandt jeg mig mellem alle disse ældre Damer og Herrer helt i mit Es.

Men Sagen var, at dette Selskab, som ganske vist tilhørte de første Rangklasser og havde Ordner paa Brystet og Nøgler over Kjoleskødet for Herrernes Vedkommende, saa lidt, som overhovedet tænkes kunde, optraadte med Fordomme, Stivhed eller anden Utilgængelighed.

Saa ofte har jeg læst om eller hørt, hvorledes den virkelig fornemme Verden af 70'ernes eller 80'ernes Ungdom er bleven opfattet og *misforstaaet*. Den blev betragtet som en dum eller stupid Overlevering fra svundne Tiders Enevoldskongers Hofliv. Det maa dog bemærkes, at denne Opfattelse var inspireret af

»de vise« paa Bjerget. Den forudgaaende National-liberalisme og den opblomstrende Radikalisme havde Hoved-Skylden herfor.

Men hvor uretfærdig var ikke den gængse Mening!

Indenfor Aristokratiet og det fornemfødte Selskab fulgte man med i alle Retninger. Kunst og Litteratur havde sit — maaske ikke største, men dog mest interesserede — Publikum blandt de adeliges og Embedsmandsstandens Kredse. I politisk Henseende var man jo nok »gammeldags« konservativ, og Højre og *Estrup* gjaldt mere end »Skolemester *Berg*« og hans Parti. Men ensidig og frontstillende sig mod det nye værdifulde indenfor Kunst og Litteratur, det var man langt fra.

Jeg mindes ogsaa de forskellige »Onkler« og »Tanter«, som saare fornøjelige og livlige Personer, med hvilke man altid kunde faa en munter Passiar, og som var fyldte med harmløse Anekdoter. Snobberi, Vigtighed eller blot Selvfølelse ud over den naturlige, som et dannet Menneske vel maa have, mærkedes heller ikke. Men mulig vilde man have kunnet konstatere en vis Reservation, man var — forsaavidt i al Beskedenhed — sig selv nok! *Bene vixit, qui bene latuit* kunde ogsaa være Valgsproget for mange indenfor Kredsen hos min Bedstemoder. Hun selv, i hvert Fald, yndede saa lidt, som muligt, at vække Opmærksomhed af nogen Slags, og hendes Interesse for hende uvedkommende Mennesker var næsten lig Nul.

Min Bedstemoder havde fra sine unge Dage væ-

ret vænnet til stor Sparsommelighed, men hun ejede Evne til med meget lidt at kunne slaa sig pænt igennem — endda særdeles pænt! Havde hun Gæster hos sig var det bedste ikke for godt; til daglig var hun det nøjsomste Menneske.

En stærk Personlighed var hun, hendes Vilje skulde gerne respekteres. Min Fader morede altid sig selv med at drille hende lidt, idet han sagde: — Ja, Bedstemor — som hun jo altid kaldtes efter at Børnebørnene havde vist sig — *nu* kan Du muntre Dig, men da Far levede, da var *Du* den *lille!* Ogsaa havde han sin Glæde i, naar der var fremmede til Stede, at give det Udseende af, at hun havde været »livlig« i sin Ungdom, og at hendes Mand havde haft sit Hyre med at vogte hende. Særlig vendte han tilbage til, da hun som ung Pige havde været i Huset hos sin Onkel og Tante, General *Krags*, i Fredericia og dér flere Gange havde været til Baller, i hvilke *Frederik VII* deltog som Prins. — Du tilhører den gamle *frivole* Tid! var Enden paa saadan Snak, som min Bedstemoder altid — det var jo *det*, der morede min Fader — tog op med megen Alvor og overfor de andre tilstedeværende søgte at bortforklare.

Sin Mand havde hun sikkert elsket med virkelig dyb Følelse. At hun havde været »den lille« er muligt. Da Sønnen blev voksen saa' hun op til ham — allerede mens Faderen, der mulig nok lagde en Dæmper paa Tilbedelsen, levede. Og da hun var bleven Enke og en 6—7 Aar boede alene sammen med sin Sophus havde hun maaske, naar alt kommer til alt, sin lykkeligste Tid, det kan maaske lyde underligt, men

Sophus Bauditz var nu ogsaa en sjælden, meget sjælden, Søn.

Jeg husker, min Bedstemoder har fortalt mig mange Gange, hvorledes *Sophus* aldrig nogensinde kom hjem en Aften eller Nat — og han deltog jo som ung i overordentlig megen Selskabelighed, ligesom Studenterforeningen lagde Beslag paa ham — uden han gik ind til hende og gav omstændeligt Referat af, hvad han havde oplevet. At Moderen selv kom ud, i Teatret, til Fester, som »Værtinde«, i Studenterforeningen naar der var Bal o. s. v., sørgede han ogsaa for. Og min Bedstemoder — der ikke tidligere i sit Liv havde kendt til den Art af Forlystelser, som tværtimod i Aarhus havde ført en ret trist Tilværelse, i hvert Fald ganske uden Adspredelser, og i København, hvorhen man flyttede efter min Bedstefaders Afsked og min Faders Studentereksamen, i de første Aar havde haft en syg Ægtefælle at passe — min Bedstemoder, der ejede et sundt, livslystent Gemyt, tog da *Revanche* og nød Livet og ... drak af Dun — nej *det* kan man dog ikke sige. Ligesaa vel som hun i Dyd og gode Sæder havde kunnet staa som et Mønster — ikke alene i »den gamle frivole Tid« — saaledes var Vin hende en Vederstyggelighed; kun »femogtyve Draaber Portvin« tog hun — som om det var Bittermixtur — ved højtidelige Lejligheder, og et lille Glas Champagne kunde hun nippe til; endog med et vist Velbehag tror jeg!

Som sagt min Fader var en god Søn; og det var uden Tvivl med en vis Sorg, at min Bedstemoder saa ham forlade Hjemmet for at gifte sig med den unge

Frk. *Emmy Augustinus*, hvem han havde elsket af hele sin Sjæl, fra hun var et Barn kun at regne. En vis Sorg siger jeg, thi i Virkeligheden kunde hun jo kun glæde sig — saa lidt Egoist som hun paa Bunden var — over det fuldendt lykkelige Ægteskab, hun blev Vidne til i ca. 20 Aar.

Paa Hjørnet af nuværende Griffenfeldtsgade og Aaboulevard laa der — ja, fra *hvornaar* kan jeg ikke bestemt sige, men indtil Midten af 80'erne i forrige Aarhundrede — en pæn lille Villa, med en i mønsterværdig Stand holdt Have. Dér var min Bedstefader død, og dér boede min Bedstemoder, indtil hun solgte Ejendommen — som hurtig blev nedrevet for at give Plads til et stort 4-etages Hus — og flyttede hen i Evaldsgade.

Stærke Erindringer har jeg ikke fra Villaen, jeg var ikke mange Aar gammel, da den blev forladt. Men Omgivelserne, som de var, da min Bedstemoder boede den, husker jeg, de forandredes først et Stykke Tid senere. Den dejlige Ladegaardsaa med de ludende Piletræer langs Bredden, flød lige fra Peblingsøen gennem den nuværende Aaboulevard og frembød det smukkeste landskabelige Parti. De mange Haver, foran de smaa venlige Huse, havde alle duftende Rosensflor, og Mystiken fandt jeg endelig ogsaa i den høje Mindesten, der ragede op fra Aaen, omtrent ud for, hvor Villaen havde ligget. Det blev fortalt — vel ogsaa fuldt ud i Overensstemmelse med Sandheden — at den var rejst over et forulykket Kane- eller Slædeselskab, et Bryllustog saagar, der var gaaet gen-

nem Isen en mørk og streng Vinternat i en mere eller mindre fjern Fortid.

Nørrebro var i min Barndomstid endnu et lille Stykke af det Havernes Eldorado, man i Midten af forrige Aarhundrede kendte det som. Dog ogsaa den bebyggede Del af det, først og fremmest den elskede Evaldsgade, men tillige Blaagaardsgade og Korsgade, havde sin egen Hygge — og har det den Dag i Dag — for mig! Jeg har altid syntes, at Nørrebro var forlenet med en egen Stemning, man finder dér »det gamle København« — til Trods for, at det er »det nye« i Modsætning til Adelgadekvarteret t. Eks. — som intet andet Sted. Denne Kærlighed til Nørrebro kunde maaske stamme fra, at jeg færdedes dér i Barndommens lykkelige Tid; men paa den anden Side har jeg aldrig kunnet fordrage Vesterbro, altid har denne Bydel været mig imod.

... Min Bedstemoder solgte altsaa sin Villa og flyttede hen i Evaldsgade Nr. 4, hvor vi havde boet en kort Tid, forinden vi drog til Vesterbrogade, og i Evaldsgade havde jeg, som sagt, et andet Hjem.

Efter at min Bedstemoder havde maattet give Afkald paa sin Søn, førtes hendes Kærlighed for en Del over paa den ældste Sønesøn.

Men det skal siges til hendes store Ros — eller som et Bevis for hendes sunde Sans — at hun ikke samtidig blev blot den forkælende Bedstemoder, i hvert Fald var hun i første Række *opdragende* — sikkert fordi det var den *moderlige* Kærlighed, som gjorde sig gældende — om end maaske nok hun til Tider betragtede den lille Gustav som et lidt for

Oberstinde C. A. Bauditz.

interessant Drengbarn, til hvem der skulde tages mere Hensyn, end strengt taget nødvendigt.

Den Opdragelse, som min Bedstemoder fortrinsvis kunde give mig, følte jeg mig imidlertid stærkt modtagelig for — i det hele og store da. Ordenssans, Læselyst, Interesse for stille og opmærksomt at følge ældres Samtale og Behag ved Omgang med Voksne — alt dette fik jeg hurtigt. Men paa den anden Side fremmedes herved ikke — hvad vel nok var uheldigt

— Trangen til at tage Del i jævnaldrendes Glæder og Sysler; jeg blev i al for høj Grad en ensom i de unges Selskab. Og Sport, Friluftslige og lignende Drengefornøjelser forstod jeg mig slet ikke paa at gøtere. Naar jeg ogsaa som Voksen — som ganske ung Landskabsmaler — kunde leve med den største Tilfredsstillelse i Maaneder uden menneskelig Omgang, da har ganske sikkert min Opdragelse — den jeg imidlertid saa villig gav mig ind under — sin Skyld deri.

Jeg husker, jeg var i 8-Aars Alderen i Drengeselskab hos Skuespiller *Axel Madsen* ved Det kgl. Teater, hvis Søn *Poul*, den senere Operasanger, var paa min Alder. Madsens boede i Stockholmsgade lige ved Sølvtorvet, og straks, da jeg naaede ind i Dagligstuen, befandt jeg mig saare vel — fordi jeg nemlig opdagede et stort Flyvebur med tropiske Fugle. Jeg har lige fra mine yngste Aar været »fuglegal«, og en Overgang som Barn var det min Drøm at opnaa den Lykke at kunne have to Siskener i Bur, tilsidst opfyldte min Bedstemoder Ønsket.

Altsaa blev jeg, saasomt jeg saa', at jeg i *Axel Madsen* havde en forstaaende Ven, glad ved den saglige Samtale, jeg ventede mig med ham.

Men straks efter Ankomsten maatte hele Selskabet afsted over Fredensbro for paa Fælleden at dyrke Fodboldspillet. Jeg var rasende. Det er iøvrigt den eneste Gang i mit Liv, jeg har været med til at udøve den Art »Sport«, heller ikke nogen Sinde har jeg overværet en offentlig Sportskamp, enten det gjaldt

om at sparke til en Bold eller slaa hinanden paa Snuden.

Vi kom imidlertid hjem igen, og Aftenen gik paa mere behagelig Maade. *Axel Madsen* og jeg fik talt ud om hans Fugle — og jeg kom straks til at holde af den fine, stiltfærdige, men dog saa lunerige Mand, der endelig førte an i nogle Ordsprogslege, som vi alle morede os med — *den Art* af Lege forstod jeg, men Fodboldspillet var mig inderlig imod.

I Drengeselskabet var ogsaa en ung Gæst, som interesserede mig, den eneste jeg overhovedet lagde Mærke til, det var *Poul Reumert*, han forekom mig af en ganske anden Støbning end de andre, men *al* for voksen og overlegen. Jeg tror ikke, vi den Aften vekslede Ord.

Og saa skulde vi dog mødes en 4—5 Aar efter i Skolen og et Venskab *for Livet* blive Resultatet heraf!

Hos Madsens — eller rettere paa Fælleden — traf jeg ogsaa første Gang *Elith Reumert*. Han kom — hvad der dengang vakte Opsigt — *cyklende* ud for at se paa Drengeselskabet. Men *Elith Reumert* betragtede jeg ogsaa med megen Interesse. Han og *Axel Madsen*, det vidste jeg selvfølgelig, var begge knyttet til det mærkelige dejlige Hus paa Kongens Nytorv, hvor ogsaa min Fader havde sin daglige Gang, men som jeg ikke maatte komme i, før jeg var fyldt 10 Aar, saa skulde jeg hen at se »Elverhøj«, det var bestemt lovet mig. Jeg havde ganske vist været der én Gang, og jeg havde ovenikøbet været paa selve Scenen; en Dag havde min Moder nemlig taget mig med,

da hun skulde hente sin Mand paa Teatret, og min Fader vandrede saa lidt rundt med mig for til Slut at standse og sige med megen Alvor: — Nu staar Du paa Det kongelige Teaters Scene! Og jeg fik samtidig at vide, at den Dekoration, som omgav mig, var til »Wilhelm Tell«. Alvoren, min Fader talte med, smittede mig, og skønt jeg neppe var mere end fem Aar, saa husker jeg, bogstavelig som var det for en Time siden, min Visit paa Teatret — kun én Gang senere har jeg været paa Scenen, det var, da den nye Belysning til Rundhorizonten var indstalleret, men til Trods for alle de dejlige Skyer, Nordlys og andre Himmelfænomener, man ved samme Lejlighed saa', mærkede jeg ikke den Betagelse, som greb mig, idet min Faders Ord lød: — Nu staar Du paa Det kongelige Teaters Scene! Det var hans egen Ærbødighed for Stedet, som overførtes paa Sønnen.

Det var et forholdsvis gammeldags Hus — et af de første af det nye Nørrebro — min Bedstemoder boede i Evaldsgade. En Tid kom jeg til hende hver Lørdag Eftermiddag, naar Skolen lukkede og blev til Søndag Aften. Og i mindre Ferier, særlig Efteraarsferien paa tre Dage og Juleferien, blev jeg ofte i Byen, naar Forældrene og min Broder *Knud* tog til Beckers paa Højagergaard, og boede da hos min Bedstemoder. Og vi to havde nok at gøre, der var saaledes vore Museer, som skulde gennemgaaes. Særlig »Etnografisk Museum« i Prinsens Palæ — som jo iøvrigt er enestaende i Europa — kunde jeg ikke blive træt af, men jeg maatte ogsaa pænt følge med paa de andre,

for en Dreng mindre interessante. Og saa gik Tiden ellers med Læsning og Kolorering af gamle tyske Billeder (de herlige »Münchener Bilderbogen«), og denne Syssel maatte foretages med megen Alvor og Grundighed, min Faders Produkter i lignende Retning fra hans Drengaar, blev sat som det gode Eksempel, der skulde naaes.

Men hvor svandt ikke hurtig de lykkelige Ferie-dage i min Bedstemoders hyggelige Hjem, stadig beskæftiget som jeg var! Besøg gjorde vi ogsaa. Hver Dag var vi paa den anden Side af den nuværende »Dronning Louise Bro«, »inde i København«, om ikke for andet, saa for at se til Tante *Eva*, min Bedstemoders Søster, Kammerherreinden, som boede i den yderste Ende af Frederiksborggade og var daarlig til Bens. I mine første Barndomsaar gik hun dog ud, baade i Selskaber og i Teatre. I Modsætning til min yderst sparsommelige og meget lidt forfængelige Bedstemoder kunde Tante *Eva* nok lide at vise sig og give Partiet. Hun havde været en særdeles statelig Dame og spillet en vis Rolle ved sin oprindelig begavede og dygtige Mands Side. Der var imidlertid i den Gyldenstjerne-Sehested'ske Linie Dispositioner til Sindssyge, og en Overgang maatte Tante *Evas* Mand tage paa et Hospital. Men Kammerherreinden forlangte sin Gemal hjem, da hun fik at vide, det bar mod Døden. Selv vilde hun pleje ham, til han lukkede sine Øjne.

Helt fri for Degeneration kunde Gyldenstjerne-Sehested'erne heller ikke sige sig. Der gik en Del Historier om en Svoger til Tante *Eva*, Kammerjun-

ker *Alex*, som unægtelig var født noget svaghovedet. Han var som ung bleven ansat i »den røde Bygning«, eller »Kasse« som den kaldtes, Ministerialbygningen ved Christiansborg, og han havde dér faaet til Opgave at skrive Adresse paa og forsegle en Snes Breve, som laa færdigekspederet. *Alex* gik med godt Mod og megen Samvittighedsfuldhed i Gang med sit Arbejde. Den ene Halvdel af dette lykkes ham ogsaa fuldt ud — men, desværre, den anden Halvdel formaaede han ikke at udrette, idet han ikke havde været saa snedig at se efter, hvem Brevene var bestemt til, *inden han lakkede for dem!* Den Gang var det jo selve Brevet, som forsegledes, Konvolutter kendtes ikke, og Brevbunken maatte da erstattes af en anden, ligesom Kammerjunkeren.

... En Sommerferie tilbragte min Bedstemoder og jeg ogsaa sammen. Vi boede da i Frederiksborg — som Byen selvfølgelig hed i *hendes* Hus, endskønt Navnet Hillerød var bleven officielt — og dér havde vi ogsaa Venner. Den tidligere Politimester i Aarhus, Kammerherre *Rudolph von Scholten* havde købt sig en Slags Gaard — det havde Ejendommen vel oprindelig været — i Udkanten af Byen, tæt ved det nuværende »Anlæg«. En Mængde Byggegrunde havde han senere solgt, og var vist en velhavende Mand.

Vi kom til at bo ligeoverfor Scholtens i en Villa hos en fin og elskværdig Dame, Fru *Camilla Aabye*, i hvis Datter *Ingeborg* jeg fandt en udmærket Legekammerat. Vi fiskede sammen i Slotssøen, Scholtens Have gik helt ned til Vandet, vi gik paa smaa zoolo-

giske Ekspeditioner og morede os dejligt — iøvrigt sammen med Naboens Ungdom — i Fru Aabyes Have.

Hos Scholtens var der hyggeligt og meget gammeldags, tillige overmaade gæstfrit.

Kammerherrens Fødselsdag indtraf, medens vi boede i Hillerød, og paa den Dag var der stort Selskab. Mine Forældre kom ogsaa, og jeg var — da jeg p. t. regnedes for Frederiksborg'ianer — med til Stadsen. Der var mange, og mange forskellige Slags, Mennesker indbudt. Særlig var Tramperne repræsenteret, idet Kammerherrens Svigersøn var Overretssagfører, Greve *A. Trampe* i Lyngby.

Een Gæst, der uvilkaarlig stod noget udenfor Kredsen, Dr. theol. Professor ved Universitetet, den senere Biskop i København *Peder Madsen*, husker jeg bedst. I Forvejen havde jeg hørt en Del om ham, han var paa en Maade stærkt feteret i Selskabet; men mest, forekom det mig, paa Grund af den Omstændighed, at han var *Bondesønnen*, som var bleven Universitetsprofessor og havde giftet sig en Herregaard til, — Vedbygaard ved Jyderup, — hans Hustru var født Storck.

Et behageligt Indtryk fik jeg ikke af den lærde Mand. Han havde et fladt, fregnet Ansigt, omgivet af rødt Haar og Skæg. Med en Alvor og Salvelse udtalte han sig om de mest ligegyldige Ting, og da han ved Bordet udbragte Kammerherrens Skaal, var det med en saadan Bunke banal Smiger, at man skulde tro, det var »Per Degn«, som bragte »Naadigherren« sin Opvartning paa Geburtsdagen, og

ikke en Professor ved Universitetet, som vilde drikke et Glas til Ære for sin Ven Kammerherren.

Imidlertid holdt min Fader kort efter en Tale, der — om jeg saa maa sige — var af en ganske anden Aand, og »Hr. Pers« glemte man hurtigt.

Det var altsaa første Gang, jeg kom i Forbindelse med den mærkelige Mand. Anden Gang, jeg stødte paa hans Navn, var, da han fandt Damestøvlerne uden for en Students Værelse paa et af Collegierne og derved bragte sig i Erindring. Og endelig havde jeg — som Journalist — en Samtale med ham i 1909. Han kom da ind paa Homoseksualismen, og han lagde overfor Emnet den mest haabløse Uvidenhed for Dagen. Enhver Homoseksualist betragtede han som en fuldkommen — sig selv bevidst — forhærdet Forbryder, der mere end Tyv og Morder var Straf skyldig. Der var absolut ikke Tale om blot den, der forfører mindreaarige. Enhver, som var født med sygeligt erotisk Gemyt i den paagældende Retning, fordømte han paa den skarpeste og mest stupide Maade.

Man maa nu ikke tro, at det kun var Kammerherrer og Grever og lignende aristokratiske Personer, jeg traf i min Bedstemoders Hus — der saamænd var »borgerligt« nok i den Forstand, at man levede tarveligt til daglig og i hvert Fald slet ikke kendte al den Luksus, som nu er nødvendig i ethvert Hjem. Ja, utroligt er det, hvor *lidt* hele den Kreds, jeg nu har omtalt, egentlig forlangte i Retning af

rafinerede Spiser, Garderobe, Comfort, Forlystelser o. s. v. — ikke mindst naar man drager Sammenligning med, hvad de Opkomlinge, som det nuværende Bourgeois for største Parten bestaar af, mener at have Behov. Hvor har ikke Tiderne paa dette Punkt forandret sig!

Naar blot jeg tænker paa Kørselsspørgsmaalet. *Dengang* var en Droske en Luksus. Nu regner man en »Bil« for ingen Ting, blot man skal fra et Teater over paa et Hotel for at soupe — og vi har dog de elektriske Sporvogne (som ganske vist paa Grund af den forholdsvis langsommelige Kørsel, som Kommunen morer sig med at vedligeholde, kan irritere frygteligt); men i 80'erne ventede man trolig paa Hestesporvognen og regnede det for noget ganske særligt, naar Drosken skulde anvendes.

... Min Bedstemoder havde en Kusine *Georgine Elberg*, Enke efter den fortjente Dekorationsmaler *E. C. L. Elberg*, og hun kunde sandelig, hvis der imellem hendes Families Medlemmer skulde vise sig blot den svageste Tendens til Flottenhejmeri, læse de paagældende Teksten. Hun levede, som var det i Sjette-Frederiks Regering, og hun gik klædt, som om hun hørte til 60-ernes Tidsalder. Hun boede i Soldins Stiftelse i Skindergade; og jeg husker, at jeg engang som halvvoksen var oppe hos hende og vilde, efter at Visittiden var endt, tage en lidt hastig Afsked, idet jeg forklarede, at jeg skulde med Toget.

— Med Toget, spurgte hun, hvorhen? Ja, det

var da til Charlottenlund. Hvorpaa jeg fik et ly-
nende Øjekast og en skarp Formaning om for Frem-
tiden at gaa paa mine Ben saadan en Stump Vej!

Svært fornøjelig var hun iøvrigt, den gamle; hun
havde et Utal af Anekdoter at opvarte med — mest
fra sin Yndlingskonge, Frederik VI.s Dage. Og hun
hørte til dem, der bestemt troede paa den gamle
Krønike, at Enkedronning *Juliane Marie* havde ladet
Kongens mange Drengbørn ombringe eller forbytte
med dødfødte, for at hendes eget Afkom, »Pukkel-
prinsen«, (saadan kaldte hun Arveprins *Frederik*)
kunde komme paa Tronen.

Som før bemærket: Jeg elskede Nørrebro. Og
midt i Hjertet af denne Bydel boede et Menneske,
som næsten kom til at betyde for mig selve Nørre-
bros Sjæl.

Den, jeg tænker paa, var en gammel fattig Kone,
Madam *Rasmussen* hed hun; sin Bolig havde hun
i et lille Hus i Nørrebrostræde, der støder ud til
Nørrebrogade. Huset — eller snarere den lille Rønne
— hører til de ældste Bebyggelser paa Nørrebro,
det rummede nogle smaa Stuer, der laa lidt under
Gaden, uden at være Kælder, med et bitte Køkken.
Jeg skriver: Huset *hører*, thi mærkværdig nok har
det faaet Lov til at ligge endnu, allerede for over-
tredivte Aar siden hed det sig, at det skulde falde,
men en forunderlig Skæbne har bevaret det, nu bru-
ges det vistnok til Værksted.

Her boede altsaa Madam *Rasmussen*. Hun hav-
de fundet Vej til min Bedstemoder, medens denne

ejede Villaen. Og efterhaanden, da Børnebørnene kom og voksede op, viste det sig, at Madam Rasmussen havde en sjælden Evne til at omgaas Børn. Hun kunde altid sysselsætte dem, hun kunde lege med dem, fortælle mærkelige Tildragelser fra sin Barndom — saaledes om hvorledes hun en Gang, da hun vogtede Faar for den rige Bonde, af ham »blev taget i Haaret og kylet ud i Aaen, saa Vandet lukte sig over Hovedet paa hende« — hun var paa Spadsereture fra Vesterbro langs St. Jørgensø til Evaldsgade rig paa Beskrivelser af den yndige Natur — man plukkede da Blomster langs Søen, som ikke var forsynet med Stakit — ja, Madam Rasmussen havde Opfindsomhed og forstod at gøre sit Talent frugtbringende; fra det Øjeblik hun var »opdaget« af min Broder og mig, levede hun faktisk af min Familie — hun blev anbefalet flere Steder — der skulde nu heller ikke saa meget til dengang, for at skaffe en fattig Kone Livets Ophold. Jeg husker, at hendes Husleje var 6 Kroner maanedlig.

Efterhaanden som jeg blev større »dyrkede« jeg Madam Rasmussen — jeg tror ligefrem, at min kære Bedstemoder kunde blive jaloux paa hende — og særlig trak jeg alt ud af hende, hvad hun vidste om det, ogsaa af hende, elskede Nørrebro. Ofte var forresten hendes Fortællinger af en ret uhyggelig Art. Endnu kan jeg ordret huske den forfærdelige om den Skindøde paa Assistenskirkegaard — Skindøde spillede i det hele taget en stor Rolle i Madam Rasmussens Beretninger — det hed sig, at en fornem Dame var bleven begravet, og efter Datidens Skik

havde hun faaet sine Smykker med sig i Kisten. Om Natten kom saa Ligrøverne, gravede den Døde op og vilde bemægtige sig Kostbarhederne. Men da en Ring ikke lod sig drage af Fingeren, og den ene Røver huggede Fingeren over — vaagnede Damen og bad saa inderlig for sit Liv, samtidig med at hun lovede ikke at røbe Skarnsmændene. Disse turde imidlertid ikke opfylde Ønsket; med Spaden tilføjede de den Ulykkelige et Dødsens-Hug i Hovedet og begravede saa Liget. Forbrydelsen blev bekendt derved, at den ene Røver paa sit Dødsleje lettede sin Samvittighed overfor en Præst. Myndighederne lod da Graven aabne og fandt Liget med Hugget i Hjerneskillen samt en Række kostbare Smykker, Røverne havde ikke i deres Rædsel over den Dødes Opvaagnen faaet skrabet alt til sig. Og for Værdigenstandene blev der da rejst et Mindesmærke over Graven.

Det er mig senere fortalt, at det Bodenhoffske Gravsted paa Assistenskirkegaard er bleven udpeget som Stedet, hvor den fantastisk-uhyggelige Begivenhed skulde have fundet Sted. Men det hele er vist dog et Sagn uden nogensomhelst virkelig Baggrund, fremstaaet af den Skræk for at blive begravet skindød, som i særlig Grad viste sig i Midten af forrige Aarhundrede, og som jo iøvrigt ikke senere helt er forsvunden.

Madam Rasmussen talte altid om sin egen Begravelse. En Skindøds Lod frygtede hun ikke; men i Fattigjord vilde hun ikke, og en Fattigbegravelse ønskede hun ej heller. Det blev hende ogsaa højtide-

lig lovet, at det hele nok skulde ske med Manér. Og Løftet blev holdt. Foruden Familien — blandt andre saaes en Dyrepasser i zoologisk Have i Uniform, det var en Svigersøn — mødte i Kapellet min Fader, min Moders to Brødre, *Chr.* og *William Augustinus* og saa jeg. Min Broder *Knud* var undskyldt, han laa dengang som frivillig Lærling ombord i »Heimdal« oppe under Island, det var en Skam, for jeg erindrer tydeligt, at han som Barn saa ofte havde forsikret den gamle om, at han skulde udvirke en Fridag i Skolen, den Dag hendes Begravelse foregik — Fridagen blev der ikke noget af, men Madammen vilde alligevel have været tilfreds, om hun havde kunnet se, hvor pænt hun kom i Jorden, nøje efter det Program hun havde lagt — den gamle enfoldige og paa sin Vis saa kloge Kvinde, hvis Liv langt fra havde været en Dans paa Roser, men hvis sidste Aar dog — paa min Bedstemoders Initiativ — blev belyst af Aftensolens milde Glans.

VIII. KAPITEL.

W. Schorn. — Greve Sophus Trampe. — Rejser i Udlandet. — H. C. A. Lunds Andesteg.

I min Omtale af Borgerdydsskolen paa Christianshavn nævnede jeg *W. Schorn*. Jeg vilde ikke, skønt han ogsaa var min Lærer dér, nærmere skildre *Schorn* i Forbindelse med de andre af Skolens Lærere, fordi han hele mit Liv, fra min spædste Barndom til han i 1912 døde, spillede den største Rolle for mig. Han var en trofast, faderlig Ven; var den muntreste Kammerat, den elskværdigste »Onkel« — overalt, hvor han kom, var han iøvrigt elsket og feteret af Gamle og Unge!

Schorn stammede fra Nørrebro, forsaavidt hans Fader, en i sin Tid kendt »Literat« — som man den Gang sagde — havde sit eget Sted derude. Jeg skal ikke yderlig dvæle ved *Schorns* Slægt og Oprindelse, han har selv i sin fortræffelige Bog: »Da Voldene stod« gjort rede herfor.

Men lad mig blot sige: Naar det saa ofte er bleven paastaet, at man i Danmark finder den virkelige ægte, uselviske Fædrelandskærlighed fortrinsvis hos indvandrede Slægters Medlemmer, da kunde *Schorn* stilles op som et Bevis for Teoriens Rigtighed. Faderen *Theodor Schorn* var af tysk Fa-

milie og Moderen Hamborgerinde. Men en mere brav, ægte dansk Mand end *William Schorn*, skulde man lede længe efter. Han elskede sit Land, han kunde lede Taarer i Øjnene, baade hos Unge og Gamle, naar han talte om Danmarks Fortid og de historiske — glade eller sørgelige — Tider, han selv havde oplevet, Treaarskrigen og 1864. Men aldrig mærkede man den mindste Smule Chauvinisme eller falsk Klang i Tonen. At stille sig op og holde Tale »for gamle Danmark og de sønderjydske Brødre«, at være med til at raabe Hurra ved Grundlovsfester, som jo i min Barndom var en Form for Forlystelse, eller at staa i Flag- eller Danmarksforeninger eller »Samfund — alt saadant laa ikke for *Schorn*; han var for det første en beskeden Mand, men tillige havde han — om end hans Livssyn og Tro paa Menneskene nok kunde kaldes optimistisk — en vis Skyhed for Mængden og ikke nogen særlig Fælessans, saaledes at forstaa, at han skulde indrullere sig i Rækker; hans Forstand var skarpere end de flestes, og han saa' med nogen Overlegenhed paa Borgerskabet; derfor kunde han nok være beskeden og ikke mene, at det just maatte være *ham*, der var prædestineret til at spille første Violin.

Schorn var oprindelig Maler. Dyr og Landskabet skildrede han. Som ung fik han et Billede solgt til Kunstforeningen, det saa' ud, som et Talent skulde udfolde sig. Men det gik anderledes. *Schorn* forstod *selv* først og fremmest, at han aldrig vilde naa frem i første Række, og han resignerede og blev Tegne-

og Tysklærer, og særlig blev det »Borgerdyden«, han knyttedes til.

Lidt Formue havde *Schorn* efter sin Fader, men Pengene gik sig en Tur paa en aparte Maade, der viser, hvilken suveræn Foragt *Schorn* havde for det arvede Mammon. En Sagfører var bleven anbefalet ham som en dygtig Administrator, og en Dag vandrede da *Schorn* hen til Prokuratoren for at søge gode Raad. Men enten det nu var, fordi denne var flyttet, eller *Schorn* gik efter forkert Adresse, den anbefalede Jurist boede ikke, hvor *Schorn* mente at finde ham.

Og saa kommer det mærkelige, det man egentlig ikke skulde tro muligt, naar Talen er om en intelligent Mand — hvis man da ikke havde kendt og forstaaet *Schorn* — han gik nemlig op til en anden, og for ham helt fremmed Sagfører, der boede i Huset ved Siden af den, der søgtes.

Og *Schorn* gav den fremmede sine Penge at spekulere med!

Det gik saa godt med Spekulationerne en lille Tid. Vinkelskriveren lovede fint Udbytte, naar Kapitalisten forespurgte; men en skønne — eller rettere sagt en bitter — Dag meddelte Prokurator Fukschwantz, eller hvad Fyren hed, sin Klient, »at nu var der ikke mere, og saa skyldte Hr. *Schorn* endda en vis, mindre Sum!«.

Ja, utrolig lyder Historien. Men sand er den.

Schorn talte meget sjældent om sin tabte Formue; men jeg har dog ved et Par enkelte Lejligheder hørt min Fader drøfte Sagen med ham, dog uden at det,

W. Schorn.

min Fader vilde, nemlig faa rodet op i Sagen, skete. *Schorn* tog Affæren med et Smil paa Læben og tjente sit Brød ved at give Skoletimer.

... Da jeg var Barn boede »Onkel« *Schorn* i Korsgade, helt ude ved Kirken, lige overfor Sct. Josephs Hospital. Herligt var det at møde ham i mit Hjem eller

hos min Bedstemoder, hvor han var en lige saa sikker og kærkommen Gæst; men en særlig Nimbus stod omkring et Besøg i *hans egen Bolig*. Naar man ringede paa, kom han selv og lukkede op — alene som han var, efter at han var bleven skilt fra Konen, den eneste vistnok, som ikke efter Fortjeneste har skattet ham højt nok — han var altid i Slaabrok og broderede Tøfler, Gaver selvfølgelig — (ligervis PETER Willemoes var han alle faure Pigers — og tillige de gamle Matroners — Ven) — og den meget lange Pibe, som frembragte mægtige Røgskyer, hørte med til Billedet af ham.

Naar man saa havde faaet Plads i en fin gammel Rokoko-Lænestol, var der nok at se paa. De to smaa Stuer, en Dagligstue og en Spisestue var fyldt med gamle, fine Møbler, der var særlig et pragtfuldt Skab med Glasvægge, og det rummede morsomme Snurrepiberier. Paa Væggene hang Familieportrætter og Landskabsmalerier fra den gode Tid. En Samling Pennetegninger havde han ogsaa af *Marstrand, Lundby og Frölich*. — Og han selv! Hvor saa han ikke pragtfuld ud! Et ædelt, aabent Ansigt havde han, med kloge, men dog saa milde Øjne. Han havde Skæg som *Napoleon III*, men han lignede mere den navnkundige franske Maler *Gérôme*, en af de mest udprægede af de Kunstnerkarakterer, som det andet Kejserdømme udviklede.

Og altid »oplagt« var han.

Goethe har i Balladen: »Der Schatzgräber« sagt: »Tages Arbeit! Abends Gäste; saure Wochen frohe Festel«

Schorn har engang citeret disse Ord, og han tilføjede:

— Det daglige Arbejde og de »saure Wochen« er der jo nok af i Livet, men derfor gælder det netop om at gøre Festerne ikke alene saa glade som muligt, men ogsaa saa skønne som muligt, for at den Poesi, der har været skjult i dem, saa længe som muligt kan vederkvæge Erindringen. —

Og denne Udtalelse er saare karakteristisk for ham. Skuffelserne, den Modgang han havde kendt, hans ægteskabelige Sorger og hvad der ellers kunde gnave paa hans Livsmod, lod han aldrig andre mærke. Naar han var sammen med sine Venner, naar han mødte i Skolen, saa klædte han sig altid — aandeligt taget — i Festdragt, og en uforlignelig Charmeur kunde han være. Han ejede Kunsten at kunne fortælle om de daglige smaa Oplevelser, han havde. I hans private Liv havde der ikke været de store Øjeblikke eller Tildragelser, eller de egnede sig ikke til at gengives. Men han brugte Øjne og Øren og formaaede ikke uden Talent for det dramatiske at fremstille de Situationer, han kom i.

De fleste af disse har han bragt til offentlighedens Kundskab i den lille muntre Bog »Fra gamle Skuffer«, som han udgav, efter »Da Voldene stod« havde opnaaet en pæn og velfortjent Sukces. Men et Par erindrer jeg, der ikke har været trykt før, og dem vil jeg prøve at gengive i hans egen Fortælleform:

— Det var en Vinteraften, jeg skulde følge en Gæst ned ad min Trappe for at lukke Gadedøren

op. Denne stod imidlertid paa Klem, og efter min Gæst var gaaet, smækkede jeg selvfølgelig Døren, sildigt som det var, over Midnat. Men just som Døren knaldede i, opdagede jeg, at jeg ikke havde mit Nøgleknippe med. Jeg var altsaa lukket *inde* paa Trappegangen og *ude* fra min Lejlighed; jeg satte mig saa ned paa et Trin og tænkte over min Skæbne, og jeg fik god Tid dertil, det varede en Time, før der kom nogen, som vilde ind, det var en Haandværker, som med sin Kone og en talrig Børneflokk boede ovenover mig. Jeg forklarede ham Situationen, den han — lidt bedugget som han unægtelig var — kun med Møje opfattede; men han lod mig dog slippe ud paa Gaden for at jeg, som jeg oplyste ham om, kunde vandre hen paa den nærmeste Politistation, hvor jeg mente at kunne faa Lov til at tilbringe Natten. Særlig tror jeg, at det, at jeg *frivillig* gav mig Politiet i Vold forundrede den brave Mand særdeles. Naa, jeg hyldede mig ind i min Slaabrok og stod snart efter i grønne broderede Morgensko med min lange Pibe, der desværre var røget ud, paa det lille Torv for Enden af Korsgade, hvor en Betjent oplyste mig om, hvor den nærmeste Station var, og saa tog jeg Vejen derhen. Jeg lod mig fremstille for en Overbetjent, hvem jeg nøjagtig forklarede i hvad Ulykke jeg var geraadet og bad mindelig om Nattely indtil Klokken var 6, til hvilken Tid jeg vidste, at Gadedøren aabnedes. Overbetjenten saa mistroisk paa mig og indledede et Krydsforhør over mig, men han kunde aabenbart ikke rigtig gribe mig i nogle Selvmodsigelser og

arrig spurgte han den ved Siden af staaende menige Betjent, som havde modtaget mig: — Hvad har egentlig den Karl gjort? Hvad er han her for? Desværre for mig var samme Betjent en saare sanddru Mand, han svarede den vrede Overordnede, at jeg aldeles ikke havde gjort noget, men af mig selv havde indfundet mig for at tilbringe Natten paa Stationen. — Saa er han altsaa *gal!* erklærede Overbetjenten med Bestemthed og saa' opmærksomt paa den mærkelige Nattevandrers — med bart Hoved, lang Pibe, violet Slaabrok og grønne Tøfler! Jeg forsøgte igen at forklare, men Stationens mægtige Cerberus var ubønhørlig, jeg havde »ikke gjort noget«, som Betjenten, det sandhedskærlige Asen, stadig bevidnede, og saa kunde jeg ikke interneres; jeg maatte ud igen i Kulden — og der var saa dejligt varmt i Overbetjentens Stue! *Et* Held havde jeg imidlertid, i Vagtstuen røg man Tobak, og jeg suttede da demonstrativt paa min tomme Pibe, hvilket havde til Følge, at jeg fik Lov til at stoppe — det var en nederdrægtig Tobak, men den kvægede mig dog, da jeg igen stod paa Gaden i Vinternatten og fornåm Frostluften. Stille styrede jeg mine Skridt tilbage mod min Bolig og kikkede op til første Sal mod »det forjættede Land«, Lampen brændte hyggeligt, en gylden Stribe mellem Gardinerne viste det; et Øjeblik tænkte jeg paa at gaa hen til Sct. Josephs Hospital og ringe de barmhertige Søstre op, da jeg pludselig blev revet ud af mine Betragtninger ved at en Stemme lød bag mig: — Naa, er De dér igen! Det var Gadebetjenten, som

jeg for lidt siden havde spurgt om Vej til Politistationen. Og det viste sig da, at det alligevel blev Politiet, som skulde være min Redningsmand. Den gode Mand fik nemlig Gadedøren dirket op, men Entrédøren kunde han ikke magte, derimod naaede vi ud i Gaarden, og en Stige, ad hvilken jeg som en Tyv krøb op til mit eget Sovekammervindu, understøttede Betjenten... Ja, saadan sluttede *Schorn*, kun én Gang har jeg været paa Politistationen, og glad var jeg alligevel bagefter over, at jeg blev smidt ud, havde de beholdt mig — som jeg ønskede — havde det sikkert kun været for henad Morgenstunden at sende mig paa — sjette Afdeling!

En anden »Trappehistorie« skal jeg ogsaa referere.

Schorn kom sent hjem, meget sent, og fandt Gadedøren staaende halvt aaben, og inden for den saa han et Par. Den kvindelige Del takserede *Schorn* straks, det var en uforfalsket »Kisselinke«, som han kaldte den Art Damer, om Herren var et tilfældigt Offer eller en Slags »Forlovede«, kunde han ikke afgøre. Imidlertid forlangte han, at Parret skulde fjerne sig. Dette var Herren nok nogenlunde villig til, men Fruentimret blev grov og skældte den for Kærlighedens Almagt i Øjeblikket uforstaaende *Schorn* ud for slemme Ting, og anmodede ham iøvrigt om hurtigst muligt at skruppe op paa sit Hummer, hvis ikke hendes Kæreste skulde ordne ham paa anden Maade. Imidlertid maa Mandfolket ikke have haft meget Mod eller slet ingen Lyst til at ordne *Schorn*, thi pludselig stak han af gennem den

aabne Dør, og lige saa hurtig smækkede *Schorn* Gadedøren i, »Kisselinken« var fanget i et fremmed Hus. Men hendes Krasbørstighed var samtidig forbi, nu tiggede og tryglede hun *Schorn* om at maatte blive lukket ud, men han var ubønhørlig; med et venligt Godnat gik han op ad Trappen og lod Damen ene tilbage.

— Men det var nu en smuk Sommernat, denne Historie hændte! føjede *Schorn* til, og jeg havde været hos *Læssøes* *) om Aftenen sammen med *Sophus Bauditz* og *Thomas Lange* **), og saa skulde vi selvfølgelig, naar det var de to, paa Bimbel bag efter, saa Klokken var bleven baade et og andet, længe kan hun ikke have siddet og kukkeluret!

Ja, kære gamle Onkel *Schorn*, en Velsignelse for mange eller for alle de Medmennesker — jeg undtager den omtalte »Kisselinke« — Du kom i Berøring med, det var Du, og Mindet om Dig vil blive bevaret i Taknemmelighed.

Hvad der blev sagt om den komiske Skuespiller *Londemann* kan i visse Henseender passe paa *Schorn*. De lød:

Man græder, for han er ej mer,
Man mindes, hvad han var og lær!

Naar *Schorn* var en lige saa kendt Gæst i min Bedstemoders Hjem som i mine Forældres, saa var

*) Landskabsmaler *Thorald Læssøe*.

***) Digteren *Thomas Lange*.

det førstnævnte Sted jeg — i Reglen da — mødte Greve *Sophus Trampe*.

Han boede sammen med sin ældre Slægtning, Frøken *Charlotte von Scholten*, min Bedstemoders Barndomsveninde, som styrede Huset for ham, iøvrigt var hun Søster til den tidligere nævnte Kammerherre *von Scholten* i Hillerød.

I Evaldsgade Nr. 4 havde en Tid lang Greven og »Tante Lotte«, som jeg kaldte Frk. *von Scholten*, ogsaa deres Hjem, saa jeg havde let Adgang til at besøge de to kære Mennesker, som aldrig vidste, hvor godt de vilde gøre det for andre og — vel at mærke — i Særdeleshed for dem, hvis Tilværelse ikke var paa Solsiden.

Grev *Trampe* var Søn af en Amtmand paa Island — den Grev *Trampe*, som *Jules Verne* nævner i sin Roman: »Rejsen til Jordens Midtpunkt«; samme Rejse — vil enkelte maaske erindre — har sit Udgangspunkt — eller Nedgangspunkt maa det jo være — paa Hekla. Som Student boede *Sophus Trampe* paa Regensen og fortalte gerne, og livligt, herom. Hans Livsstilling blev Bankmandens, og i en lang Aarrække var han Hovedkasserer i »Bikuben« i Silkegade.

En Adelsmand var Grev *Trampe*, hvis man da ved denne Betegnelse forstaar et Menneske, der i Gerning, i Væsen, i Hjertets Dannelse og den hele ydre Optræden kan staa som et Eksempel for enhver. Med stor Økonomi førte han — trolig hjulpet af sin »Tante« *Lotte* — sit Hus; men Økonomien var blandt andet dikteret af Ønsket om hver Fredag,

Aar ud og Aar ind, at kunne se nogle gode Venner og saa nogle Ensomme, hvis Kaar var daarlige, hos sig til Middag. Der var aabent Hus hos ham den Dag, enhver var velkommen.

Grev *Trampe* blev meget gammel; til Trods for han var svagelig fra saa længe jeg kan huske, døde han dog først for halvandet Aar siden. Men hans Liv havde ogsaa i sjælden Grad været harmonisk og strengt regelmæssigt. Trofast holdt han ud, saa længe han kunde, i Banken; trofast var han mod alle, han kendte paa den ene eller anden Maade; rørende var det saaledes at se, hvordan han ikke kunde skille sig af med sit gamle Tyende. Smilende fortalte han mig for nogle Aar siden, hvorledes han nu havde tre Kokkepiger. — Thi, sagde han, *Jensine* — (det var hende, jeg kunde huske fra Barn) — blev jo allerede aflægs for en Snes Aar siden, saa fik jeg en til at hjælpe hende, men nu er hun skam ogsaa bleven svagelig, saa jeg har faaet mig en ganske ung, og Grev *Trampe* lo: *hun* skal nok holde min Tid ud!

Ofte mindede Grev *Trampe* mig om et Møde, han havde haft med mig i Ørstedsparken, hvor jeg gik Tur — som en 3—4 Aars Purk — med min Barnepige. Jeg var jo vant til at omgaas den fornemme Verden og vidste, hvorledes man havde at opføre sig, og inden jeg begyndte at konversere Grevven, præsenterede jeg paa korrekteste Maade: — Grev *Trampe* og min Barnepige *Anna!*

Formerne skulde overholdes!

Det morede ogsaa Grev *Trampe* at vise mig en

fransk Bog, han havde, »Petites Misères« med Illustrationer af den berømte Karikaturtegner *Grandville* — tilsidst forærede han mig forøvrigt Bogen idet jeg, første Gang jeg som Barn fik den forevist, øjeblikkelig, da Billedet af en led Trolde med store Gevire i Panden forekom, slog ned paa Uhyret og med Tilfredshed erklærede: *Det er mig!*

... Som sagt, Grev *Trampe* gik bort for halvandet Aar siden. Han var den sidstlevende af min Bedstemoders gamle Vennekreds fra Evaldsgadens Tiden — og han var tillige en af de *bedste!*

Jeg kom meget tidligt ud at rejse.

De fleste af Sommerferierne tilbragte vi — som jeg tidligere har fortalt — paa Højagergaard hos Familien Becker, men i hvert Fald tre Gange, inden jeg var i Konfirmationsalderen, gjorde jeg større Rejser, selvfølgelig sammen med mine Forældre, min Broder og endelig den glade Giverske af Turene, min Bedstemoder.

Jeg var otte Aar, første Gang vi drog afsted; da gjaldt Rejsen Schweiz, men paa Ud- og Hjemturen saa' vi os godt om i Tyskland.

Anden Gang var vi ogsaa i Tyskland, men gjorde et Sidespring ind i Østrig.

Og endelig var vi, da jeg var fjorten Aar, igen i Schweiz. Hjemrejsen skete gennem det dejlige Thüringen.

— Min Bedstemoder var altsaa »den glade Giverske«.

Fra hendes tidligste Ungdom havde det staaet

for hende som det dejligste i Verden at komme til at se — *netop* Verden?

Hun sagde *ikke*: »Se Neapel og *dø!*« Nej, hun vilde til Neapel, (helst flere Gange), og da *leve* i Minderne.

Efter hendes Søn havde giftet sig, lykkedes det hende at naa ud til de »forjættede« Lande.

Min Mormoder, Etatsraadinde *Isidora Augustinus* og dennes to elskelige Søstre, Justitsraadinde *Jeanine Berthelsen* og Konsulinde *Emilie Gottschalk* opfordrede hende nemlig til at rejse med dem paa deres dengang aarlige Ture, og med den største Lyst slog hun til.

Og lige til min Bedstemoders allersidste Dage talte hun med Taknemmelighed om den Lykke, som de tre Søstre havde forskaffet hende ved baade at lade hende nyde Schweiz, Norditalien og Rivieraen.

Og da Børnebørnene var vokset lidt i Vejret, fattede den ganske vist 70-aarige — men med en Løjtnantsfrues Livslyst udstyrede — Oberstinde, den Plan »at tage Børnene med«, som hun udtrykte sig, paa Rejse.

Til »Børnene« hørte selvfølgelig mine Forældre, og alle fire var vi henrykte.

Under min stærkt rejsekyndige Faders Førerskab startede vi da en smuk Sommerferiedag om Morgenen fra Vesterbrogade og naaede om Aftenen Berlin.

Mit første Rejseindtryk i det fremmede var — Restaurantwaggonen! Straks, da vi kom til Warnemünde, entrede vi den; og jeg imponeredes mægtigt.

Den gav netop det nye, og den var tillige Indvielsen til »Rejselivets Trylleri«, hvis Magt jeg altid i de unge Aar var underkastet fra jeg sagde København Farvel, til jeg igen stod paa vor gamle Banegaard.

Men vi havde ogsaa — det, jeg bemærkede — den mest ideelle Rejsefører med os. Min Fader — der forresten i alle Livets ydre Forhold viste sig som en praktisk anlagt Mand — havde selvfølgelig planlagt Rejseruterne med den største Nøjagtighed, tillige var det bestemt i Forvejen, hvor vi skulde bo i hver By. Paa Forhaand kendte han flere Hoteller; men skulde vi til Byer, han ikke tidligere havde været i, saa havde han i Forvejen raadført sig saavel med Rejsebøger, Bureauer, Portierer eller Medrejsende, saa altid det passende fandtes, og der blev til hvert Hotel, som skulde bæres med at huse os, telegraferet forinden vi kom, saaledes at man ikke om Aftenen stod paa Gaden — eller rettere maatte rende Gade op og Gade ned for at finde det Sted, hvor de trætte Lemmer kunde udhvile sig.

Vi boede paa gennemgaaende første Klasses Hoteller. Derimod spiste vi ude paa »de Indfødtes« Vin- eller Ølrestauranter, og ganske instinktmæssigt havde min Fader en glimrende Evne til at finde de »rigtige« Steder.

En Gang var det imidlertid gaaet os galt.

Vi kom henad Aften til Eisenach i Thüringen, og da vi som ventede, kendte og fornemme Gæster vilde gaa op ad Trappen paa det Hotel, hvortil der var telegraferet, kom Værten i egen Person med mange Undskyldninger, han kunde ikke have os,

hvert Rum havde han belagt; men han havde skaffet os Plads paa »Hotel Thüringer Hof«, og dér vilde man modtage os med aabne Arme, gode Værelser og al Komfort.

Der var intet at gøre, vi vandrede med vore Dragere til »Thüringer Hoffet«, der mest af alt lignede en gammel Gæstgivergaard: »Zum rother Hahn« eller saadan noget lignende.

— Men, de »aabne Arme« manglede ikke, og snart efter sad vi bænket i en ret hyggelig Skænkestue og spiste gode Pølser.

Men imidlertid blev i Aftenens Løb stærkt diskuteret det Sted i ethvert Hotel — og privat Hus ligeledes — som er helliget den *absolutte* Ensomhed. Der var mørkt derinde, og underneden fra hørtes ejendommelige Lyde, det var, som om smaa Væsenner løb frem og tilbage og baade skændtes og sloges.

Hvilken Mystik rummede det gamle »Thüringer Hof«? Det maatte man nok spørge om, og med Spøgelsesdrømme sov vi den Nat.

Opklarelsen kom næste Morgen.

Det viste sig, at det for den Ensomme bestemte Rum var en Slags Karnap paa Bygningen, (Modellen var maaske taget fra de gamle Ridderborge), man svævede paa en Maade i Luften, og nedenfor havde — *Andegaarden* sin Plads! Paa den Maade — ja, kort at sige: *Intet* gik til Spilde!

Det var *Ænderne*, vi havde hørt, det var dem, som havde forstyrret os — om der ogsaa var Gæs, skal jeg ikke kunne sige.

Kapitolium var vi i hvert Fald ikke paa!

Efter at de opskræmmede Sind altsaa var bragt til Ro, foretog vi en Udflugt og naaede hjem ved Middagstid paa Hotellet, hvor Professor *H. C. A. Lund* til alles Glæde sad og ventede paa os — jeg har jo tidligere i Skildringen af »Onkel« *Lund* omtalt, at han ofte stødte til os paa Rejserne og var sammen med os nogle Dage.

Lund havde imidlertid ikke alene ventet paa os, han havde nemlig bestilt Middagsmad.

— Den maa snart være færdig, sagde han, skal I ikke ogsaa have noget?

Min Fader saa' paa Spisekortet. — Hvad har Du bestemt Dig for? spurgte han.

Og saa var det, at »en Engel gik mellem os« efterat *Lund* i sin hastig afsnuppede Maade at tale paa, blot sagde: *Andesteg!*

Tjeneren mødte i det samme op med en delikat duftende Anretning, og *Lund* tog fat med fortræffelig Appetit.

Først da hvert Ben var rippet for sit Kød fortalte min Fader den glade Andespiser lidt om — ja, lidt om den Mystik, vi alle den første Nat havde troet hvilede over det forkerte Hotel, vi var komme ind paa.

... I Schweiz, i den lille By Vitznau ved Vierwaldstädtersøen ved Rigis Fod, opholdt vi os to Uger, første Gang 1890, anden Gang 1896.

Her var smilende, næsten helt sydlandsk i Dalene, medens den evige Sne paa Bjærgtinderne omgav os.

Vi boede i Kohlers Hotel, det vil sige i en Villa med Have lige op til Bjerget. Paa selve Hotellet spi-

ste vi saa de ret lukulliske Maaltider, som serveredes for et lille Hundrede Mennesker — Schweizere, Tyskere, Franske, Hollændere, Belgiere og Englændere; de *sidste* undgik min Fader altid, han kunde ikke fordrage Britternes evig bringende deres egen Dagligstue med paa Rejse i Udlandet, den tilsyneladende Hovmod, de lagde for Dagen, og deres tilstræbte Fornemhed, »selv om det saa kun er en Høsekræmmer!« som min Fader udtrykte sig.

Han havde ogsaa, tror jeg, lidt Nationalhad til Englænderne, han kunde aldrig glemme 1807 — selv om han ikke

havde oplevet den Tid — Krigen 1864 havde ikke bragt ham til at hade Tyskerne, end mindre Østrigerne, hvorimod han vistnok i enhver Englænder saa' en Efterkommer af en af dem, der var med ved Bombardementet paa København — dog, karakteristisk nok én Englænder, Ingenieur *Rowan*, havde han været Ungdomsven og, *vel at mærke*,

Professor H. C. A. Lund.

Sejlsportskammerat med, og *ham* havde han aldrig tiltænkt at kunne være Søn eller Sønesøn af en Bombekaster.

Men de rejsende Englændere var ogsaa meget forskellige fra min Fader som Turist. Britterne — det kunde man jo se — lod sig slæbe rundt af Førere, der fortalte en Bunke Sludder, de blev drevet rundt som Karavanedyr, »for at deres Uvidenhed skal demonstreres overfor Udlændinge!« mente min Fader.

Der var dog én Gang, hans Antipati overfor rejsende engelske *Damer* — dem havde han særlig set sig gal paa — fik, om man saa maa sige, »fejl Adresse«. Vi spadserede i Kölner-Domen og fik Øje paa en fem, seks Damer i Sportsdragt, og saa stavrede de rundt med 3-Alen lange »Alpestokke« forsynede med Gemsehorn, og disse Stokke kunde man høre overalt, naar Damerne dundrede dem mod Flisegulvet.

Min Fader var rasende.

Naar vi fik et Glimt at se af Damerne, snerrede han: — Ja, saadan kan ogsaa *kun* Englændere være! Eller det lød: — Hvor det ligner den Nation: Alpestokke for at gaa i Domkirken! Tilsidst kom det kritiske Moment, hvor de to Selskaber, vi og saa Damerne, maatte mødes i en Sidegang. Og Kvinder og Børn ventede en Katastrofe.

Saa viste det sig paa Damernes Snak, at disse var — *danske*, ovenikøbet Almuelærerinder, (som de dengang kaldtes), og den ene kendte saagar min Fader personlig — *Tableau!*

Men fra den Gang var min Fader meget forsigtig

med at udtale sig nedsættende om Folk, han traf i Udlandet, før han havde hørt, hvad Sprog de betjente sig af.

... I den lille Schweizerby Vitznau havde vi det altsaa dejligt.

Vort kæreste Maal var et Vandfald — ja, meget stort var det ikke; men det var i to Somre »vort eget«, ingen andre kom der nemlig; min Fader havde med sin sædvanlige Sporsans fundet det og dernæst elskværdigt foræret min Broder og mig det. Det var nu ikke saa meget selve »Faldet«, som interesserede os to. Men foran den lodrette Klippeside dannedes et anseligt Vandbasin, og over dette byggede vi »Broer« ved Hjælp af de utallige Sten, som fandtes.

Men iøvrigt var vi rundt omkring, sejlede paa Vierwaldstättersøen og gjorde Bekendtskab med en Mængde Børn og ganske unge af forskellige Nationer, overfor hvilke vi aldrig havde Sprogvanskeligheder — det er forbavsende saa Børn, der taler forskelligt Sprog, klarer sig — og vi fiskede, ikke meget, men nogle elskværdige Skaller og Aborrer bed dog paa de Kroge, vi hejsede ned fra Hotellets Terasse, endda Maddingen kun var Ost — senere hen har jeg konstateret danske Fisk af samme Slægt, som de schweiziske, staa i Timevis uberørte ved Synet af store, sprællende Regnorme.

Mine Forældre hyggede sig ligeledes, og min Bedstemoder var selvfølgelig stolt over »at have taget os med« til et saa dejligt Sted.

Op til Vejrs kom vi selvfølgelig ogsaa — min Bedstemoder kunde nu aldrig naa *højt* nok op!

Selv om hun stod paa »Rigi-Kulm«, og det syntes, som om Dalen og Byen, alt dernede var forsvundet, og man kun omkransedes af de mægtige Bjærgkæder, der dukkede op i Horizonten, den ene større end den anden, hvide med gyldne eller blaalige Toner, naar det var, som om man stirrede ind i selve *Evigheden* — endda saa kunde hun foreslaa, dog seende lidt spagfærdigt til sin Søn, om ikke det var Umagen værd at gaa »blot det lille Stykke« hen til den fremspringende Knold derhenne, for det var jo ikke umuligt, at Udsigten dør var bedre!

Og min engleagtig-taalmodige Moder fulgte da i Reglen med, og begge var bagefter enige om, at de *vistnok* havde set endnu en Klippespids!

... Ligesom *H. C. A. Lund* pludselig kunde dukke op et eller andet Sted, hvor vi nu var, saadan fik vi Digteren *Johannes Helms* Selskab i Vitznau. Han havde i Luzern hørt, hvor vi var. Saa mødte han en Eftermiddag, ungdommelig, frisk, lige galant overfor den aldrende Oberstinde og den unge Fru *Emmy*, og han bestilte Værelse for næste Dag.

Da det saa om Aftenen, efter at *Helms* var bleven indkvarteret i vor Villa, baade blev koldt og Regnvejr, »legede« min Fader sammen med *Helms* og *H. C. A. Lund* Vinter, det vil sige de benyttede et Kogespritapparat, min Moder havde med, Sukker havde de købt i en Købmandsbod, og min Fader havde, hvorledes véd jeg ikke, »fremtryllet« en virkelig Flaske Rom — det blev altsaa en rigtig Toddy-Aften for de tre, og selvfølgelig glemtes L'hombren ikke!

— Vi skulde sammen med *Helms* foretage en Tur

op til Andermatt — hvor vi kunde være Sneen nærmest. — Vi kørte til St. Gotthards-Tunnelen, kikkede ind i det sorte Hul, men rejste i Stedet op ad og observerede en »vildt-romantisk« Bjergegn, gennem hvilken Floden Reuss buldrende og hvirvlende havde sin Vej.

Oppe paa Andermatt, hvor min Broder og jeg virkelig fik trykket et Par Snebolde, gav Helms — i Anledning af sin Bryllupsdag — Champagne til en splendid Middag; og da vi havde set, at man kunde køre i de gode, gamle Diligencer med Kupéerne ovenpaa og fem Heste for, saa var vi ogsaa — takket være Professorinde *Helms*, der sad hjemme i Rosenvængeget i København, men som i en svunden Tid en Sommerdag havde giftet sig med *Johannes Helms* — kommen i Stemning til at køre med Vogn ned fra Andermatt.

Aldrig glemmer jeg den Tur!

I susende Galop gik det, vi sad selvfølgelig alle i Kupéerne og havde vid Udsigt; men muntert var det nu ikke altid at kigge ned. Et eneste Fejltrin af en Hest, én forkert Manøvre af Kusken og vi var øjeblikkelig rullet ned ad de stejle Bjergsider.

Som var det igaar husker jeg, da Hestenes Hovslag dundrede over »Djævlebroen«, der førte over den skummende Reuss; og jeg kan for mit indre Øre ogsaa høre Kuskens Knalden med Pisken.

Utroligt er det, at man aldrig hørte om Ulykker ved disse Bjerg-Diligence-Ture. Grunden maa være saavel Kusken som Hestenes fulde Forstaaelse af det farlige ved deres Arbejde.

— Ja, man rejste dengang — for blot en 30—40 Aar siden — ganske anderledes, end nu, hvor alt er bleven en kedsommelig Automobil-Sports-Tur henad interesseløse Landeveje.

Hvad ser, hvad oplever den moderne Turist nu om Stunder?

Det er ogsaa ret betegnende, at Rejsebeskrivelser og lignende skyldes — for Størsteparten — Nordpolsfarere og Rejsende i samme Branche.

Al Ære og Respekt — selvfølgelig — for Mænd, der sætter Livet ind paa at trænge igennem ubeboelige, øde, ligegyldige Egne, for at naa et bestemt Maal, »sætte Rekorden«, som det hedder. Men unægtelig var der mere Poesi over Datidens Rejser gennem Verdener, som enten var beboede eller blot ventede paa at blive det.

Allerede *Begyndelsen* af dette Aarhundrede har helt og holdent kvalt »Rejselivets Trylleri«, saaledes som det kendtes i forrige Tider.

Hvem oplever nu den Fryd at kunne leje en Kaleshevogn — som man ser dem paa gamle Billeder — i Schweiz t. Eks., for saa med den nationalt klædte Kusk som Fører — Kusken, der paa sit Horn spiller en munter Melodi, medens han kører gennem de smaa Byer — at kunne besøge dejlige, fredelige Pletter, Idyller eller den vilde uberørte Natur, der altid i vore Dage ligger *udenfor* de Alfarveje, hvor Automobilskraalet ustandselig høres og Benzinduften ødelægger Luften.

Ja, vi har vel endnu Vandringsmanden, der, om

galt skal være, overnatter i Ruinen, men Befordringer, som vi i 80'erne og 90'erne gjorde Brug af, de er borte, og borte for bestandig!

— Jeg ser min Broder og mig en Sommermorgen køre ud fra Interlaken. Vi sidder i Kupéen lige bag Kusken, »nede« i Landaueren har min Bedstemoder, min Moder, *H. C. A.* og min Fader, mageligt anbragt sig.

Saa gaar det fremad, forbi blomstrende Haver og Vinranker, men snart bliver Omgivelserne mere forrevne i deres Pragt og Vejene stiger.

Kusken er vi begge — min Broder indledede Passiaren — hurtig bleven meget fine Venner med, og han giver os en Prøve paa Jodlen, hans Moder, forklarer han, der var fra Tyrol, har lært ham det, men forresten er Jodlen — eller var — meget almindelig i Schweiz. Saa fortæller vi ham om Danmark — alt imedens han peger med Pisken for at vise os skønne Steder — og forsøger at gøre ham begribeligt, at der ikke gaar Isbjørne rundt paa Gaderne i København, eller at Hvalfiskefangsten spiller saa stor en Rolle i vore nærmeste Farvande, *det* havde han nemlig bestemt troet, fordi Barberen inde i Interlaken, der havde rejst i Bayern, ogsaa gerne vilde til Danmark for at studere Hvalfangsten paa nærmere Hold.

Tiden gaar, vi kommer til et Bedested, det viser sig, at der er Rideheste at faa, saa man kan naa en Udsigt, og medens Trækhesten faar en nødvendig Hvile, svinger vi os alle — selvfølgelig ogsaa den 75aarige Bedstemoder — i Sadlen, og de kloge — og

naturligvis nærmest dresserede — Heste, bringer os til Vejrs.

Saa til Vogns igen. Vi naar Grindelwald. Og bundet sammen af Tove med en Fører for, og en bag, gaar min Fader, min Moder, min Broder og jeg — den Tur kunde den gamle dog ikke indlade sig paa, og *H. C. A.* holder hende med Selskab — et Stykke over den berømte Grindelwald-Gletscher, den *H. C. Andersen* taler om i »Isjomfruen«; vi, eller rettere den forreste af Førerne, hugger Trin i Isen, naar vi skal over en Spalte. To-tre Timer har Gletscher-vandringen været, og det er ikke helt blide Blikke, der møder os, da vi finder min Bedstemoder og Onkel *H. C. A.*

Hurtig maa vi til Vogns; saa gaar det lystigt frem igen, en Postillon-Melodi lyder gennem Byen, og ikke længe efter kan vi se »Staubbach« ved Lauterbrunnen, hvor vi spiste Middag — »godt, men dyrt!« staar der i den lille Rejsedagbog, min altid økonomiske Bedstemoder førte.

... Ja, *Rejselivets Trylleri!*

En lykkelig Stund, da man indfangedes af denne Magt — selv om det kun var i Barndommens tabte Dage.

Nu har hverken de gamle eller de unge mange Chancer for at føle den Fryd, det kunde være, enten at opsøge Ensomhedens Fred i dybe Skove eller paa Søen ved Klippevæggen i Andagt at følge de gyldne eller rosafarvede Aftenskyer, som Sindet drages mod.

— Alt er saa misbrugt, saa overkørt, saa anvendt i Industriens eller underkøet i Turist-Geschäftens Tjeneste.

De Længselens Vinger, som en Gang bar os frem mod de snehvide Bjerge, har mistet Sommerfugle-Støvet — og Romantikens »blaa Blomst« er de fleste Steder traadt ned og visnet.

IX. KAPITEL.

Min Broder Knud. — Min Moder. — Det Augustinus'ke Hjem. — Komedier og Feste

HJEMME eller naar vi i Ferierne var paa Landet eller i Udlandet, altid havde jeg en god Legekammerat ved min Side, og det var min Broder *Knud*.

Vi var egentlig saa forskellige, vi havde aldrig, tror jeg, de samme Passioner, men netop derfor var det vel, at vi — i Reglen da, for en Kurre kunde selvfølgelig komme paa Traaden — harmonerede saa godt.

Ude paa Landet holdt *Knud* meget af at lege med Gadedrengene i Landsbyen Landerslev. Det gjorde jeg ikke, *absolut* ikke. Min Broder generede det heller ikke at falde i Vandet eller af en Hest, jeg har aldrig gjort nogen af Delene, og dog red jeg meget. Det havde ganske vist baade paa Højagergaard og paa Overberg sine Vanskeligheder at faa en Hest udleveret, men det skete ofte alligevel — i Reglen var det nu min Fader, der udvirkede det — og i Glæden over at kunne sidde paa en Hesteryg, dør mødtes Knud og jeg. En Gang husker jeg forresten, at den var gruelig gal; i Overbergskov var vi begge redet ned i »Helvedeshulen«, en meget dyb Slugt, og den Formaningstale, vi fik, var velfortjent, thi det var

maaske nok lidt af et Under, at vi ikke begge knækkede Halsen og Hestene Benene.

Senere hen sejlede *Knud* og jeg sammen paa Isefjorden i et Fartøj, der havde gjort tilstrækkelig Tjeneste til, det ikke atter skulde ud paa »de Danskes Vej«. Ros og Magt vandt vi os heller ikke, naar vi vendte hjem — endskønt *Knud* maaske nok havde fortjent det *første* for sin Manøvrering — vi blev imidlertid nærmest skældt Huden fuld, fordi vi havde vovet os ud i slet Vejr med saa ussel en Baad; ganske vist er det ogsaa, at vi ofte sejlede mere for *Livet*, naar vi var kommen lidt for langt ud, end for *Lysten*.

Uforfærdet var *Knud* og helt igennem Typen paa det, man dengang kaldte: *En rask Dreng!*

Jeg husker endnu tydeligt den Forfærdelse, der greb mig, da jeg saa, min lille Broder, om Morgen den første Dag han optraadte paa Borgerdydsskolen paa Christianshavn, øjeblikkelig løbe hen til Vandposten paa Skolepladsen for uden et Sekunds Betænkning at sætte sin ene Tommelfinger under Tuden og saa trykke paa Pumpen, hvorved fremkaldtes en kraftig Vandstraale, der gjorde den af ham ønskede Virkning blandt Lærere og Disciple, som vi den Gang kaldtes.

En ganske mærkelig Evne havde han fra ganske lille til at traktere alle Slags Instrumenter — musikalsk var han ubestridt —, tillige forstod han at bruge et Par Næver, hvilket var ganske behageligt, da der altid var — ikke helt uskyldige — Slagsmaal i Frikvarteret ude paa »Borgerdyden«.

Jeg mindes kun én Dag man ikke sloges indbyrdes, det var fordi hele Skolen skulde slaas med — en anden!

»Mælkebøtterne« var Fjenden, det vil sige Drengene fra *Melchiors Skole*, og man havde valgt Christiansborg Slots Ruins Omgivelser, altsaa nærmest Ridebanen, til Valplads.

Virkelig samledes efterhaanden to Hære den paa-gældende Dag; men pludselig lød mellem Christianshavnerne det magiske Ord: *Leuning!* og med Skam maa jeg melde, at der opstod i samme Nu Forvirring i de Danskes... Sludder i *Borgerdydernes Rækker*, og man trak sig uden Kamp tilbage, endda i stærk Uorden, medens de infame »Mælkebøtter«s Hurra-raab lød.

Om virkelig *Leuning* havde faaet noget at vide om den forestaaende Borgerkrig, og derfor efter Skoletid lagde Vejen over Ridebanen for at se, hvorledes hans Dreng klarede sig, det véd jeg ikke, eller om han kom tilfældigt — eller mulig slet ikke viste sig, jeg skal ikke kunne sige det. Men hans blotte Navn var nok til, at Kampmodet døde hen hos enhver af os, og vi forsvandt, overladende Melchiorianerne, der jo ikke vidste, hvad *Leuning* var for en Mand, Valpladsen og Æren.

For mig betød Nederlaget — ærlig talt — ikke saa meget; men *Knud* sørgede om Aftenen, og glemte i flere Dage ikke *Leuning* den Historie.

Og jeg tror, at Strategerne paa Skolen havde, om ikke en Medvider blandt Lærerne, saa dog en, de kunde *tale* med om Sagen. Det var den før omtalte,

brave Krigsassessor *Licht*; jeg er overbevist om, at han ogsaa helst havde set, at Bestyreren havde været et hvilket som helst andet Sted hin skæbnesvangre Stund Kl. 3 $\frac{1}{2}$ paa Slotspladsen.

— Som sagt, *Knud* og jeg var Venner trods alt; jeg mindes ikke, vi har været det modsatte over en Time.

Og særlig var vi det, naar vi sendtes alene ud sammen paa Højagergaard eller andetsteds til en Slægting eller Ven af Familien.

Saa holdt vi sammen for Alvor, delte vore Glæder og Smaasorger — lempede os efter hinanden og — *respekterende* hinanden.

... I det *Augustinuske* Hus — et ægte gammelt Patricierhus — voksede min Moder op.

Og som ganske ung Pige, snarere sagt som et Barn, lærte min Fader hende at kende. Han havde elsket hende fra den første Gang, han saa' hende; og hun har neppe blot *tænkt* paa nogen anden Mand i

Emmy Bauditz.

sit Liv; saa snart ogsaa Alderen var passende dertil, blev de forlovet — de var det vel nok »hemmeligt« længe forinden.

I et Digt, min Fader sendte sin unge Brud, stod der i hvert Fald blandt andet:

Mødet, det første, kan end Du det mindes?
 — Mig staar det klart, som i Gaar det var hændt!
 Jeg var Student, som saa mange der findes,
 Du var det dejligste Barn, jeg har kendt —!
 Flygtigt var Mødet, et Aar vel der svandt,
 Mindet blev dog ikke blegnet af Tiden,
 Og da i Hjemmet jeg atter Dig fandt,
 Aldrig jeg glemte Dig siden!

Folk skulde blot kunne ane og vide,
 Hvor vi dog talte fortrolig og frit,
 Naar Du om Aftenen sad ved min Side
 Og Dine Lektier omsider var kvit!
 Du var den Store, den Lille var jeg,
 Du var mig Normen for hele min Færden.
 Tanken om Dig fulgte med paa min Vej,
 Hvor jeg end stævned i Verden!

Hurtig Du voksed om Kap med Din Kjole
 — Husker en Morgen Du end, da vi gik,
 Jeg til Eksamen og Du til Din Skole?
 Hvor jeg blev glad for den Hilsen jeg fik!
 Husker Du saa, da jeg rejste afsted
 Op til Upsala? — Jeg aldrig skal glemme,
 At Du et sidste Farvel gav mig med
 Højt fra Altanen der hjemme

At det var ved Isefjorden i Færgelunden i Horns Herred — saaledes som jeg fortalte, da jeg skildrede Livet paa Højagergaard — at Forlovelsen skete fremgaar ogsaa af Digtet. Det hedder:

— Ude ved Isefjords blinkende Vove,
 Der, hvor den skummer om »gyngende Bro«,
 Mellem de bakkede, ensomme Skove,
 Rigest og lifligst dog Minderne gro.
 Naar gennem Lunden fortrolig vi gaar,
 Eros er med og vil aldrig os svingte:
 Peger paa Bøgen, hvor »Træsnittet« staar
 til mine »samlede Digte«.

Bøgen os trolig i Aaringer vented,
 Indtil i Sommer den atter os saae,
 Den Gang et Svar paa min Bøn jeg mig hented,
 Bønnen, som længe paa Læben mig laa.
 Jublende glad fik omsider jeg Lov
 Dig til mit bankende Hjerte at trykke,
 Og fra den høstlige, dæmrende Skov
 Bragte jeg med mig min Lykke!

Min Broder og jeg elskede vor milde og smukke Moder, ja, det er ikke for meget sagt, at vi *tilbad* hende.

Nærmest stod nok min Broder hende, idet jeg blev saa stærkt knyttet til min Bedstemoders Hjem. Knud blev derfor ogsaa naturlig min Moders Øjsten.

— Den smukkeste Erindring, jeg har om min Moder, stammer fra en Langfredag ude paa Landet.

Vi tilbragte, som saa ofte, Paasken hos Beckers paa Højagergaard, og min Moder og jeg spadserede Langfredag ad Landevejen en Tur.

Baade Himlen og Markerne med den grønne Rug og den graa Muld havde saa sarte, fine Farver, kun Overberg-Skov i Baggrunden viste en rødviolet Tone; Krager og Maager kredsede rundt om, men højt over os lød Lærkens Trille, og jeg véd bestemt, at jeg for første Gang i mit Liv den Gang hørte Lærkens Sang.

Medens vi gik, kom min Moder ind paa at fortælle mig om Paaskens Betydning, og selvfølgelig særlig om den Verdens største Tragedie, som Langfredagen skulde minde om.

Og altid har jeg senere i Livet, naar jeg den første Gang om Aaret hørte den jublende Tone fra den brune Markens Sanger, tænkt paa min gode og fromme Moder og den Tur, vi hin Langfredag gik, da Himlen var saa lys og høj — og dog maaske saa nær ved os i samme Stund, naar man vil se det paa den Maade!

Det Augustinuske Hjem var et meget godgørende Hjem.

Mangfoldige Mennesker — det vidste jeg allerede som Barn — levede bogstavelig af min Moders Forældre. Ved Juletid, eller rettere en Maaned før Jul, omdannedes min Bedstemoders Stuer til smaa Filialer af de store Magasiner, og der pakkedes ind paa

Kraft, ingen, af dem der var opført paa de lange Lister, og som skulde have Del af Overfloden, blev glemte:

Man mente derfor, at min Bedstefader, Etatsraad *Ludvig Augustinus* var en meget rig Mand. Han var ogsaa velstillet, han havde sin gode Indtægt af sin Tobaksfabrik, der i min Barndom laa foran paa Gamle Kongevej, han ejede Huset i Vestergade, hvor endnu man ser den lille Kælderbutik med et »Christian Augustinus« — Firmanavnet — i Snirkler over Døren; men hans Rigdom blev dog noget overvurderet.

Medens min Bedstefader levede, holdt hans Forretning 150=Aars Jubilæum, og, vel at mærke, i det Halvandethundrede Aar havde Fabriken været i Slægten *Augustinus'* Besiddelse, gaaet i Eje fra *Fader til Søn*, og ved Jubilæet var min Bedstefaders Søn, *Christian Augustinus* Medindehaver, ligesom senere hans Søn *Ludvig Augustinus* er bleven Chef for Huset — noget ganske *enestaaende*, i hvert Fald herhjemme. Man skal til Lens og Stamhuse for at drage Sammenligninger.

Ved Jubilæet udkom en Bog af *C. Beering Lisberg* om saavel Fabriken som Tobaksspinderiet i Danmark, det min Moders Pigenavn altsaa har repræsenteret i snart 200 Aar.

Min Mormoder var født *Casadaban*. Slægten var kommen fra Frankrig til Danmark, men var utvivlsomt af spansk Oprindelse.

Min Oldefader var kgl. Mundkok og Hushovs

mester hos Christian 8., »i Rangen« stod han som Kammerassessor. Han faar det Lov i General *Holtens* Erindringer, at han var en meget duelig Mand; det maa han selvfølgelig have været, ellers havde ikke en Konge som Christian 8., der nok vidste, hvad et Taffel i den store Stil betød, paaskønnet ham.

Min Mormoder og hendes to førnævnte Søstre blev i deres Ungdom kaldt »De tre Gratier«. Paa deres ældre Dage var de tre meget fornemt udseende Damer med et stærkt Racepræg.

Da jeg var Barn boede mine Bedsteforældre *Augustinus* i Nørrefarimagsgade i et rigtigt Herskabs-
hus med Portner o. s. v. Og et stærkt selskabeligt Liv kendetegnede Hjemmet.

Middagsselskaberne dør var ogsaa min Broders og min Rædsel, ja, jeg tror, vi endnu mere end hjemme gyste for dem. Sagen var, at vore to Kusiner og kære Kammerater, *Ingeborg* og *Anna Boeck*, Døtre af *Christopher Boeck*, altid sad ved det »voksne Bord«, medens vi uvægerlig var anbragt ved et lille.

Naar saa den rædsomme Middag, (ikke i kulinarisk Henseende — tværtimod!) var overstaaet, kom, efter et Kvarterstid, Pigen og hentede os. Min Broder og jeg gemte os i Ventekvarteret ude i Entréen mellem Gæsternes Overtøj og nægtede bestemt at gaa ind at sige Farvel. Det vilde jo ogsaa have været det værste af *alt*, om vi skulde gaa ind og tage Afsked med *Ingeborg* og *Anna*, som, det vidste vi, smukt fik Lov at blive for at følges hjem med deres Forældre.

Familien Augustinus og Bauditz paa Skovtur.

— Ja, det var Barnesorger!

Og samtidig hørte jeg om en højst mærkelig Mand, min Farmoder fortalte mig nemlig, at hendes Svoger, den førømtalte Kammerherre *Gyldenstjerne-Sehested*, skulde saa formasteligt have sagt, naar *han* skulde til stort Selskab: »Lille Eva, naar Middagen er forbi, saa gaar vi, straks ikkesandt, for man kan vel ikke forlange, at de skal sende os Maden herhjem!«

... Men der var ogsaa fornøjelige Timer — selvfølgelig — hos Bedsteforældrene. Dejlige Julefester med mange, fine Gaver.

Og noget af det morsomste var, naar min Bedstefader »tryllede«. Fra sin Ungdom og lige til sine sidste Dage, havde han en levende Interesse for hvad man dengang kaldte »Taskenspillere«; og jeg delte denne Interesse med ham i højeste Grad. Selv morede det ham ogsaa at sætte Fantasien i Bevægelse ved Hjælp af de Trylleapparater, han havde fra gammel Tid og Enden paa det blev, at han og jeg en Dag vandrede hen i Gothersgade 83, hvor bag et mægtigt Vindue mystiske Æsker med dobbelt Bund, Bægre med Boldte, Urner med Lommetørklæder og magiske Tavler var udstillet. Der havde *Bebers* Trylleforretning til Huse, den var nylig overtaget af en elskværdig Mand *H. Valdemar Pedersen*, den kendte komiske Skuespiller *Holger Pedersens*, (»Gissemand«s), nu afdøde Fader. Og efter at vi havde snakket med den rare Mand, som selvfølgelig kendte min Bedstefader, og efter forskellige Kunster var mig forevist — der var én, jeg til min Bedstefaders Anerkendelse opdagede Fiffet ved — vandrede jeg hjem med en Samling Trylleapparater, saa jeg for den Sags Skyld godt kunde have aabnet et Telt paa Dyrehavsbakken og fristet Livet dør en Stund.

Det var nu imidlertid ikke alene den Art »Kunster«, min Bedstefader interesserede sig for. Udenfor hvad der hed Forretningen, gik han levende op i Literatur og Teater.

Et *Holberg*-Citat faldt ham altid let paa Tungen, og ethvert nyt Stykke skulde han se.

Jeg tror, Casino mest havde hans Hjerte; sammen med sin gode Ven *Carl Jansen*, Forfatteren til »Store

Bededagsaften«, den senere Etatsraad og Finanshovedkasserer, havde han skrevet et Stykke: »Sivertsens Døtre«, der var bleven opført paa Amaliegade-teatret, og selv havde han oversat et Par af *Kadelburg* og *Blumenthals* Farcer, som ogsaa gik der — anonym var Oversætteren — men derfor var Fornøjelsen jo lige stor.

En mere navnkundig Digter, *H. P. Holst*, der var Skydebroder, ligesom min Bedstefader, havde han ogsaa staaet meget nær og talte stadig om. I hans Hjem kom ligeledes Skuespillere fra Det kgl. Teater. *Elith Reumert* og *Axel Madsen* husker jeg som ständige Gæster, derimod, mærkværdig nok, da han jo var persona grata paa »Skydebanen«, ikke *Niels Juel Simonsen*, han var mulig min meget korrekte, fornemme og noget tilbagetrukne Bedstefader for — voldsom!

Det gik altid stilfuldt til ved de Augustinuske Middage. Efter hin Tids Skik blandt de rige Skydebanebrødre, var der et Utal af Retter og Vine; alt var ud søgt, Opdækningen pragtfuld og Tjenestetyendet glimrende oplært. Tjener holdt min Bedstefader ikke, men derimod — paa gammeldags Manér — en »Karl«, og samme Johan, havde særlig om Julen meget travlt med at bringe Pakker i Byen, han gik maaske nok op ad mange fine Trapper — men der var lige saa mange fattige!

Blandt Vennerne fra »Skydebanen« husker jeg bedst — og helst — den elskværdige Etatsraad, senere Konferensraad *A. Lorck*. Han var jo en mægtig Skikkelse, æventyrlig stor, særlig i min Barndom,

seneré »slankede« han sig noget. Men selv om han kunde se forskrækkende nok ud, saa kom man ham trygt i Møde, hjertensgod, som han var.

Svagt erindrer jeg Ordenskapitulets Chef *Aastrup*, der jo havde haft en ret mærkelig Karrière. Han var som ung dansk Jurist ansat i en Købstad, da Frederik 7. kom paa Besøg dér, ledsaget af Grevinden. Da *Aastrups* Foresatte var syg eller paa anden Maade forhindret i at gøre sin Opvartning, paatog *Aastrup* sig beredvillig dette, og holdt da en Tale for det høje Par, der i den Grad behagede Hendes Naade — hun blev vist kaldt »Danmarks Genius«, saadan noget lignende i hvert Fald — at hun »lagde Mærke« til den stræbsomme unge Mand, og han fik Naaden at føle og kom ind i Ordenskapitulet — nu hænger hans Storkorsridderskjold paa Frederiksborg Slot! Utaknemlig var *Aastrup* heller ikke. For ham havde der kun eksisteret ét »Hof« i Verden, det var — Grevindens, og han berømmede tidlig og silde »den ædle Kvinde«.

Jeg husker min Fader har fortalt mig, at han en Gang, da *Viraken* gik noget for højt, gav *Aastrup* en Reprimande og mindede ham om, at det var et andet Hof, man *nu* havde, og i samme Øjeblik skiftede *Aastrup* Ham og sagde: — Kære *Bauditz*, De har Ret, fuldkommen, maa jeg — drikke Dus med Dem! Iøvrigt kunde min Fader godt lide *Aastrup*, han kendte ham, fra han i sine unge Dage havde været Assistent i Ordenskapitulet, men han tog ham blot ikke saa højtidelig, lod sig i hvert Fald ikke imponere af ham.

... Jeg har egentlig aldrig kendt et Hus, som det Augustinuske, i hvilket *Takten* mere respekteredes. Det at være taktløs var næsten en Dødssynd; og det blev Børnebørnene indprentet, i hvor høj en Grad det var nødvendigt i Livet ikke at støde an paa nogen Maade. Der herskede Etikette i det daglige Liv og saa, en Etikette man nu savner selv ved højtidelige Løjligheder i ligestillede Hjem.

Hvor jeg husker, da jeg som en lille Dreng fik Besked om, at man *aldrig*, naar en Tredie var til Stede og kunde høre det, maatte sige »Tak for sidst« til den, man havde været Gæst hos, naar da ikke man *bestemt* vidste, at Trediemanden havde været med, thi man kunde støde den Ubudne; det var lige meget, hvem det var, om Vedkommende overhovedet kom i det paagældende Hus, aldrig maatte man takke i andres Nærværelse; man maatte derimod gerne i sit Minespil tilkendegive, at man mindedes Aftenen med særlig Glæde — og den tjaarige Dreng blinkede herefter i næste Selskab fortrolig til den Onkel, han sidst havde været bedt hos.

Heller aldrig har jeg nogensinde hørt en Augustinus sige en Ting, der kunde være andre, blot den mindste Smule ubehageligt. Overfor Sladder var de selvfølgelig højt hævet, ikke just fordi de *vilde* være det, men simpelthen fordi de ikke interesserede sig for den Art Forlystelse!

Mine Bedsteforældre levede et smukt, harmonisk Liv og til Trods for det selskabelige Hus de førte, var de sig selv nok, dog ikke i den Forstand, at de

kunde leve uden Omgang, de maatte se Mennesker, gøre Mennesker glade, bringe Lykke.

Og iøvrigt var mange af deres Selskaber nærmest at regne for en Slags Forpligtelse, de mente at have overfor den store Familie og saa selvfølgelig Skydebrødrene, der nok lidt for meget troede at burde overtrumfe hinanden med flotte Middage.

... Et sjældent distingveret Par var mine Bedsteforældre; hvor de viste sig, vakte de en vis, for dem selv kun smigrende, Opsigt.

Den Gang var det jo ret ualmindeligt, at Herrer forstod at klæde sig med virkelig Smag og ægte Elegance, men min Bedstefader kunde Kunsten, og min Bedstemoder var en Dame, som ingen tog fejl af. Først og fremmest virkede de dog begge ved deres Væsen og den usvigelige Sikkerhed, med hvilken de optraadte — og saa kunde de dog være saa jævne og ligetil overfor enhver, blot de ikke mødte Simpelhed — eller Taktløshed!

Under Omtalen af mine Bedsteforældres Hus, maa jeg dog ikke paa nogen Maade glemme at nævne »Onkel William«, min Moders yngste Broder, den senere Forfatter *William Augustinus*.

Over ham var der virkelig noget af »Onkelen« i Æventyret, der altid kunde finde paa noget fornøjeligt, naar han var omgivet af Niecer og Nevøer. Han var »Studenten« i »Den lille Idas Blomster«, som klipede saadan morsomme Billeder og fortalte Historier — ja, Onkel *William* kunde nu mere, han lavede hele Slotte med Konge, Dronning og Hofstat, han spil-

lede Dukke- og Mester-Jakel Komedie, han arrangerede Dilettantkomedier med en Pragt — det var altid Udstyrsstykker — og han, ja... hvad overhovedet kunde han ikke i den Retning!

Han var sikkert udrustet med store Evner, og han fik ogsaa udgivet tre Bøger, af hvilke den første: »Mariane Brammers Fabrik« er en lige saa smuk som god Bog. Men vanskelig havde han ved at finde sig til rette her i Verden, og ensom — og paa en Maade glemt — døde han for et Aars Tid siden.

Men i min Barndom var han uovertræffelig. Naar t. Eks. han opførte et af sine Udstyrsstykker i sine Forældres Hjem — det gik i Reglen tre Gange i Træk med Middagsselskab samtidig for et halvt Hundrede Mennesker — da havde han ikke alene selv skrevet Komedien, og han spillede ogsaa Hovedrollen, men Dekorationerne havde han malet, og Dragterne skyldtes tillige ham, en hel Teatersystue oprettede han med sig selv som Direktør og et ældre elskværdigt Husinventar, jeg véd aldrig af, at hun har heddet andet en »Rasse«, som Over- og Under-syerske.

Jeg husker, min Moder altid beundrede sin Broders Opfindsomhed og Frækhed, naar det gjaldt for ham at faa Rollerne godt besat. Var der langt ude i Familien eller Bekendtskabskredsen en Dame eller Herre som havde en eller anden Originalitet eller ufrivillig Komik over sig, skulde Vedkommende nok blive draget frem paa Scenen og — uden selv at vide af det selvfølgelig — bidrage til Successen.

Og ingen Opgave var rent teknisk set Onkel

William for svær; han præsterede endog det Kunststykke at lave Sceneforandring for aabent Tæppe — fra en Professors Arbejdsværelse til »Udenfor Pharaos Slot i Ægypten« — i ét af Stykkerne; men han disponerede rigtignok ogsaa fuldstændig over sine Forældres store Lejlighed. Han havde i den Retning — og i alle andre for den Sags med — en saare elskværdig Moder, og Faderen morede sig i Grunden over det hele, selv om han maaske nok tænkte lidt paa Bekostningen og vrissede saa smaat over alt Postyret.

— Jeg erindrer, at en af disse Komedier var Skyld i, at jeg nær havde skræmmet Livet af den gode Etatsraad *Lorck*. Der var bleven opført en Parodi paa »Lille Hanne«, og en Akt foregik i et »Vokskabinet«, nogle af Figurerne »blev levende« under Forestillingen, andre var veritable Dukker.

Saa havde efter Forestillingen Onkel *William* givet mig en af disse Dukkens Husaruniform paa og »stillet mig op«, lænet op til en Væg, jeg havde sort Maske paa, det var en af »de sorte Husarer«; og da *Lorck* i det samme kom forbi og velvillig betragtede Figuren, han nys havde set under Komedien, blev selvfølgelig Figuren straks levende. Men *Lorck* blev helt bleg i samme Øjeblik og det saa ud, som om han skulde falde, dog rettede han sig straks og lo — og han tog Sagen saa gemytlig, at han foreslog, at han skulde bære »Dukken« ind til Damerne for ogsaa at skræmme dem. Og virkelig tog Kæmpen mig paa Armene og anbragte mig i en Lænestol, og da en ældre Frøken skulde hen for at se, hvad Dukken

»var gjort af«, og denne saa stak af for Næsen af hende — ja, *det* Rædselshyl, der lød fra en Snes Kvindestruber, kan mit indre Øre endnu høre!

— Ogsaa paa Højagergaard hos Beckers var *William Augustinus* Fornøjelsesraad.

En »Blegeplads« havde han udset sig, og den blev en Sommer, efter de bedste *Carl Lund'ske* Tivoli-Mønstre, lavet om til et italiensk Torv. Der var ogsaa en Udgravning af Pompeji — som min Fader havde arrangeret og foretog — og den var ikke helt artig, de Potteskaar, som kom for Dagens Lys, er det ikke værd at omtale nærmere.

Arrangementets clou var imidlertid »Den blaa Grotte«, man sejlede ganske vist ikke til den, men naaede ind i den gennem dunkle Gange af Drypsten — at ikke der gik Ild i det hele under Bygningen er et Vidunder, thi hele Hulen lakkede Onkel *William* og jeg sammen. Lak var i det hele taget et for ham fuldkommen uundværligt Middel. Naar man saa havde beundret den blaa Grottes male-
riske Skønhed, endte man i et neapolitansk »Osteria«, hvor min Moder og Frøknerne *Becker* modtog Grottevandrerne med ægte italienske Forfriskninger. Overflødigt er det vel at bemærke, at Damerne var i fuldkommen korrekte Dragter.

Og da var det at den gode Onkel *William* fik et Chok og forstod, at ét var det at være Teaterdirektør i København, et andet at fremstille et Tivoli i Horns Herred.

Alle Honoratiores i fem Miles Omkreds var selvfølgelig indbudt for at se paa Stadsen, og da en

brav Forpagter naaede ud fra Drypstens-Hulen og den blaa Grotte og ind i Osteriet og saa' de skønne Neapolitanerinder udbrød han glad, genkendende: — Nej, her skal vi se, her er — *Amagerpi'er!*

Ja, glade Minder har jeg fra de Tider, hvor min Onkel *William* satte snart sine Forældres Hus, snart Højagergaard »paa fire røde Pæle« — jeg husker den gamle Kancelliraad *Becker* brugte det Udtryk, da om Aftenen Illuminationen lyste over det italienske Torv, og min Faders Sole og Rakter fattede af i Haven!

Glade og gode er mine Barndoms minder — fra Hjemmet paa Vesterbro og det andet, jeg havde hos min Bedstemoder paa Nørrebro, fra Farimagsgade og Schweiz' Snebjerge over dybe Søer, fra »Borgerdyden« paa Christianshavn og Horns Herred.

— Snoren med Perlerne er lang, og lukker jeg Øjnene, lyser de endnu med Erindringens vemodige Toner, sølverhvide, som blinkende Stjerner langt, langt borte i det fjerne — i det tabte!

EPILOG.

JEG standser her i mine Minder.

Disse Blade har jeg kaldt »En lykkelig Tid«, og jeg vil ikke risikere, at nogen skal mene, at Titlen blot er valgt, fordi der nu engang maa staa noget paa Omslaget. Bog og Titel hører sammen, og derfor stopper jeg ogsaa op i Beretningen om min Barndom eller første Ungdom paa et *bestemt Tidspunkt*.

— Men egentlig er der to Grunde, hvorfor jeg taler om »en lykkelig Tid«.

For det første er Emnet, jeg har valgt, et Afsnit i en Families Historie, der formede sig godt og smukt.

I 80'erne og Begyndelsen af 90'erne i forrige Aarhundrede levede mine Forældre — saaledes som jeg paa bedst mulig Maade har fortalt det — glade ved hinandens Side, saa man maatte sammenligne dem med et nygift Par. To Mennesker, der var skabt for hinanden, havde ogsaa fundet hinanden, og deres Lykke var fuldkommen.

Endnu havde ikke de Skyer — min Moders Sygdom og Lidelser, Varsler om hendes tidlige Død — vist sig.

Og Børnene — der artede sig saa nogenlunde vel — havde en lykkelig Tid.

Min ranke, altid oplagte Fader tog sig tidlig og silde af os, belærte os om alt muligt, men saadan, at Undervisningen blev til Glæde og Fornøjelse.

Hvor var han egentlig god!

Han gik ganske vist ikke ud og købte kostbart Legetøj til os, men med psykologisk Forstaaelse af begge Sønnernes Sjæleliv fandt han altid noget, der kunde glæde hver især. En Barnesorg forstod han ogsaa at mildne eller gøre til intet; han havde en egen, mærkelig Maade at omgaas Mennesker paa, unge, gamle, fornemme og ringe Folk.

Ingen — saa skulde de da have en forbandet daarlig Samvittighed — var bange for at møde op hos ham, og hans Diskretion, véd jeg, kunde enhver stole fuldt ud paa; derfor var han ogsaa en Slags Sjælesørger for mange.

Selv skriver han om Jægerens — hans egen — Sporsans i Skoven:

Og stundom kan det vel ogsaa hænde,
 At der er Fodtrin at se af Tvende:
 Trin af den spædeste Jomfrufod
 Og Trin af en Svend under Egens Rod.
 — Men *dem* har Jægeren aldrig set,
 Thi heldigvis er han født diskret!

Og endelig var det i 80'erne og 90'erne, at min Fader slog igennem som Forfatter med »Historier fra Skovridergaarden« — i 1889 — og med »Krøniker fra Garnisonsbyen« nogle Aar senere.

Han vandt sig med førstnævnte Bog et mægtigt Publikum, der Aar efter Aar forøgedes. Og ikke mindst i Udlandet opnaede han Anerkendelse, først og fremmest i Tyskland, hvor man den Dag i Dag sætter hans Forfatterskab i Rang med det bedste, Landets egne Digtere præsterer.

... Min Moder var »Lysets Engel« indenfor Hjemmet.

Hun blev tilbudt af sin ridderlige Mand, der til lige paaskønnede hendes sunde Forstand, hendes ligevægtige Sind.

Selv om vi nok alle vidste, at hun havde et svagt Hjerte og et skrøbeligt Helbred, var der vel ingen af os, der troede, at hun allerede inden Hundredeaarsskiftet skulde være dømt til en snarlig Død. Selv var hun klar over, at hendes Liv ikke vilde blive saa langt; men hun frygtede ikke Døden og haabede vel ogsaa, at den skulde skaane hende en Stund længere, end Tilfældet blev.

— — Naar det efter hendes Død er bleven sagt, at nu kunde — eller vilde — *Sophus Bauditz* ikke skrive mere — Hustruen havde i den Grad inspireret ham eller direkte været hans Medhjælperke — da var dette selvfølgelig noget Snak. Men han selv havde noget af Skylden derfor, idet han, saavel privat som i Interviews, kort efter Dødsfaldet — først og fremmest af Pietetshensyn — altid fremhævede den Betydning, hans Emmy havde haft for ham, naar han skrev. Hun bragte hans Sind i Fred og skænkede ham det Smil, han trængte til, naar Arbejdet var færdigt, og han læste det op for hende.

Thi vist er det, at min Moder maatte først af alle sige sin Mening, om hvad min Fader havde skrevet; men at hun skulde have været hans Medforfatter — som det hed sig — ja, den Snak skyldtes kun onde Tunger, der vilde nedsætte hans Digterevne — mest af alle vilde det have forundret min beskedne Moder, at hun skulde faa Skyld for at have været med til at skrive de Bøger, hvis Tilblivelseshistorie hun kendte bedre end nogen anden!

— — Men, som sagt, det var en lykkelig Familie, der, t. Eks. ved Juletid, naar Lysene tændtes, samledes hos min Bedstemoder i Evaldsgade.

Og ikke mindst glad var den gamle Farmoder — glad for sin Søn — »der aldrig havde bragt hende blot én Times Bekymring« — glad over sin gode, fine Svigerdatter og de to Dreng, som endnu ikke kendte denne Verden, dens Snarer og Fristelser.

Men paa en anden Maade tillige — og af større Rækkevidde, kan tilføjes — var 80'erne og 90'erne en lykkelig Tid — *nemlig for hele Landet!*

Krigen 64 strakte sin Slagskygge langt ind i 70'erne. Dog Tiden læger alle Saar, ogsaa Krigens.

»For hvert et Tab Erstatning findes, hvad udad tabes, det skal indad vindes!« saaledes havde *H. P. Holst* skrevet, og i den sidste kvarte Del af forrige Aarhundrede paabegyndtes paa forskellige Maader et stort Arbejde »inden Døre« for Danmark.

Land blev vundet, Land fra Lyngen, Land fra Havet.

Og København fik Ry — med Rette — som Samlingsstedet for de kronede Hoveder, samtidig med at den udvidedes, saaledes at den efterhaanden opnaaede Rang blandt Storbyerne.

Ganske vist kan man bebrejde »de vise Fædre« indenfor Kommunalbestyrelsen, at de gik frem med saa megen Haardhed overfor de historiske Minder og landskabelige Skønheder, særlig tænkes her paa de gamle, dejlige Volde, som brutalt blev nedrevet for største Parten, medens kun Stenbro og Beboelses-Kaserner blev givet i Stedet; der herskede hverken Pietet eller Skønhedssans indenfor det gamle Domhus' Porte, men den Slags »vise Fædre« har nu overhovedet sjælden indlagt sig Fortjeneste i paagældende Retning.

Og ind i det ny Aarhundrede er det da ogsaa kun smaat med den bedre Erkendelse.

Endelig er det ogsaa i Slutningen af forrige Aarhundrede, at der for Alvor blev gjort noget for at skaffe Arbejderne og de Gamle, Fattige og Syge rimelige Vilkaar.

Man kan mene om den Udvikling, som er foregaaet, hvad man vil; man kan endog finde paa at citere *Holbergs* berømte Slutningsvers i »Den politiske Kandestøber« — og for den Sags Skyld ogsaa *H. C. Andersens* Linier i »Abc-Bogen«: »En Bonde før led stor Fortræd, nu er han tidt for meget med!« — *alligevel* har det ny, som kom fra Hovedstaden og gjorde sin Indflydelse gældende over hele Lan-

det, været til Lykke for Befolkningen — den *hele* tør man vel sige. Hvilken politisk Opfattelse, der end raader, enhver maa vel indrømme dette!

Og Kunsten og Literaturen udvikledes samtidig og opnaaede at blive respekteret i det fremmede. Danmark har, trods sin Lidenhed, faaet en fremadskudt Plads blandt Europas Lande.

Det var en lykkelig Tid, den 80'erne og 90'erne bragte — for den Enkelte, for Samfundet!

I N D H O L D S F O R T E G N E L S E

PROLOG		5
I. KAPITEL.	CHRISTIANSBORG SLOTS BRAND. — EVALDS- GADE-VESTERBROGADE. — DE FØRSTE JAGTMINDER. — SKOVENSOMHEDENS POESI	11
II. KAPITEL.	HORNS HERRED. — KANCELLIRAAD BECKER OG SKOVRIDEREN. — HØJAGERGAARD. — HOLMBLAD. — »DE FORLOVEDE« I FÆRGELUNDEN. — DEN GALE I LANDSBYEN. — OVERBERG. — MIN FADER PAA LANDET	20
III. KAPITEL.	JAGT I AMAGERS FARVAND. — BORGERDYDS- SKOLEN PAA CHRISTIANSHAVN. — JOHANNES HELMS. — NINA HELMS. — ERNST ØSTRUP. — CHRISTIAN HEERING. — CHRISTOPHER LEUNING OG POUL REU- MERT	29
IV. KAPITEL.	GENFÆRDET PAA DET KGL. BIBLIOTEK. — WILLIAM CARSTENSEN. — H. C. A. LUND. — BREDO OBELITZ. — CARL MØLLER	42
V. KAPITEL.	SELSKABELIGHED I HJEMMET. — DEN KGL. BALLET. — PETER SCHRAM. — L. PHISTER. — KRISTIAN MANTZIUS	56
VI. KAPITEL.	KNUD GAMBORGS HJEM. — SKARLAGENS- FEBER OG ROMANTIK. — REINICKS ÆVENTYR. — SPØGERIET PAA STOCKHOLM SLOT	63
VII. KAPITEL.	MIN BEDSTEMODERS SLÆGT OG HJEM. — MODER OG SØN. — DET GAMLE NØRREBRO. — DRENGE- SELSKAB HOS AXEL MADSEN. — DET KGL. TEATERS SCENE. — GYLDENSTJERNE-SEHESTED'ERNE. — KAM- MERHERRE VON SCHOLTEN OG BISKOP MADSEN. — DEN SKINDØDE PAA ASSISTENS KIRKEGAARD	74
VIII. KAPITEL.	W. SCHORN. — GREVE SOPHUS TRAMPE. — REJSER I UDLANDET. — H. C. A. LUNDS ANDESTEG	96
IX. KAPITEL.	MIN BRØDER KNUD. — MIN MODER. — DET AUGUSTINUS'SKE HUS. — KOMEDIER OG FESTER	122
EPILOG		141

Af Gustav Bauditz
er tidligere udkommet:

HAVET TOG

*

PASTOR VON GRABOW

*

SOPHUS BAUDITZ

HANS LIV OG DIGTNING

*

POUL REUMERT

EN KARAKTERISTIK

